

ז"ח – מעשה מרכבה

מעשה מרכבה	זהר
וידבר אלהים את כל הדברים האלה לאמר (שמות כ ב.) רבי שמעון ור' אלעזר ור' אבא הוו יתבי א"ר אלעזר אי ניהא ליה לאבא לימא חד מלה במעשה מרכבה א"ל והא תנן ולא במרכבה ביחיד א"ל דעתיה דאבא דאימא מלה דאוליפנא מניה נפק ר' אבא א"ל ר"ש לר' אבא אנת בלחודך תתקן פתורא ואלעזר בהדך [נ"א בהדי]:	"וידבר אלהים את כל הדברים האלה לאמר", רבי שמעון ורבי אלעזר ורבי אבא, היו יושבים, אמר רבי אלעזר, אם נעים @ לאבי, שיאמר דבר אחד במעשה המרכבה. אמר לו, והרי למדנו (חגיגה &) ולא במרכבה ביחיד. אמר לו, דעתו של אבי שאני יאמר דבר שלמדתי ממנו. יצא רבי אבא. אמר רבי שמעון לרבי אבא, אתה לבדך תתקן את השלחן, ואלעזר עמך (עמי).
פתח רבי אלעזר ואמר (&) ויהי בשלשים שנה ברביעי בחמשה לחדש ואני בתוך הגולה על נהר כבר נפתחו השמים ואראה מראות אלהים הא קרא לא אתמר מאן אמרה אי יחזקאל הא כתיב אבתריה (&) היה היה דבר ה' אל יחזקאל בן בוזי הכהן והאי קרא אצטריך למיכתב בקדמיתא דהא ברשותא קאמר ולבתר ויהי בשלשים:	פתח רבי אלעזר ואמר, "ויהי בשלשים שנה ברביעי בחמשה לחדש ואני בתוך הגולה על נהר כבר נפתחו השמים ואראה מראות אלהים", פסוק זה לא שנאמר מי אמרו, אם יחזקאל, הרי כתוב אחריו, "היה היה דבר יהוה אל יחזקאל בן בוזי הכהן", ופסוק זה היה צריך להיכתב בתחילה, שהרי ברשות אמר, ואחר כך "ויהי בשלשים".
אלא יחזקאל קאמר ליה וברשותא דקב"ה קאמר כל מה דקאמר וגלי כל מה דגלי והאי קרא אוקמוה חברייא אבל נבואה דא הוות בזמנא דנחתת שכינתא עמהון דישראל בגלותא ויקרא עילאה מנצא סתימא אסתכלותא [נ"א אסתלקות] דההוא דאיכרי זהר שכינתא דמההוא זוהרא אתזנת לא אודהרא ושכינתא עילאה אסתלקת מעל בנין ואתייהב רשו לשבעין שנין אחרנין דמלכות בבל לשלשאה:	אלא יחזקאל אמר אותו, וברשותו של הקב"ה אמר כל מה שאמר, וגילה כל מה שגלה, ופסוק זה ביארו החברים, אבל נבואה זו היתה בזמן שירדה השכינה עמהם של @ ישראל בגלות, וכבוד העליון המתנוצץ נסתמה, וההסתכלות (ההסתלקות) של אותו הנקראת זהר, השכינה, שמאותו זוהר נזונית, לא האירה, והשכינה העליונה נסתלקה מעל הבנים, וניתנה רשות לשבעים שנים אחרות של מלכות בבל לשלוט.
אדהכי נחתת אשא מלעילא וסחרא לון¹ והוו שמעין קל משריין עילאין מגו אשא חדי ר"ש א"ל פתח פומך וינהרין מלין:	בניתיים, ירדה אש מלמעלה וסיבבה אותם, והיו שומעים קול מחנות עליונים מתוך האש, שמח רבי שמעון, ואמר לו, פתח פיה ויאירו דבריה.
פתח ואמר ברביעי דא דוד מלכא דאיהו סמכא² רביעאה לכורסייא עילאה בהדי	פתח ואמר, "ברביעי", זהו דוד המלך, שהוא עמוד הרביעי לכסא העליון,

¹ עי' חגיגה ועי' ריש אד"ז

² דכרסייא עלאה. ר"ל דחג"ת שנה"י הוא מרכבתא תתאה כמ"ש בהק' תיקוני' דף א' ע"ש ועי' בז"ח@@ פ' יתרו דף ל"א ע"ד (יהל אור ח"א ב ע"ד).

אלין שלשים שנה עלאין. עי' ז"ח@@ דף ל"א ע"ד [לז ע"א] אינון תלת סמכין {ג ע"ד} עלאין דאינון רזא דשלשים שנה. והן חג"ת. כמ"ש שם ברביעי דא דוד מלכא דאיהו סמכא רביעאה לכרסייא עלאה [ר"ל חג"ת] הן ד' סמכין של כסא עליון בינה כידוע בחמשה לחודש אלן דרגין לתתא דאינון תיקונא דסיהרא [ר"ל בריאה שהוא אלקים, ה' דרגין, וכמ"ש בהקדמת תיקוני' קום יחזקאל נביאה לגלאה כו' אנפי תלת חיון עילאין דאינון חג"ת כו' נקודה דאמצעיתא חיה כו' איהו

ז"ח – מעשה מרכבה

ביחד עם השלשה עמודים העליונים, שהם סוד "שלשים שנה", וזה העמוד הרביעי הוא בחיבור אחד עמהם, ולפי שהוא עמהם בלא פירוד שנאמר "ברביעי", (ולא אמר וברביעי).	אינן תלת סמכין עילאין דאינן רזא דשלשים שנה והאי סמכא רביעאה איהו בחיבורא חדא עמהון ובגין דאיהו עמהון בלא פירודא אתמר ברביעי (ולא אמר וברביעי):
"בחמשה לחדש", אלו הם מדרגות שלמטה, שהם תיקון הלבנה להתחבר בהם.	בחמשה לחדש אלן דרגין לתתא דאינן תיקונא דסיהרא (לז ע"ד) לאתחברא בהו:
ואין לכל המדרגות נחת ואור כשהשכינה העליונה מסתלקת מעל הבנים, ואז "לבשו שמים קדרות ושק הושם כסותם", ואז שנאמר "ואני בתוך הגולה" שהרי ירדה השכינה בגלות, וגלה כבוד העליון, והשמש נחשך.	ולית לכלהו דרגין באסתלקות שכינתא עילאה מעל בנין נייחא ונהורא וכדין (&) לבשו שמים קדרות ושק הושם כסותם וכדין כתיב (&) ואני בתוך הגולה דהא נחתת שכינתא בגלותא ואתגלייא יקרא עילאה ושמשא אתחשך:
וכמו שבזמן זה דורשים את הפסוק הזה בצער, כך בזמן אחר, כל זמן שאותו האור עומד להאיר, והכסאות נשלמו באור זו בזו, הכסא העליון הקדוש האיר אור באבות בתחילה, וכשהם מאירים מתוך אותו אור העליון, הכל מאיר, זהו שנאמר "ויהי בשלשים וגו'".	וכמה דבזמנא דא האי קרא דרשינן ליה בצער הכי בזמנא אוהרא כל זימנא דקיימא ההוא נהורא לאנהרא וכרסון אשתלימו בנהורא דא בדא כורסייא עילאה קדישא אנהיר נהירו באבהן בקדמיתא וכד אינן נהרין מגו ההוא נהורא עילאה בלא נהיר הה"ד (&) ויהי בשלשים וגו':
שהיה בו אור עליון כמו שנאמר "ויהי אור" ומתוך שנסתם ונגנז לא התקיים להאיר כמו כן כאן "ויהיה" אותו האור "בשלשים שנה" שהם מאירים בתחילה מתוך האור עליון.	נדהוה נהורא עלאה בהו כמד"א (&) ויהי אור ומגו דאתממר ואתגניז לא אתקיים לאנהרא אופי הכי ויהי ההוא נהורא בשלשים שנה דאינן נהרין בקדמיתא מגו נהירו עילאה:
"ויהי" מקודם לכן, וכך למדנו, "ויהי אור", והיה אור לא נאמר, אלא	ויהי מקדמת דנא והכי תניא ויהי אור והיה אור לא נאמר אלא
ל/ב/א	
זהר	
"ויהי אור", שכבר היה. כמו כן כאן "ויהי בשלשים שנה", "ויהיה" לא נאמר, אלא "ויהי", כי כבר היה, וזה הסוד שנאמר "על נהר כבר", על האור שכבר היה.	ויהי אור (&) שכבר הוה אופי הכא ויהי בשלשים שנה והיה לא נאמר אלא ויהי דהא כבר הוה ורזא דא דכתיב (&) על נהר כבר על נהורא דכבר הוה ³ :
"ברביעי", זהו דוד המלך כמו שלמדנו, והוא עמד בארבע עשר@ להאיר, הוא הרביעי ודאי "בחמשה", זהו שלמה המלך, שהוא השלים את הכסא, שנאמר "וישב שלמה על כסא יהו"ה למלך".	ברביעי דא דוד מלכא כמא דאתמר ואיהו קיימא בארבע סרי לאנהרא איהו רביעאה ודאי בחמשה דא שלמה מלכא דאיהו אשלים לכורסייא דכתיב (&) וישב שלמה על כסא ה' למלך ⁴ :

רביעאה כו' ועל נקודה כו' קא רמיז ברביעי כו'. בחמישי לחודש דא את ה' דאיהו אלקים כינוי לשם הו"ה ואיהי כרסיא כו' עש"ה]. וז"ש ואע"ג דלא עאל במניינא כו'. שמלכות היא רגל רביעי חיה רביעית. ויסוד הוא במנין החיות תתאין כמ"ש בה"ת שם תלת חיוון עלאין חג"ת. תלת חיוון תתאין נה"י. וז"ש במניינא וחושבנא דלהון. ר"ל רק במנין חיות תתאין. וענין שלשים שנה כי ז"ת הם שבעים שנה כידוע (יהל או רח"א ג ע"ג).

³ עי' מלואים אות. **Error! Reference source not found.**

ז"ח – מעשה מרכבה

עד כאן האיר האור בכל, מכאן ואילך התחיל האור להתכסות, שנאמר "ואני בתוך הגולה". סוד "ואני", התקרבה להיות נחשכת, שנאמר "בתוך הגולה" ולא נאמר "בגולה", אלא שהיתה מתקרבת לגולה, נחשכה והלכה עד שנחשכה, ונתכסה אור. למה נתכסה אורה, חזר ואמר "על נהר כבר", על האור שכבר היה, שעתה נסתלק ונפרד ממנה, ולפי שנפרד ממנה אותו האור שכבר היה, שהוא אור הראשון, נפתחו השמים, בשביל זה נפתחו, ודאי.	ע"ב אתנהיר נהירו בכלא מכאן ואילך שארי נהירו לאתכסיא דכתיב (&) ואני בתוך הגולה רוא ואני קריבת לאתחשכא דכתיב (&) בתוך הגולה ולא כתיב בגולה אלא דהוה קריב לגולה ואתחשכא ואזיל עד דאתחשך ואתכסי נהורא אמאי אתכסי נהורא אהדר ואמר על נהר כבר על נהורא דכבר הוה דאסתלק השתא ואתפרש מינה ובגין דאתפרש מינה ההוא נהורא דכבר הוה דאיהו נהורא קדמאה נפתחו השמים בגין כך נפתחו ודאי:
כי בתחילה נמצא חיבור אחד בכלל אחד, שנכלל הימין בשמאל והשמאל בימין, ונעשה מהם שמים הכולל את שניהם, כיון שחזר הימין לאחור, כמו שנאמר "השיב אחור ימינו", אז ודאי נפתחו השמים, נפתחו מאותה השלימות של החיבור שהיה בתחילה, ונתכסה בחשך אותו המקום, כמו שנאמר "אלביש שמים קדרות", לפי שחסר מהם נהר כבר, אותו האור הראשון שכבר היה, כביכול נמצא פירוד.	דהא בקדמיתא אשתכח חיבורא חדא בכללא חד דאתכלילא ימינא בשמאלא ושמאלא בימינא ואתעביד מניה שמים דכליל תרווייהו כיון דימינא אתהדר לאחורא כמא דכתיב (&) השיב אחור ימינו כדן ודאי נפתחו השמים נפתחו מההוא שלימו דחבורא דהוה בקדמיתא ואתכסי קדרותא בההוא אתר דכתיב (&) אלביש שמים קדרות דחסר מניהו נהר כבר ⁵ ההוא נהורא אור קדמאה דכבר הוה כביכול ⁶ אשתכח פירודא:
והסוד "כי אברהם לא ידענו", וכיון ש"אברהם לא ידענו" ולא האיר לנו, ואז "וישראל לא יכירנו", שהרי נפתחו השמים, וחיבור לא נמצא, והאור נאבד.	ורוא כי אברהם לא ידענו (ישעיה סג טז) וכיון דאברהם לא ידענו ולא נהיר לן וכדין וישראל לא יכירנו דהא נפתחו השמים וחבורא ⁷ לא אשתכח ונהורא אתאבד:

⁵ עי' ליקוטי הגר"א טו ע"ב: והיינו בעת החורבן ממש, דאז אסתליק חד כרוב כידוע, שהם דרגא דנ"ה ושמים, אלביש שמים קדרות (ישעיה נ ג), וכמ"ש רבינו בפי' להיכלות (ח"א יד ע"ג) במ"ש (ברכות נט ע"א) מיום שחרב בהמ"ק לא נראה רקיע בטהרתה כו', שהוא היכל לטוהר בנצח. והיינו דאסתליק נהר כבר הנ"ל, שהוא נקודת חכמה דילה, שהוא בת עין, שהוא נהירו דעינא, אור קדמאה דכבר הוה, שהוא חכמה דנחית בחסד, כמ"ש כי אברהם לא ידענו כו' (ישעיה סג טז), ואז נשאר כו' בסוד הניגוד, רק נקודת כתר דילה לבד, כדן, ואראה מראות אלהים מה דהוה מתכסיין בקדמיתא בגו נהירו עילאה ולא אתגליין השתא חמינא לון בקדרו צווחין לבר כו'. והיינו סוד נקודת "אני" דבה, ששם הוא כל כבודה בת מלך פנימה (תהלים מה יד), נהורא דסיהרא, שע"ז נאמר ומקדשי תיראו (ויקרא יט ל), מחלליה מות יומת (שמות לא יד), מאן דעאל לחלל דילה כו', והיא הנקודה בהיכליה, בק"ק, כמ"ש והזר הקרב יומת (במדבר א נא, זהר ח"א לא ע"א), דשם דרגא דיראה דענשיה מיתה.

6

⁷ יהל אור ח"ב יח ע"א: {ורחמי"אל שמה, ונטיל ההיא צלותא באינן דמעין צלותא עאלת ואתקשרת לעילא, ואינן דמעין אשתארו הכא ורשימין בהאי פתחא. ואית דמעין אחרנין ורשימין תדיר על כל אינן רתיכין עלאין דלא אתמחון, אלין אינן דמעין דאושדו לעילא ותתא כד אתחרב בי מקדשא, דכתיב הן אראלם צעקו חוצה} מלאכי שלום. הן בדרגא דיסוד, שלמא דביתא, והן בוכין על משים שלום בבית בטל. ואמר בז"ח @ בפ' מרכבה {יתרו. ליורנו מד. מרגליות @ לז:} נפתחו השמים, וחבורא לא אשתכח, ונהורא אתאבד, ואראה מראות מה דהוה מתכסיין בקדמיתא בגו נהירו עילאה ולא אתגליין, השתא חמינא לון בקדרו, צווחין לבר, כד"א הן אראלם וגו' כו'. וצווחין תרין בכיות, חד על דנחתו בגלותא לבר מתחומא דילהון, וחד על דנפתחו השמים ושלום לא אשתכח, הה"ד צעקו חוצה, הא בכי' חד. מלאכי שלום אינן דהוה מסט'

ז"ח – מעשה מרכבה

ואראה מראות אלהים (&) מה דהו מתכסיין בקדמיתא בגו נהירו עילאה ולא אתגליין השתא חמינא לון בקדרו צווחין לבר כד"א (&) הן אראלם וגו' חמינא לון דיצעקו חוצה ונחתו לגלותא דאיהו חוצה לבר מארעא קדישא לבר מתחומא דילהון:	"ואראה מראות אלהים", מה שהיו מכוסים בתחילה בתוך אור העליון ולא נתגלו, עתה ראיתי אותם בחשך, צועקים בחוץ, כמו שנאמר "הן אראלם וגו'", ראיתי אותם שהם צועקים בחוץ, וירדו לגלות שהיא חוצה, מחוץ לארץ הקדושה, מחוץ לתחום שלהם.
וצווחין תרין בכיין חד על דנחתו בגלותא לבר מתחומא דילהון וחד על דנפתחו השמים ושלוש לא אשתכח ואינון תרין בכיין הה"ד (&) צעקו חוצה הא בכייה חד מלאכי שלום⁸ אינון דהו מסטרא דשלום יבכו על ההוא שלום בגין דחסרי נהר כבר:	וצועקים שתי בכיות, אחת על שירדו בגלות מחוץ לתחום שלהם, ואחת על שנפתחו השמים, ולא נמצא שלום, והם השתי בכיות, זהו שנאמר "צעקו חוצה", הרי בכיה אחת. "מלאכי שלום", אותם שהיו מצד השלום, יבכו על אותו השלום, לפי שחסר נהר כבר.
בחמשה לחדש היא השנה החמישית לגלות המלך יהויכין (יחזקאל א ב) בחמשה לחדש הא אוקמוה אבל יומא דא [יומי] (יומא) דשבועות ההוא יומא דקבילו ישראל אורייתא על טורא דסיני ושמעו אנכי (&) (לח ע"א) וכדין אתקיים (&) ואנכי לא אשכחך ואדכר לון ההוא יומא ונחתת שכינתא לגלותא לדיירא עמהון דישראל:	"בחמשה לחדש היא השנה החמישית לגלות המלך יהויכין". "בחמשה לחדש", הרי [כבר] ביארנו, אבל יום זה היה ימי [חג] השבועות, אותו יום שקבלו ישראל את התורה על הר סיני, ושמעו "אנכי", ואז נתקיים "ואנכי לא אשכחך", והזכיר להם היום ההוא, וירדה השכינה לגלות לשכון@לגור עמהם@עם ישראל.
בההוא יומא דאיהו חמשה לחדש יומא דחמשיין תרעין הוה כד קבילו ישראל אורייתא על טורא דסיני ונחתו כמה רתיכין כמה משריין דסחרין כורסי יקרא עילאה וקב"ה יתיב על כורסייא גו יקרא עילאה דמלכא שליטא בהידורא ורפיד שמיא ושמי שמיא על טורא דסיני ויהיב אורייתא וכדין אשתכח חדוה קמיה יותר מיזמא דאתברון שמיא וארעא דהא שמים וארץ על תנאי אתבריוא ולא אתקיימו בקיומיהו עד ההוא יומא דאתיהיב אורייתא לישראל כיון דקבילו ישראל אורייתא על טורא דסיני כדין אתבסם עלמא ואתקיימו שמיא וארעא:	באותו היום שהוא חמשה לחדש, היום של חמישים שערי בינה היה, כאשר קבלו ישראל את התורה על הר סיני, וירדו כמה מרכבות, וכמה מחנות המסבבים את כסא הכבוד העליון, והקב"ה יושב על הכסא בתוך הכבוד העליון של מלך השולט בהידור, והציע@ את השמים ושמי השמים על הר סיני, ונתן את התורה, ואז נמצאה שמחה לפניו, יותר מן היום שנבראו בו שמים וארץ, כי שמים וארץ נבראו על תנאי, ולא נתקיימו בקיומם, עד אותו היום שנתנה התורה לישראל, כיון שקבלו ישראל את התורה על הר סיני, אז נתבשם העולם, ונתקיימו שמים וארץ.

[יח ע"ב]

דשלום ובכו על ההוא שלום, בגין דחסר ההוא נהר כבר. ר"ל חסד כמש"ש. והוא חסד דאתגלי באמה, כמ"ש לעיל. ואמרו {הקדמת תק"ז – תיקון כ"ז, יג:} מראות, אות נעש' מר, וז"ש מר יבכיון. ואראלים אמר לקמן דף ר"נ שהן בירכין, והן לבר מגופא, ועכשיו יצאו לבר לבר, וזהו צעקו חוצה. {מר יבכיון. ואינון דמעין דאושדין על צדיקא וזכאין כד מסתלקי מעלמא, כלהו נטלי לון אינון רתיכין וערבי לון באינון דמעין דאושדו על חריבו דבי מקדשא, ועל דא כתיב ומחה יי' אלהים דמעה מעל כל פנים, מאן פנים אלין רתיכין עלאין קדישין ולבתר וחרפת עמו יסיר מעל כל הארץ כי יי' דבר}.

⁸ בדרגא דיסוד, שלמא דביתא ועל בוכין על משים שלום בבית בטל (יהל אור ח"ב יח ע"א).

⁹ פי' חסר מחסד והוא חסד דאתגלי באמה (יהל אור ח"ב יח ע"א)

ז"ח – מעשה מרכבה

וכמא דההוא יומא הוה חדוה קמי קב"ה ה"נ הכא יומא דערבוביא ועציבו הוה לאתתרכא שכינתא מתחומא קדישא והואיל ואתגלייא נבואה דא לא אתגלייא אלא ביומא דא יומא דאדכר קב"ה לישראל ההיא קיומא דמורא דסיני וקבילו אורייתא:	וכמו שאותו יום היתה שמחה לפני הקב"ה, כמו כן כאן, היה יום של ערבוב ועצבות, לגרש את השכינה מתחום הקדוש, והואיל ונגלתה נבואה זו, לא נגלתה אלא ביום הזה, יום שזכר הקב"ה לישראל את הברית בהר סיני, וקבלתא@ התורה.
היה היה דבר ה' אל יחזקאל בן בוזי הכהן בארץ כשדים על נהר כבר ותהי עליו שם יד ה' (&) מכאן דברשותא גלי יחזקאל ואתייב ליה רשו עילאה לגלאה כל מה דגלי היה היה קיום על קיום הוה בקיומא דההוא מלה וההוא נבואה:	"היה היה דבר יהו"ה אל יחזקאל בן בוזי הכהן בארץ כשדים על נהר כבר ותהי עליו שם יד יהו"ה", מכאן שברשות גילה יחזקאל, וניתנה לו רשות עליונה לגלות כל מה שגילה. היה היה, קיום על קיום היה, בקיום ההוא דבר וההוא נבואה.
שמא דקב"ה דאתמסר למשה הוי שמא קדישא עילאה ושמא דא איהו לאגנא על גלותא ואלמלי הוה שלם ברזא דשלימו לא יתעכבון כלל בגלותא אבל אסתלק משמא דא א' ואשתאר היה ובגין דאסתלק א' אתכפל היה תרי זמני לאגנא עליהו ואיהו רזא חדא דהא בשמא דא נחתא שכינתא לגלותא אבל באסתלקות אור א' את א' ואתגלי נבואה דא ליחזקאל בארץ כשדים בחסרון אות אל"ף מרזא דשמא קדישא לאחזאה דלא הוה אלא על נהר כבר על נהר דכבר הוה דאסתלק משמא דא:	שמו של הקב"ה שנמסר למשה, שם קדוש העליון, ושם זה הוא להגן על הגלות, ואלמלי היה שלם בסוד השלימות, לא היו מתעכבים בגלות כלל, אבל נסתלקה משם זה א', ונשארו הי"ה, ולפי שנסתלקה הא' נכפל היה שתי פעמים, להגן עליהם, והוא סוד אחד, כי בשם זה ירדה השכינה לגלות, אבל בהסתלקות אור אות א', ונגלה נבואה זו ליחזקאל בארץ כשדים, בחסרון אות א' מסוד שם הקודש, להראות שלא היה אלא על נהר כבר, על נהר דכבר היה, שנסתלק משם הזה.
ובג"כ ותהי עליו שם יד ה' בקדמיתא דבר ה' ולבתר יד ה' וכלא חד ורזא חד אלא בקדמיתא לאו בדינא דהא לאו אתריה איהו לאתגלאה עליו שכינתא והאי קרא רוח קודשא אמרה דאסהיד עליה דיחזקאל דאתייב ליה רשו וברוח נבואה	ולכן "ותהיה עליו שם יד יהו"ה", בתחילה "דבר ה'", ואחר כך "יד יהו"ה", והכל אחד וסוד אחד, אלא בתחילה בלא דין, כי אותו המקום לא היה להתגלות עליו השכינה, ופסוק זה רוח הקודש אמרה, שהעידה על יחזקאל, שניתנה לו רשות, וברוח הנבואה
ל/ב/ב	
זהר	
אמר כל מה דאמר:	אמר כל מה שאמר.
ע"כ אשתעי קרא רזא דעובדא מכאן ולהלאה שירותא דרזין עילאין:	עד כאן דיבר הכתוב סוד המעשה, מכאן ואילך הוא ההתחלה של הסודות העליונים.
וארא והנה רוח סערה באה מן הצפון וגו' (&) מכאן שירותא לגלאה רזין ולא אצטריכו לגלאה בר לחכימי ליבא דידעין למדרש בהו וארא ולא כתיב ואראה אלא ה' עילאה אסתלק ולא חמא במה דלא אתייב ליה רשו ולא לאחרא לגלאה:	"וארא והנה רוח סערה באה מן הצפון וגו'", מכאן הוא ההתחלה לגלות הסודות, ולא צריכים לגלות אלא לחכמי לב, שיודעים לדרוש בהם. "וארא", ולא כתיב "ואראה", אלא ה' העליונה נסתלקה, ולא ראה במה שלא ניתנה לו רשות, ולא לאחר לגלות.
והוא אסתכל לתתא באינון מראת	והוא הסתכל למטה, באותם המראות הנגלים יותר, ושם כתוב "ואראה",

ז"ח – מעשה מרכבה

אבל כאן, אף על פי שרומז [על] דברים עליונים, היה כמי שמסתכל מאחורי הכותל, ולכן נסתלקה ה' מתיבה זו.	דאטגלייך יתיר ותמן כתיב (&) ואראה אבל הכא אע"ג דקא רמז מלין עילאין כמאן דאסתכל בתר כותלא הוה בג"כ אסתלק ה' מתיבה דא:
"והנה רוח סערה באה מן הצפון", זה הוא הסוד שאמרנו, שבאה לשבור לפני נבוכדנצר הרשע מלכויות. "רוח סערה", שהיא מסעירה הכל.	והנה רוח סערה באה מן הצפון האי איהו רזא דקאמרן דאתא למיתבר קמי נבוכדנצר חייבא ריש מלכוון רוח סערה דקא מסער כולא:
וזהו הסוד שגילה הקב"ה לאליהו, שנאמר "רוח גדולה וחזק מפרק הרים ומשבר סלעים וגו'", "לא ברוח יהוה" ודאי, "ואחר הרוח רעש לא ברעש יהוה", והיינו ענן גדול, כי אותו הענן מרעיש והולך שהוא גדול, "ואחר הרעש אש, לא באש יהוה" ודאי, והיינו אש מתלקחת.	והיינו רזא דקא גלי קב"ה לאליהו דכתיב (מלכים א' י"ז יא) ורוח גדולה וחזק מפרק הרים ומשבר סלעים כו' לא ברוח ה' ודאי ואחר הרוח רעש לא ברעש ה' והיינו ענן גדול דההוא עננא קא מרעיש ואזיל דאיהו גדול ואחר הרעש אש לא באש ה' (שם יב) ודאי והיינו אש מתלקחת ¹⁰ :
וכל אלו קליפות למוח, שהם מסבבות זה לפנים מזה וזה לפנים מזה, ואותו האש הוא אוחז בתוכה אותו נוגה, שנאמר "ונגה לו סביב", זה הוא לפנים מכל, וזהו שמאחז במוח.	וכל אינון קליפין למוחא דסחרן דא לגו מן דא ודא לגו מן דא וההוא אש איהו דקא אחיד בגויה ההוא נגה דכתיב (&) ונגה לו סביב האי איהו לגו {לח ע"ב} מן כולא ודא איהו דקא מתאחד במוחא:
כאן הוא סוד ד' מלכויות שמסבבות הכל, "רוח סערה", זו היא מלכות בבל. "ענן גדול", זו היא מלכות מדי. "ואש מתלקחת", זו היא מלכות אדום. "ונגה לו סביב", זו היא מלכות יון, שמסבבת אותם נגה, ולא בו נוגה, שנאמר בו "סביב", לפי שאין בכל המלכויות שהם קרובים לדרך אמונת כמותם, כמו כן באלו הקליפות אין מי שתהיה קרובה אל המוח כמותם, וזה	הכא איהו רזא דארבע מלכוון דסחרן כולא רוח סערה דא מלכות בבל ענן גדול דא איהו מלכות מדי ואש מתלקחת דא איהו מלכות אדום ונגה לו סביב דא איהו מלכות יון דסחרא לון נגה ולא בהו נגה דכתיב בהו (&) סביב בגין דלית בכל מלכוון דאינון קרבין לאורח מהימנותא כוותייהו ¹¹ אופי הכא באינון קליפין לאו מאן דקריב למוחא

¹⁰ דע"ה ח"ב יט ע"ד: וזהו מ"ש בזה"ק (בראשית דף כט ריש ע"א) אית ס"מ ואית ס"מ, ולא כלהו שויין, כי הנה יש ד' קליפות (תיקו"ז לה ע"א, וז"ח @ לב ע"ב) והם: רוח סערה א' (והיא החיצונה לכולם), וענן ב', ואש מתלקחת ג', ונוגה ד'. וכל אחד ואחד הוא בבחי' קומה שלימה, ונקרא אדם בליעל. ובכל אחד מאלו הד' קליפות יש ס"מ ולילי' שהם הזו"ן שבכל א'. וכן הם כלולים כל א' מד' בחי', שהם עון ומשחית אף וחמה, שהוא כנגד הד' בחי' חו"ב תו"מ, וכמ"ש בפע"ח (בריש תפילת ערבית) וכן הוא ג"כ בע"ח (שער קליפת נוגה פרק ג), והם המתעה והמסטין נוטל רשות ונוטל נשמה, והוא יצה"ר א', שטן ב', מלאך (רע) ג', המות ד'. והם הקומה הכללית אשר מהם נולדו ויצאו כל השדין ורוחין ומזיקין. וכל הס"מ ולילי' אשר באלו הג' קליפות רוח ענן אש, הם כולם רעים גמורים זה גרוע מזה, וכולם הם רעים ממש אין בהם טוב כלל, והם אשר פיתו לאדם וחוה וכמ"ש הרב בשער {כ ע"א} קליפת נוגה (פרק ב) ע"ש, אבל הס"מ ולילי' שבקליפת נוגה הם כלולים מטוב ורע, שהג"ר שבהם הם רובו טוב, והנהי"מ שבהם הם רובם רע, והחג"ת שבהם הוא ממוצע.

¹¹ עי' ע"ח שמ"ט פ"ג, שהקלי' נוגה יותר עליון הונפימית שבכולם וקרובה אל הקודשה, וכן הוא בשעה"כ סב ע"ד, עי' שער מאמרי רשב"י לב ע"ב: סוד קליפת הנוגה וכו' ולפעמים קליפת הנוגה חוזרת ומתהוות קצתה בקדושה ופעמים מתהפכת ויוצאת אל הקליפה ועי' זהר ח"ב רג ע"ב: בהאי נגה מפתי לאתתא לנטלא נהורא ועל דא כתיב (משלי ה ג) וחלק משמן חכה שוי ההוא נהורא לקבליה דברית ובגיני כך מפתי ליה ונטלא נהוריה ודא איהו פתויא דמפתי לאתתא דכתיב (שם) נפת תטפנה שפתי זרה וגו':

תרגום: §

ז"ח – מעשה מרכבה

מסבב אותה הנוגה, אבל אין בו נוגה, אלא יוצאת מתוך המוח, ומאירה	כהאי והאי סחרא ליה נוגה ולא ביה נגה אלא נפקא מגו מוחא ונהיר סחור סחור ¹² :
---	--

¹² ספר עמק המלך - שער יד - פרק ט

הכי איתא בזוהר חדש פרשת וישמע יתרו דף ע"ד ע"ב, וזה לשונו, 'וההוא אש איהו דקא אחיד בגויה, ההוא נגה דכתיב 'ונגה לו סביב' [יחזקאל א' ד'], האי איהו לגו מן כולא, ודא איהו דקא מתאחד במוחא, הכא איהו רזא דארבע מלכוון דסחורן כולא'. 'רוח סערה דא מלכות בבל, ענן גדול דא איהו מלכות מדי, ואש מתלקחת דא איהו מלכות אדום, ונגה לו סביב דא איהו מלכות יון דסחרא לון נגה, ולא ביה נגה, דכתיב בהו סביב, בגין דלית בכל מלכוון דאינון קריבין לאורה מהימנותא כוותיה'. 'אוף הכא באינון קליפין לאו מאן דקריב למוחא כהאי, והיא סחרא ליה נוגה ולא ביה נגה, נפקא מגו מוחא ונהיר סחור סחור'. 'ואלין ד' מלכוון מתחלפין כד שלטא האי על אינון אחרינין אתדחיין כל אלין ועאל ההוא דשלטא לקבלה מהאי נוגה, וביה שלטא למהוי קריב'. ודע כי הכל נעשה זה לעומת זה, וכמו שיש בקדושה עשר ספירות [כך יש עשר ספירות בקליפה] ואין סוף עליהם, לא שהוא אין סוף ממש חס ושלוש, אלא במקום אין סוף של קדושה, להיות כי ספירות הקדושה כח אין סוף בתוך כולם, לכן אין צריך להזכיר אלא עשר ולא אחד עשר, בהיות כי האין סוף מסתתר בכולם כמו שאמרנו. אבל הקליפות להיותם חומריים לגבי הקדושה כמו שאמרנו רז"ל, שהם כקוף בפני אדם, והראייה שאין בהם דעת. ופירוש זה, הוא, שכבר ידעת שמכח חכמה ובינה מתהווה דעת, המשל בזה הוא, כמו שאדם האנושי שלומד חכמה ומבין דבר מתוך דבר מכח הבינה, ומתוך ההבנה מסכים לדבר אחד, וזאת ההסכמה היא הדעת הנולד מחכמתו ובינתו. וכן בספירות חכמה ובינה כשמסכימים ניצוצותיהם יחד התכלית כללות היוצא מחיבור ההוא, נקרא דעת, ולזה לא נקרא ספירה, מפני שהיא נקודה ואין לו כלי, שהוא נולד מהסכמה [של] חכמה ובינה. אבל בקליפות אין בה דעת, שכבר נאמר ועומד, 'האבדת חכמים מאדום ותבונה מהר עשו' [עובדיה א' ח'] וכתב לו חכמו ישכילו זאת' [דברים ל"ב כ"ט], מכלל שיש ביניהם חכמה ותבונה

ספר עמק המלך - שער יד - פרק ט

שהם מסטרא דשמאלא, רק שאין בהם דעת, כי החכמה והבינה שלהם אינם מן הקדושה, שיש בהם [בקדושה] דעת. והכי איתא בתיקונים, 'זה לעומת זה עשה האלהים כגוונא דאית יסוד דאיהו מילה, הכי אית ערלה, דתמן סומא ערל, ובת זוגו ערלה, נחש אשת זנונים' [ראה תיקוני זוהר ק"ח ב'], כי יסוד שבקדושה הוא 'עינא פקחא דלא ניים ונטיר תדירא' [זוהר שמות ס"ח ב'], והזרע בא מן העיניים. אבל בטומאה הוא תנין עיור, כי סרסו הקב"ה שלא יוציא תולדות 'דמטשטשי עלמא' [זוהר בראשית רמ"ג ב'] חס וחלילה. 'כגוונא דאית תרין ירכין <פ"ג ב> דקשוט' [זוהר שמות ק"ד ב'], ומסטרא דמסאבו תאומיאל תומיאל, ולקבליהו אתמר 'תהומות יכסימו ירדו במצולות כמו אבן' [שמות ט"ו ה']. כגוונא דעמודא דאמצעייתא אית עוגיא"ל דמתמן עוג מלך הבשן, שהיה בו ניצוץ ש'מעון ב'ן נתנאל ראשי תיבות בש"ן, וזהו אל תירא אותו מפני שיש בו ניצוץ שמעון בן נתנאל ירא חטא שמוזכר בפרקי אבות פרק שני. [ראה תיקוני זוהר ק"ח ב'] 'כגוונא דתריין דרועין דקשוט אית אגיא"ל עוזיא"ל, ופירושם אגיא"ל מתמן אגג, וביה גאה גאה סוס ורובבו רמה בים', עוזיא"ל מתמן עזאזא"ל, ומתמן עזא ועזאל, ואיהו חזריאל שנאמר עליו יכרסמנה חזיר מעיר, ועלה אתמר ועל חרבך תחיה', ואיהו שעריאל"ל, ואיהו עשו איש שעיר, ומתמן שערא בישא, ומתמן שער באשה ערוה. כגוונא דבינה דאית אלף בינה, אית אלופי עשיו. לקביל חכמה הנקרא אדם הגדול בענקים, אית אדם בלעל'. לקביל כתר עליון לעילא כתריאל"ל, ומתמן נכרתין כל אלין דעברין על פתגמי אורייתא, כל אלין קליפין לעשר ספיראין, ועשר ספירות הנקראים מוחא הם בגווייהו. ואלין קליפין אינון מחיצה בין ישראל לאביהם שבשמים, ועתידי קב"ה לאעברא להון מן עלמא ולאחחזאה לישראל במוחא, הדא הוא דכתיב 'ולא יכנף עוד מוריד והיו עיניך רואות את מוריד' [ישעיהו ל' כ']:

ספר עמק המלך - ספר תקוני שבת - פרק טו

פרק חמשה עשר:

אחר שפירשתי לך התלבשות נגה במטטרון, עתה אפרש לך סוד קליפות ד' מלכיות, היאך מקבלים מאור נוגה ויונקים מאורו, כדאיתא בזוהר חדש פרשת וישמע יתרו דף ע"ד ע"ב [מאמר על נהר כבר] וזה לשונו 'וארא והנה רוח סערה באה מן הצפון' [יחזקאל א' ד'] מכאן שירותא לגלאה רזין'. 'ולא אצטריכו לגלאה בר לחכימי לבא דידעי למדרש בהו, כתיב וארא, ולא כתיב ואראה, אלא ה"א עילאה אסתלק, ולא חמא מה דלא אתיהיב [ליה] רשו לגלאה, ולא לאחרא לגלאה, והוא אסתכל לתתא באינון מראות דאתגליין יתיר, ותמן כתיב ואראה'. 'אבל הכא אף על גב דקא רמיז מילין עילאין, כמאן דאסתכל בתר כתלא [הוה], בגין כך אסתלק ה' מתיבה דא, 'והנה רוח סערה באה מן הצפון' האי איהו רזא דקאמרן, דאתא למתבר קמי נבוכדנצר שחיק טמי חייבא, ריש מלכוון רוח סערה דקא מסער כלא'. 'והיינו רזא דקא גלי קב"ה לאלהו, דכתיב, 'והנה... רוח גדולה וחזק מפרק הרים ומשבר סלעים... לא ברוח ה' ודאי, 'ואחר הרוח רעש לא ברעש ה''. 'והיינו ענן גדול, דההוא עננא קא מרעיש ואזיל, דאיהו גדול, 'ואחר הרעש אש לא באש ה' ודאי, והיינו אש מתלקחת'. 'וכל אינון קליפין למוחא דסחורן דא לגו מן דא ודא לגו מן דא, וההוא אש איהו (דקה יתיר) [אחיד] בגויה דההוא נגה, דכתיב ונגה לו סביב, האי איהו לגו מן כלא, ודא איהו

ז"ח – מעשה מרכבה

סביב סביב.	
ואלו הד' מלכיות מתחלפות, כשזו שולטת על אלו האחרות, אז נדחות כל אלו, ונכנסת אותה השולטת לקבל מזה הנוגה, ובו היא שולטת להיותה קרובה.	ואלין ד' מלכוון מתחלפין כד שלטא האי על אינון אחרנין אתדחיין כל אלין ועאל ההוא דשלטא לקבלא מהאי נוגה וביה שלטא למהוי קריב ¹³ :
"ומתוכה כעין החשמל", הרי ביארו שהם חיות אש מדברות@, והם זוהר המזהיר עולה ויורד, אש לוחטת העומדת ואינה עומדת, כי אין מי שיכול לעמוד בו במקום אחד, והעיניים וההסתכלות אינן יכולות לשלוט עליו, זה הוא, וזה אינו הוא, זה במקום אחד, וזה במקום אחר, זה עולה וזה יורד, ובמראה זה מסתתר מה שמסתתר, ונגנז מה שנגנז, וזה הוא הסוד שנקרא חשמל, שהנביא לבפנים מזה צריך להסתכל ולדעת ולהסתכל בטהרת הלב והעין הוא סגור יותר מהכל, והלואי שיוכל לעמוד בו.	ומתוכה כעין ¹⁴ החשמל הא אוקמוה דאינון חיון אשא ממללן ואינון זוהרא דזהיר סלקא ונחתא אשא דלהיט קאים ולא קאים דלית מאן דיכול למיקם ביה בדוכתא חדא ועיינין וחזווי לא יכלין לשלטאה עליה הא איהו והא לא איהו הא בדוכתא חדא והא בדוכתא אחרא הא סליק והא נחית ובחיו דא אתטמר מה דאתטמר ואתגניז מה דאתגניז ודא איהו רזא דאקרי חשמל דנביאה למנו מן דא אצטריך למיחוי ולמנדע ולאסתכלא בצחותא דליבא ועינא איהו סני[ר] יתיר מכולא ולואי דיכיל

דקא מתאחד במוחא'. 'הכא איהו רזא ד' מלכוון דסחרין כלא, רוח סערה דא מלכות בבל, ענן גדול דא איהו מלכות מדי, ואש מתלקחת דא איהו מלכות אדום, ונגה לו סביב דא איהו מלכות יון, דסחרא לון נגה, ולאן בהו נגה, דכתיב בהו 'סביב'. 'בגין דלית בכל מלכוון דאינון קריבין לאורח דמהימנותא כוותייהו, אוף הכא באינון קליפין לית מאן דקריב למוחא כהאי, והאי סחרא לה נגה ולאן ביה נגה, אלא נפקא מגו מוחא, ונהרא סחור סחור'. 'ואלין ד' מלכוון מתחלפין, כד שלטא האי על אינון אחרנין, אתדחיין כל אלין ועאל ההוא דשלטא לקבלא מהאי נגה, וביה שלטא למהוי קריב', עד כאן

ספר עמק המלך - ספר תקוני שבת - פרק טו
לשונו, לענינו:

והנה יחזקאל הנביא ע'ליו ה'ברכה ו'השלום אמר, שראה שנסתלקה ה' אחרונה דהויה מן מלת 'וארא', כי השכינה ירדה בגלות בבל עמהם, ולכן ראה אותה מתוך הקליפות. וראה ה'ט' מראות של עולם היצירה מתוך ד' קליפות, וכחות הטומאה של ע' אומות, והם ד' קליפות האגוז, שהיא סתומא מכל סטריין, והאוכל דהיינו מוחא מבפנים. לכן אמר שלמה המלך עליו השלום והברכה 'אל גנת אגוז ירדתי לראות...'. [שיר ו' י"א], והם לבושים אלו לאלו, ודוחים האחד את חבירו, להתקרב אל נגה, ולקבל ממנו כפי ממשלתו הנתונה לו מאת ה'ב". וחביריו שתחתיו מקבלים על ידו, ומוכרחים לעבדו, על שהוא עליון עליו, בגזירת הבורא ואז מושלת אומתו גם כן למטה, לכן אומר הזוהר, רוח סערה דקא מרעיש ואזיל, ומסער כל עלמא, למתבר כל העולם קמי נבוכדנצר חייבא שחיק טמי, כל המלכיות. והנה קליפת יון דסחרא לון נגה, ולאן בהו נגה, אלא נהיר סחור סחור, לתת להם חיות, וכיון שנוגע בהם תכף מערה הקדושה משם, בסוד, 'יגער השם בך השטן' שהוא ממשלת נחש, גם שטן עם הכולל. בסוד גע ער רצה לומר נוגע ומערה הקדושה משם, כטבע מי נהר, או מי הים המכים ושוטפים על שפתו, וחוזרים לאחור, והמבין יבין. וזהו אמרו, 'דנהיר סחור סחור על שפת יאורם וחוזר לאחור', וזהו כונתו באמרו, 'וסחרא לון נוגה ולאן בהו נגה', וזה סוד הכתוב, 'והרשעים כים נגרש' [ישעיהו נ"ז כ'] והרשעים הם הקליפה. כך הוא פירוש הפסוק, 'ונגה לו סביב' [יחזקאל א ד']. דהיינו אצל קליפת יון סביב, דכתיב, 'סביב רשעים יתהלכון' [תהילים י"ב ט'] ואינו נוגע. ומפני שהפילוסופים באים מאומה של יון, לכן היו חכמים גדולים בטבעיות, ורצו להכריח מציאות האלהות על דרך השכל והחקירה, ורבים מבני עמנו הם מספקים עצמם מסברותיהם. ועל כל פנים היא קליפה גדולה, שרוצים להגשים הנסים של

¹³ עי' זהר ויקהל דף רע ע"ב.

¹⁴ יהל ואר ח"ב יט ע"ד: {ונהיר איהו} כעין חשמל כו'. כעין ע"ש גווינין דעינא. וכאן הוא החשמל, דלא קיימין ב' לאסתכלא. וכמ"ש בז"ח@ דף ל"ב ע"ב [ליוורנו מד. מרגליות@ לח.} ומתוכה כעין החשמל הא אוקמוה דאינון חיון אשא ממללן. ויתבאר למטה שהוא השרפים דנפקי כאן מהאי רוחא. ואינון זוהרא דזהיר. והוא רוחא הזה שנקרא זוהר. קאי' ולא קאים דלית מאן דיכול למקים ב' וכו'. ועיינין וחזווי לא יכלין לשלטאה עליה כו'.

ז"ח – מעשה מרכבה

לקיימא ביה: וכל מה דאסתכל למחמי ולמנדע כל דא באספקלריא דלא נהרא אבל באספקלריא דנהרא לא זכה נביאה לאסתכלא בר משה נביאה מהימנא דכל מפתחן דביתא בידיה שאר נביאים כד הווי מטאן להאי חשמל לאסתכלא לגוי [רעיונין] [עיינין] אתבהילו ולבא לא שכיך ונפקו ביה מכל רעיוני גופא כדין חמו לגוי מה דחמו בלחישו:	וכל מה שהסתכל לראות ולדעת, כל זה במראה שאינה מאירה, אבל במראה המאירה, לא זכה [שום] נביא להסתכל, חוץ ממשה הנביא הנאמן, שכל מפתחות של הבית בידו, שאר הנביאים כשהגיעו לחשמל הזה, להסתכל בפנים, רעיונות (עיניהם) נבהלו, והלב לא שקט, ויצאו בו מכל רעיונות הגוף, אז ראו בפנים מה שראו בחשאי@בשקט.
האי חשמל גוון אשא מלהטא מנצצא סלקא ונחתא נציץ ולהיט מהאי סטרא נפקא נציצו חד חיזו מנצצא מלהטא הוי ולא הוי קאים ולא קאים וחד כגוונא דא מהאי סטרא ודא מהאי סטרא וכן לד' סטריין:	החשמל הזה, צבע אש המתלהטת ומתנוצצת, עולה ויורד, מתנוצץ ולוהט, מצד זה יוצא ניצוץ אחד, מראה המתנוצץ ומתלהט, היה ולא היה, עומד ואינו עומד, ואחד כדוגמא זה מצד זה, וזה מצד זה, וכן לד' רוחות.
ממלל דא אל דא¹⁵ ודא ממלל אל דא וכן בלהו עד דאינון חד כדין נציצן ניצוצין בנציצו חד סלקא ונחתא אזלא וקיימא אתחזי ולא אתחזי הא איהו והא לאו איהו לית מאן דקיימא ביה אתהדרן נציצו בחיזו דחיון כמלקדמין ממללא רעיונין מתבהלין ביה ולבא לא שכיך ודא איהו רזא דחשמל:	מדבר זה אל זה, וזה מדבר אל זה, וכן כלם, עד שהם אחד, אז מתנוצצים הניצוצות בהתנוצצות, אחת עולה ויורד, הולך ועומד, נראה ואינו נראה, זה הוא, וזה אינו הוא, אין מי שיעמוד בו, חוזרים הניצוצין במראה של החיות כבתחילה מדברות, הרעיונות נבהלות בו, והלב אינו שוקט, וזה הוא הסוד של חשמל.
לגוי מן דא איהו רזא בלחישו רזא דקיימין לגוי במוחא ודא איהו דכתיב (יחזקאל א ה) ומתוכה דמות¹⁶ ד' חיות וזה מראהן ומתוכה וגו' האי איהו רזא פנימאה במוחא קיימא גו רזין עילאין בדיוקנא עילאה מגו כל אינון קליפין דסחרין למוחא כדקאמרן	לפנים מזה הוא סוד בשקט@, סוד העומדות לפנים במוח, וזהו שנאמר "ומתוכה דמות ארבע חיות וזה מראהן". "ומתוכה וגו'", זה הוא סוד הפנימי העומד במוח, בתוך סודות העליונים, בדמות עליונה, מבפנים כל אלה הקליפות המסבבות את המוח כמו שאמרנו, ומתוכה מתוך מי, מתוך אותו הנקרא חשמל.

¹⁵ יהל אור ח"ב יח ע"ד: וז"ש למעלה כליל לון ואתכלילו אלין באלין כו' לאתכללא אלין באלין ולשלבא אלין באלין. וכן למטה ברזא דרוחא ברוחא וכליל דא בדא. והענין הוא כמ"ש במעשה מרכבה @ז"ח@ יתרו מרגליות@ לח. ליורנו מד: { לד' סטריין ממלל דא אל דא כו'. ושם @ז"ח@ יתרו אמסטרדם דף ל"ב } ע"ג { ליורנו מה. מרגליות@ לח: } חשמל אלין ד' נציצין דלהטין ונציצו ועאלין דא בדא ואתעביד מינייהו חד גופא ואקרי חשמל אוף הם אלין ד' חיות כלילין דא בדא כו' ע"ש. והוא בסוד ה' אחד ושמו אחד, רזא דייחוד דק"ש. שמקודם צריך לאתכללא שייפין דדכורא אלין באלין, וכן דנוק', ואח"כ לאכללא שניהם יחד. והתקשרותם הוא ע"י טפה דדכורא, נקשרין בו כל האברים, וכן בנזק'. ואח"כ נקשרין ב' הטיפות יחד והבן. וזהו הייחוד (שלם). ושם { בז"ח@ הנ"ל } אמר שהן ד', בנקודה דשריא עלייהו הן ה'. והוא בסוד ה"א, נקודה בתוך ד' כמ"ש בס"א { ז"ח@ ליורנו ד. מרגליות@ א: }. וכן הוא בד' אופנים. וכל הייחוד הוא בנקודה הפנימית, נקודת ציון, בסוד והחיות רצוא ושוב, שהוא חי' החמישית, מט"ט ונורי"אל, ארגמ"ן. והן ה' יריעות, וחמשים לולאות הנ"ל. והכל בהיכל זה.

¹⁶ יהל אור ח"א [כ ע"ד]: כאגוזא דמתחברא כו' { כאגוזא דמתחברא לד' סטריין. ר"ל המוח שבפנים, שהוא לד' סטריין קשורין זה בזה. שד' קליפין דאגוזא הן ענן גדול ורוח סערה ואש מתלקחת ונגה סביב, כמ"ש בתיקונים { יב: } שהן תוהו ובוהו וחשך ותהום. ורוח אלקים מרחפת על פני המים, הוא רוחא דא שעל פני המים, הים הנ"ל. ומתוכה ד' חיות מוח דאגוזא, כמ"ש בז"ח@ ד' ל"ב { ליורנו מד. מרגליות@ לח. } מתוכה דמות ד' חיות וזה מראהן, ומתוכה האי איהו רזא פנימאה במוחא קיימא גו רזין עילאין בדיוקנא עילאה, מגו כל אינון קליפין דסחרא למוחא כו'. וכ"כ בתיקונים שהוא מוחא דאגוזא.

ז"ח – מעשה מרכבה

ומתוכה מתוכה דמאן מתוך ההוא דאקרי חשמל:	
ואי תימא הא כתיב (יחזקאל א כו) חשמל והא כתיב (שם ה ב) חשמלה ¹⁷ דמשמע דחשמל איהו דכר וחשמלה איהי נוקבא והכא חשמל אמאי כתיב (שם א ד) ומתוכה אלא כלהו לתתא ¹⁸ נוקבי אינון וכל מאן דשליט דא על דא האי דאיהו לתתא איקרי נוקבא וכל אינון דלעילא דוכרין אינון ודא לגו מן דא:	ואם תאמר הרי כתוב "חשמל", והרי כתוב החשמלה, שמשמע שחשמל הוא הזכר, וחשמלה היא הנוקבא. וכאן חשמל למה כתוב "ומתוכה", אלא כלם למטה הם נקבות, וכל מי ששולט זה על זה, זה שהוא למטה, נקראת נקבה, וכל אותם שלמעלה הם זכרים, וזה לפנים מזה.
דמות ד' חיות (שם א ה) דמות דמאן דמות דאינון חיון עילאין דהא מאלין אתחזון אינון גניזין דלא אתחזון:	"דמות ארבע חיות", דמות של מי, הדמות של אותם חיות העליונות, כי מאלו נראות אותן הגנוזות שאינן נראות.
הכא איקרי דמות ואיקרי צלם דכתיב (&) בצלמנו כדמותנו וכתיב (&) בצלם אלהים עשה את האדם וכתיב (&) בדמות אלהים עשה אותו:	כאן נקראות "דמות", ונקרא צלם, שנאמר "בצלמנו כדמותנו", ונאמר "בצלם אלהים עשה את האדם", ונאמר "בדמות אלהים עשה אותו".
בגין דהכא רזא עילאה איהו	לפי שיש כאן סוד עליון, הוא
לב/ג	
זהר	
דכד ההוא נהר דנפיק מעדן פרחין מניה כל אינון נשמתין דאינון איבא דקב"ה ונטלא לון מאן דנטלא בשעתא דנפקא מקמי קב"ה כלהו כל חד עאל בדיוקנא לאצטיירא בההוא אתר דאיקרי דמות ואינון ד' חיוון:	[כי] כאשר אותו הנהר היוצא מן העדן, פורחות ממנו כל אותם הנשמות, שהם פרי של הקב"ה, ולוקחת אותם מי שלוקחתם, בשעה שיוצאות מלפני הקב"ה, כל אחת נכנסת בדמות להצטייר, באותו המקום הנקרא דמות, והם ארבע חיות.
{לח ע"ג} ותמן מצטיירא כל חד וחד בההוא דיוקנא דאתחזי ליה ומתמן נפקי כל אינון דיוקנין מצטיירין בדיוקניהו כל חד בדיוקניה כמאן דאעיל בדפוס לאצטיירא	ושם מצטיירת כל א' וא', באותה הדמות הראויה לה, ומשם יוצאות כל אותן הדמויות שמצוירות בדמותם, כל אחת בדמותו כמי שהכניסוהו בדפוס להצטייר, דמות זו מוציאה דמות.

¹⁷ איפה זה כתוב?

¹⁸ יהל אור ח"ג [יג ע"ב]: כי עוף השמים יוליד את הקול, קול דק"ש, כמ"ש בתיקונים {ג:} וכן"ל {קנד:} ארים קלא כלהו אחרנין כו'. ולכן הוא בימינא בהיכל אהבה בדרום כנ"ל. ותפלה ברזא דאדם כידוע. והשינוי הנ"ל במזרח ומערב בצורת נשר ואדם, הוא בדכורא ונוק', שבדכורא נשר אוריאל במזרח, ואדם (רפאל) במערב, וכמ"ש בפ' יתרו דף ע"ח בחדש השלישי כו' דשליט בי' אוריאל רב ממנא כו' ואיהו רזא דאיש תם מארי' דביתא איש אלקים כו' ע"ש כל המאמר. ובנוק' להיפך. והענין כי בדכורא שלטא טפה דדכורא על נוק', ובנוק' להיפך, כמ"ש בר"מ {עין תצא רעח:} ובתיקונים {ריש תנ"ו}, לכן כשמזכיר בנוקבא כמו כאן, מזכיר רפאל במזרח ואוריאל במערב, וכשמזכיר בדכורא אמר להיפך. כי הכל כליל בדו"נ, ומאן דשליט הוא דכורא, וכמ"ש בפ' שמות {ד:} ובז"ח @ דף ל"ב ע"ב {מרגליות @ לח.} כלהו לתתא נוק' אינון, וכל מאן דשליט דא על דא מאן דאיהו לתתא (כו') וכל אינון דלעילא אקרי דכורא ודא לגו מן דא דמות ד' חיות דמות דמאן דמות דאינון חיוון עלאין כו' ד' חיות דנפקי מחילא דחי דאיהו דכר ובגין דאינון נוקבי כו'. וז"ס שת"ת נקרא אדם, ומלכות דמות אדם, והוא ת"ת דדכורא, ומלכות דנוק', ומלכות דנוקבא הוא כללא דכלא:

ז"ח – מעשה מרכבה

דמות דא אפיק דמות:	
וצלם אפיק צלם חיות דנפקי מחילא דחיה דאיהו דכר ובגין דאינון נוקבי איקרין חיות ד' דאינון בד' סטריין דעלמא ובהו כלילין כל אינון חילין ומשריין:	וצלם מוציא צלם, חיות היוצאות מכח החיה שהוא זכר, ולפי שהם נקבי@נקבות, נקראים חיות. ארבע, שהם מתחלקות בד' רוחות העולם, ובהם כלולים כל אותם צבאות ומחנות.
דמות ברזא דלעילא ברזא דלתתא נטלי דיוקנין לעילא נטלי דיוקנין לתתא ואינון דיוקנא ממש דכל סטריין ואפיקו דיוקנין דכל סטריין דלעילא ותתא:	דמות בסוד שלמעלה [ו]בסוד שלמטה, לוקחות דמויות למעלה, לוקחות דמויות למטה, והם דמות ממש של כל הצדדים, ומוציאות דמויות של כל הצדדים שלמעלה ולמטה.
כיון דאמר דמות אמאי לבתר כתיב (&) וזה מראיהן אלא דאחית קמיה ואחזייה מלה דלא ידיע כד"א (במדבר ח ד) וזה מעשה המנורה (בראשית ו טו) וזה אשר תעשה וגו' אוף הכא וזה מראיהן:	כיון שאמר דמות, למה כתוב "וזה מראיהן", אלא שירד לפניו והראה דבר שאינו ידוע, כמו שנאמר "וזה מעשה המנורה", "וזה אשר תעשה", כמו כן כאן "וזה מראיהן".
ואי תימא כל אינון נביאים בר משה נביאה מהימנא כלהו מתערבבי דעתייהו כד מטי לגו חשמל והוא יכיל למיקם על דא אלא בגין רוח נבואה הוה קאמר מלין ובגין רחימו דישראל איתגלי כל חוון דלבר כלהו מתערבבי וכלהו בערבוביא:	ואם תאמר כל אותם הנביאים חוץ ממשה הנביא הנאמן, כולם דעתם מתערבבת כשהגיעו אל תוך חשמל, והוא היה יכול לעמוד על זה, אלא בשביל רוח הנבואה, היה אומר דברים, ובשביל אהבת ישראל נתגלה כל המראה שבחוץ, כולם נתערבבה וכולם בערבוביא.
וחיזו פנימאה איהו חיזו בלחישו כמא דאמר ואחר האש קול דממה דקה (&) ודא איהו רזא דדיוקנא דכליל כל דיוקנין בחיזו דלעילא קול עילאה בלחישו דלעילא דמניה נפקי כל דיוקנין קול לתתא כההוא קול עילאה דנקיט בגויה כל דיוקנין ובגין דדא איהו בלחישו כד נביאה מטי לגביה נהיר ביה עיינין ונהרין רעיונין וזה מראיהן דהא לית לון חיזו אלא מגו רזא דאספקלריא דנהרא לעילא דאיהו חיזו דילהון וחזווא דכלא וכלא נהרין כההוא נהורא:	ומראה הפנימי הוא מראה בשקט@, כמו שאמר "ואחר האש קול דממה דקה", וזה הוא סוד של הדמות הכוללת את כל הדמויות במראה שלמעלה, קול עליון, בשקט@ שלמעלה, שממנו יוצאות כל הדמויות, הקול שלמטה, כאותו קול העליון, שלוקח@ בתוכו את כל הדמויות, ולפי שזה הוא בשקט@, כשהנביא הגיע אליו, האירו בו העינים, והאירו רעיונות. "וזה מראיהן", שהרי אין להם מראה, אלא מתוך סוד מראה המאיר שלמעלה, שהוא מראה שלהם והמראה של הכל, וכולם האירו באותו האור.
חשמל אינון ארבע נציצין ¹⁹ דלהטין ונציצי ועאלין דא בדא אתעביד ²⁰ מנייהו חד גופא ואיקרי חשמל אוף הכא אלין ד' חיות כלילין דא בדא בגין דאינון לד' סטריין:	חשמל הם ארבעה נצוצין, שהם לוחטים ונוצצים ונכנסים זה בזה, ונעשה מהם גוף אחד ונקרא חשמל, כמו כן כאן, אלו הד' חיות כלולות זו בזו, לפי שהם לד' רוחות.
ההוא דלסטר מזרח אתכליל בסטר מערב וההוא דלסטר מערב אתכליל בסטר מזרח וההוא דלסטר צפון אתכליל בסטר דרום	אותו שלמצד מזרח, נכללת במצד מערב, ואותו שלצד מערב נכללת בצד מזרח, ואותו שבצד צפון נכלל בצד צרם, ואותו שבצד דרום נכללת בצד צפון. וכיון שנכללו כלם זו בזו, נעשה

¹⁹ עי' לעיל הערה 15.

²⁰ ואתעביד (יהל אור ח"א יב ע"ג).

ז"ח – מעשה מרכבה

מהם גוף אחד, והוא הסוד שנקרא אדם, ואף על פי שכל פנים משתנות בצידם.	והוא דלסטר דרום אתכליל בסטר צפון וכיון דאתכלילו כולהו ²¹ דא בדא אתעביד מנייהו חד גופא ואיהו רזא דאקרי אדם ²² ואע"ג דכל אנפין משתניין בסטרייהו:
ומתוך אלו שהם סוד פנימי, אצל הנקודה העומדת עליהן, יוצאות כמה מחנות למיניהם.	ומנו אלין דאינון רזא פנימאה לגבי נקודה דקיימא עלייהו נפקי כמה משריין לזינייהו:
אדם [כולל] זכר ונקבה, האות שהיא סוד זכר היא אות ו', סוד אדם בשלימות. ואות זה שולטת בנקודה זו שהיא ד', על ד' חיות. ובסוד זה, שהיא סוד פנימי מהכל, כל אותם מחנות האחרות, וכל אותם הצבאות נקראים בשם זה, כמו שנאמר "אלפי שנאן".	אדם דכר ונקבא את דאיהו רזא דכר איהו אָת ו' רזא דאדם בשלימו ²³ ואת דא שלטא בנקודה דא דאיהו ד' על ד' חיון וברזא דא דאיהו רזא פנימאה דכלא כל אינון משריין אחרנין וכל אינון חילין אקרון בשמא דא דכתיב (&) אלפי שנאן:
ואף על פי שביארו, אבל סוד זה לפי שיוצאים מתוך סוד המוח הפנימי, בכלל הכל, שנא"ן. סוד המוח שור נשר אריה, אדם הכולל אותם, נכלל @ עליהן ו', מתחבר כל המוח כאחד, בסוד פנימי, והם סוד שנא"ן, ועל זה נקראות "אלפי שנאן".	ואע"ג דאוקמוה אבל רזא דא בנין דנפקי מגו רזא דמוחא פנימאה בכללא דכלא שנא"ן רזא דמוחא שור נשר אריה אדם כליל לון אכליל עלייהו ו' אתחבר מוחא כלא כחדא ברזא פנימאה ואינון רזא שנא"ן ועל דא אקרון אלפי שנאן:
וכאשר מסתכלות לפי שעה, נאמר "ודמות פניהם פני אדם", ואחר כך נפרדות הדמויות, כל אחת ואחת לצדו. וכשמתכנסות כולן שלא מסתכלות למעלה, לתוך סוד אשר עליהן, לא נראה דמות כלל, חוץ מדמות אדם, שזו היא דמות הכוללת	וכד לפום שעתא מסתכלין כתיב (&) ודמות פניהם פני אדם ולבתר מתפרשו דיוקנין כל חד וחד לסטריה וכד אתחפיין כללהו דלא מסתכלין לעילא ²⁴ לגו רזא דעלייהו לא אתחזי דיוקנא כלל בר דיוקנא דאדם דדא

²¹ עי' יהל אור ח"ג [ט ע"ד]: בכלהו כו'. כמ"ש בפ' א"מ שם {ס:} וכד אחכלילו בחד כתיב ודמות פניהם פני אדם פניהם דכלא. ובז"ח @ פ' יתרו דף ל"ב ע"ג וכיון דאתכלילו כולהו דא בדא אתעביד מנייהו חד גופא ואיהו רזא דאיקרי אדם ואע"ג דכל אנפין משתניין בסטרייהו כו' וכל לפום שעתא מסתכלין כתיב ודמות פניהם פני אדם ולבתר מתפרשו דיוקנין כל חד וחד לסטריה וכד אתחפיין כללהו דלא מסתכלין לעילא לגו רזא דעלייהו לא אתחזי דיוקנא כלל בר דיוקנא דאדם דדא היא דיוקנא דכליל כל דיוקנין וכולהו סתימין כו'.

²² {וּתְאֲחֻדָּן בִּיהַ} כגוונא דאתאחדא אשא במיא ומיא באשא דרום כו'. ר"ל שנתאחדו בו האופנים {יב ע"ג} האופנים עצמן זה בזה. וז"ש ואתאחדן ב'. ר"ל זה בזה נתאחדו בו ברוחא דא. ואמר אשא כו' {במיא, ומיא באשא, דרום בצפון, צפון בדרום, מזרח במערב, ומערב במזרח, הכי אתאחדן כללהו דא בדא ואתקשרן דא בדא}. ר"ל יחוד גדול עד שלא נודע בהם לא אשא ולא מיא, לא דרום ולא צפון, שאלו נאחד דרום בצפון לבד, היה צפון ניכר ודרום נכלל בו, אבל עכשיו לא ניכר לא דרום ולא צפון ולא מזרח ולא מערב. וכן אשא ומיא לא ניכרו. והוא כמו ענין הגוף, שהוא מד' יסודות שנתמזגו בו, ונתערבו אחד בחבירו עד שלא ניכר בו כלל הד' יסודות, ונעשה דבר אחד לגמרי, ובזה נתאחדו הד' יסודות יחוד גדול, שנעשה מהם עצם אחד. וכן בד' האופנים שאחד דרום וא' צפון והן לד' סטריין נתאחדו ונעשו גוף אחד לגמרי. וכן החי'. וכן הגלגלים. וכמ"ש במעשה מרכבה וכו' והתכללותם הוא דוקא משני הפכים, אשא במיא, דרום בצפון. דתערובות אשא ברוחא, כיון שאינן ב' הפכים לגמרי, עדיין אינן בטלים משמם הראשון, ואינן מיוחדין עדיין, עד שנתמזגו ב' הפכים. וכל החיות ואופנים ולמעלה ולמטה הכל בד' היסודות וד' הרוחות, שלכן הן ד', וכמ"ש בפ' וז"ל דף כ"ד ע"ש (יהל אור ח"א יב ע"ג).

²³ יהל אור ח"ג יג ע"ב: ויהי בנסוע הארון כו' נ' כפופה נוק' נון פשוטה כללא כו'. כי נון רזא דאדם דד' חיות ש'נ'א'ן, כמ"ש בז"ח @ דף ל"ב ע"ג {ליוורנו מה. מרגליות @ לח:} ו' רזא דאדם בשלימו ע"ש. והוא רזא דעד"א נאמן פשוט. ונר"ן כפופה מלכות, שנכפפת רגלי' מס"א כידוע, והיא נאמן כפוף. כי בינה בנ' תרעין דילה מתפשטת עד הוד, ונכלל כולו ביסוד, שלכן נק' כל, גי' נ', כלל הכל כידוע. וכן מלכות כלולה מכולם, סוד כלה, ים. ולעולם נוק' נכללת בדוכרא, ולכן נ' פשוטה כללא דז"נ. והן סוד נון מלא, זז"נ, וי"ו באמצע יסוד, ואי"ו זעירא כידוע.

²⁴ ברית עיניים ספד"צ

ז"ח – מעשה מרכבה

כל הדמויות, וכולן סתומות כלפי@לפני דמות זו, ולכן כל הדמויות בעולם כשסתכלות לדמות אדם, כולם יראות ומזדעזעות מפני@מלפני צורה זו.	איהו דיוקנא דכליל כל דיוקנין וכלהו סתימין קמי האי דיוקנא בג"כ כל דיוקנין דעלמא כד מסתכלן לדיוקנא דאדם בלהו דחלי וזעאין מקמי האי דיוקנא:
צורה העליונה היוצא מתוך סוד העליון, בתוך אותיות הרשומות, הוא סוד אדם, והכל כלול בו. האדם הוא כלל הכל, בסוד "מקצה השמים עד קצה השמים", והוא האמצעי והתחתון והעליון, הכל הוא בכלל אחד. ס' סתומה למעלה הכוללת את הכל למטה, ד' למטה הכוללת כמה מרכבות ומחנות כאחד. א' סוד הכל, באמצע, שלוקח את כל הצדדים, לכך אדם סוד הכל, מצד א' לצד אחד, חוץ מסוד העליון העומד במחשבה הרצון, עד שעולה לאין סוף.	דיוקנא עילאה דנפק מגו רוא עילאה בגו אתון רשימין ²⁵ איהי רוא דאדם וכלא כליל ביה אדם כללא ²⁶ דכלא ברוא דמקצה השמים עד קצה השמים (&) ואיהו אמצעיתא ותתא ועילא כלא בכללא חדא סתימא לעילא דכליל כלא לתתא ד' לתתא דכליל כמה רתיכין ומשריין כחדא א רוא דכלא באמצעיתא {לח ע"ד} דנטיל לכל סטרין בגין כך אדם רוא דכלא מסטרא חד לסטרא חד בר רוא עילאה דקיימא במחשבה ורעו עד דסלקא לאין סוף:
"ורגליהם רגל ישרה", זהו סוד, אחר שאמר את הסודות של הגוף, חזר וירד למטה ברגלים והטלפים@.	ורגליהם רגל ישרה וגו' (&) דא איהו רוא לבתר דקאמר רזין דגופא אהדר ונחית לתתא ברגלין וטלפין:
אלו מגיעות עד ניצוצין של החשמ"ל, זהו החשמ"ל שמבחוץ, לפי שמזה החשמל יוצאים אחרים הנקראים על שם זה. וכולם יוצאים בשעה שהחיות מכוונות רגליהן, ומגיעות לאותם ניצוצין של החשמל, אז מתלהטים אותם הניצוצין, עולים ויורדים, ויוצאים כל אותם הנקראים על שם הזה.	אלין ממו עד נצוצי דחשמל האי איהו חשמל דלבר בגין דמהאי חשמל נפקין אחרנין דאיקרין על שמא דא וכלהו נפקי בשעתא דחיות מכווני רגליהו וממו לאינון ניצוצין דחשמל כדין מלהטים אינון ניצוצין סלקי ונחתי ונפקי כל אינון דאקרין על שמא דא:
החשמל הזה מקיף סביב סביב, הניצוצין שלו יורדים למטה, עד אותו המקום שנקרא קרקע קטנה.	חשמל דא מקיף סחור סחור נצוצין דיליה נחתין לתתא עד ההוא אתר דאקרי קרקע זעירא
	לב/ד
	זהר
ושם בקרקע ההיא רצים כל מיני אבני בדולח, ומרגליות המתנוצצות ואבני ברקת.	ותמן בההוא קרקע רהטי כל זיני אבנין דבדולחא ומרגלאן נציצין ואבנין דברקת:
וכאשר מתנוצץ ולוהט אור החשמל ועולה ויורד, ומתחבקים@מזדווגים אותם הד' רוחות זה עם זה, מאירה קרקע הקטנה ההיא, ורצות האבנים ומרגליות, עולות עד שמגיעות אל שער דרום, ושם אוצרות סתומות,	וכד נציץ ולהיט נהירו דחשמל וסליק ונחית ומתגפפן אינון ד' סטרין דא עם דא נהיר ההוא קרקע זעירא ורהטי אבנין ומרגלאן סלקין עד דמטן לגבי תרעא דדרום ותמן

²⁵ עי' לקמן הערה. **Error! Bookmark not defined.**

²⁶ עי' בהגר"א בתיקו"ז (קסב ע"ד) ד' תיקונין דאנפין ד' אותיות הוי"ה ד' דקר' אנשי חיל כו' וע"ל קכ"א א'קכ"ט א' ובזר"ח@ פ' {קסג ע"א} יתרו בארוכה ואמר דעיינין אודנין וחוטמא הן נשמתא ורוחא ונפשא ג' חיוון ופומא איהו כללא דכלהו חיוא רביעאה אדם כללא דכולהו וע"ש וש"מ ובזר"ח@ שם בארוכה הרבה וז"ש למעלה דכל גלגולא הוא עד ד"פ דכל חיוון י"ל ד' אנפין זה ספר י"ב אנפין כנ"ל וז"ש אם חוטמא לאו כו' ואמר מלמטה למעלה דתחילה נתגלגל הנפש כמש"ל סוף תכ"ו כסדר נ"ר ונשמה ואמר ה' שמעתי כו'. לראיה דשמיעה תליא ביראי אלהים ועבזר"ח@ שם ועמש"ל קכח ע"א

ז"ח – מעשה מרכבה

ת"ע פתחים כחשבון קרק"ע, וגליצו"ר ממונה עליהם.	אוצרין סתימין ופיתחאן ד' מאה ושבעין כחושבן קרק"ע וגליצו"ר ממונה בהו:
בזמן שזה החשמל מאיר ניצוצין לד' רוחות, קול אחד יוצא מלמעלה, ומתעורר מבין הכנפים, כאשר מכים זה את זה הם כנפיים המשמיעות קול, כמו שנאמר "ואשמע את קול כנפיהם כקול מים רבים", ואז הקול הזה כלול מד' קולות, כשיוצא, פוגע באותם הניצוצין, ונחלק לד' קולות.	בזמנא דהאי חשמל אנהיר ניצוצין לד' סטריין קל חד נפיק מלעילא ואיתער מבין גרפין כד אקישו דא עם דא אינון גרפין דאשמיעו קלא כמד"א (&) ואשמע את קול כנפיהם כקול מים רבים וכדין האי קלא כלילא בד' קליין כד נפק פגע באינון ניצוצין ואתפליג לד' קליין:
קול אחד הולך לגליצו"ר, ונתעורר בקול ההוא אור החשמל, ונעשה ממנו דבור אחד, ובאותו הדיבור מתעורר דיבור אחר הסתום בלחש, וכשזה מגיע לגליצו"ר, אז מתגלים לו רי"ד סודות עליונים שמתגלים.	קל חד אזלא לגליצו"ר ואיתער בההוא קלא נהירו דחשמל ואתעביד מניה דבור חד ובההוא דבור איתער דיבורא אחרא סתימו בלחישו וכד מטי האי לגליצו"ר כדין אתגליין ליה מאתן וארבע סרי רזין עילאין דאתגליאן:
קול השני הולך לענא"ל, שר הממונה על ח"י אלף רבוא מחנות, המשמשים תוך קרקע אחרת, שהוא באור של כל הצבעים, זו נקראת קרקע של ארגמן, המאיר בכל מיני אורות היוצאים מזה החשמל, ושם בקרקע ההיא שקועות י"ב אלף רבוא מרגליות עליונות, וכשעולים ניצוצין של החשמל, ונכנסים זה בזה, עולות כל אותן המרגליות שהם שקועות בקרקע ההיא, ומגיעות אל שער המזרח, ושם ששה אלף אלפים שערים פתוחים, וענא"ל ראש הממונים בהם.	קלא תנינא אזלא לענא"ל רב ממנא על תמנסרי ²⁷ אלף רבוא משריין משמשיין גו קרקע אחרא דאיהו בנהירו דכל גונון האי אקרי קרקע דארגוונא נהיר בכל זיני נהורין דנפקי מהאי חשמל ותמן בההוא קרקע שקיען תריסר אלף רבוא מרגלאן עילאין וכד סלקין נציצין דחשמל ועאלין דא בדא סלקין כל אינון מרגלאן דאינון שקיען בההוא קרקע ומטו לגבי תרעא דמזרח ותמן שית אלף אלפין תרעין פתיחן וענא"ל רב ממנא בהו:
וכשאותו הקול מתעורר מלמעלה, מכה בו האור של החשמל הזה, ונעשה ממנו דיבור, ובדבור ההוא מתעורר דיבור אחר נסתר.	קלא כד איתער מלעילא בטש נהירו דהאי חשמל ביה ואתעביד מניה דבור ובההוא דבור אתער דבור אחרא סתימא:
וכשמיגיע לענא"ל הזה, הממונה, אז מתגלים שס"ה סודות עליונים, שהם שקועים בטבעת, חותם האמת, אז באימה בכח וברתת ובזיע, עולים שירות ותשבחות לאדון הכל, והאור הרשום בשם המפורש, במ"ב אותיות חקוקות, יוצא מראש השר ההוא, סגנים @ על כל שאר המחנות, ונקרא סנדלפו"ן, וזה האור מכסה על אותן השתי קרקעות, מקרקע הקטנה עד קרקע של ארגמן (הזה).	וכד מטי האי לענא"ל ממנא כדין אתגליין תלת מאה ושתין וחמש רזין עילאין דאינון שקיעים בגושפנקא חותם אמת כדין באימתא בחיל ברתת בזיע סלקין שירין ותושבחן למארי כלא ונהירו דרשים בשם המפורש במ"ב אתוון מחקקן נפקא מההוא רב סגנין על כל שאר משריין וסנדלפו"ן אקרי ובההוא נהירו חפייא על אינון ב' קרקעי מקרקע זעירא ועד קרקע [דארגוונא] (דנא):
וזהו הסוד "וספון בארז מהקרקע ועד הקרקע", סנדלפו"ן נקרא כך, לפי	ורזא דא (מלכים א' ז ז) ²⁸ וספון בארז מהקרקע ועד הקרקע סנדלפו"ן אקרי הכי בגין דתמן

²⁷ עי' לעיל הערה. **Error! Bookmark not defined.**

²⁸ ספר מלכים א פרק ז

ז"ח – מעשה מרכבה

ששם נכנסים כל סודות של הפנים העליונים, וננעלים בו, כמו הסנדל הוא מכניס בתוכו את כל היסוד והשורש של הגוף.	עאלין כל רזי פנים עילאין ואנעילו ביה כהאי סנדלא דאיהו אעיל בגויה כל יסודא ושרשא דגופא:
זה שר הממונה, המשמש לאותם הפנים @ מבפנים, בזה חקוקים סודות האותיות הרשומות החקוקות, בולטות באור ההוא המכסה על אותן הקרקעות, כשזה קושר כתרים לאדונו, אותן האותיות עולות באור ההוא, ומתעטרות באותם הכתרים, וחוזר אותו האור המכסה למקומו, והאותיות עולות באותם הכתרים, בסוד שם הקדוש.	דא רב ממנא משמשא לאינון פנים לגו כהאי חקיקין רזין דאתוון רשימין ²⁹ גליפין בלטין בההוא נהירו דחפייאן על אינון קרקעי כד האי קשיר כתרין למאריה אינון אתוון סלקין בההוא נהירו ומתעטרין באינון כתרין והדרא ההוא נהורא חפייא באתריה ואתוון סלקין באינון כתרין ברזא דשמא קדישא:
"ורגליהם רגל ישרה", שמתחברות יחד, שהם כאחת ללכת בדרך הישר, ברגשת החברותא יחד הישר [של צד הקדושה שלא מתערב בצד האחר, כולם חיבור], במישור @ כאחד, ברגליהם במישור @, ועל זה למראה הנביא במדרגות ידועות.	ורגליהם רגל ישרה (&) מתחבראן כחדא דאינון כחדא למהך באורח מישר ברגשת חבורתא [דסטר קדישא דלא לאתערבא בסטרא אחרא כלהו חברותא] {לט ע"א ³⁰ } במישר כחדא ורגליהן במישר וע"ד לחיזו נביאה בדרגין ידיעאן:
וכל המדרגות נקראות רגלי החיות, הארץ מהם, ולהם [ולא] כמראה רגלים בגוף, בסדר שמסדר, והכל בשיעור.	וכלהו דרגין איקרון רגלי החיות ארע מגייהו ולהו [נ"א ולאן] כחיזו רגלין (רגלין) בגופא בסדרא דקא מסדרא ואיהו כלא בשיעורא:
"וכף רגליהם ככף רגל עגל", בחיבור של זה הצד, ואין להם אצבעות למטה, לפי שהאצבעות למטה מראות כחות אחרים בדמות אחרת, ועל זה האדם אחוזים @ באצבעות ידיו כחות אחרים למעלה בידים, וכחות אחרים למטה ברגלים, ואלו לא רשומים בתוכם כחות אחרים של הצד האחר, ועל זה נקראות רגל ישרה, שסתומות	וכף רגליהם ככף רגל עגל ³¹ (&) בחיבורא דהאי סטרא ולית לון אצבען לתתא בגין דאצבען לתתא אחזיין חילין אחרנין בדיוקנא אוחרא וע"ד ב"נ אחזי באצבען חילין אחרנין לעילא בידין וחילין אחרנין לתתא ברגלין ואלין לא רשימין בגוייהו

(ז) ואולם הכסא אשר ישפט שם אלה המשפט עשה וספון בארז מהקרקע עד הקרקע:

²⁹ עי' לקמן הערה. **Error! Bookmark not defined.**

³⁰ אינון דיוקנין כו' באצבעין לבר ולגו ובההוא כף. הן ב"ע, ברזא דדעת שבהון, סוד אצבע אה"ה דגושפנקא כו', והכף הוא כסא, כמ"ש בר"פ בראשית {ג.}, ולבר ולגו כתבתי למעלה {לעיל סז. ד"ה אחזי}. וחלוקא דאצבען, דשממית בידים תתפש כו', כי הן חו"ג, והוא בסוד דאהדר לשני טלפין {זוהר שלח קעב.}, ועי' במעשה מרכבה (ז"ח @) יתרו מרגליות לט. ליורנו מה:). משא"כ בבריאה, שהוא נגד ג"ר, לכן שם כף בחיבורא. וכף הוא כסא, והוא כבוד, והוא כתר, דמקננין שם, לכן נק' כסא הכבוד, דכתר טמיר וגניז, א' דכסא שיושלם לע"ל (יהל אור ח"ב ו ע"ד).

יהל אור ח"ג [טו ע"א]: והנה בד' אותיות שלאחריו הן הכל הכפופין, אבל בג' אותיות שלפניו הכף הוא כפוף ופשוט, ולאשלמא למ"ס כנ"ל, כי המ"ם אתפחת כמ"ש בז"ח @ פ' יתרו {ליורנו מט. מרגליות @ מא:}. וזה שחזר ואמר כלך סי' כל"ך יפה כו' שבשם כלך הוא שלימה בלא מום, שכולה בה. וידוע שהכפופין והפשוטין הן רזא דחו"ג, וידוע בסוד הדר הוא לכל חסידיו שהיפוי הוא בלובן ואודם, כמ"ש דודי צח ואדום כו', וכמ"ש במעשה מרכבה (ז"ח @) יתרו ליורנו מו. מרגליות @ לט. ועי' יה"א פקודי יט, ד, וזהו כלך יפה כו'. ואמר זה לסימן שכאן ב' הכפין בה. והנה נשלם כאן מ"ם, אבל שלימות הנון הוא בשאר אותיות מהשמות.

³¹ יהל אור ח"ב/ג כט ע"ב]: הטלפין, על אחיזתם מעט, והוא גבר, והוא שור, שעליו נאמר ככף רגל עגל, כמ"ש {חגיגה יג:} בקש יחזקאל והפכו לכרוב, שלא יזכר מעשה עגל. כמ"ש בז"ח @ פ' יתרו דף ל"ב ע"ד {מרגליות @ לט. ליורנו מה:} וכף רגליהם ככף רגל עגל. בחיבורא דהא סטרא, ול"ל אצבעאן לתתא בגין דאצבעאן לתתא אחזיין חילין אחרנין בדיוקנא אוחרא. וע"ד ב"נ אחזי באצבעין חילין אחרנין לעילא בידין, וחילין אחרנין לתתא ברגלין. ואלין לא רשימין בגוייהו חילין אחרנין דס"א. וע"ד אקרון רגל ישרה, דסתים לסטרא דא. ואינון כף אחת.

ז"ח – מעשה מרכבה

לצד זה, והם כף אחת.	חילין אחרנין דסטר אחרא וע"ד אקרו רגל ישרה דסתים לסטרא דא ואינון כף אחת ³² :
ואף על פי אינון מתחלקות בהתחלקות האצבעות, בכחות אחרים של הצד האחר@האחור?, יש בהם רשימה אחת, לתת מקום לצד האחר, והם נראות למטה ככף רגל עגל, אבל אינה כף להסטות, אף על פי שהם רגל עגל, היא ישרה ואינה סוטה@ לעולם.	ואע"ג דלא מתפרשין בפרישו דאצבען ³³ בחילין אחרנין דסטר אחרא אית בהו רשימו חד למיהב דוכתא לסטר אחרא ואתחזיין לתתא ככף רגל עגל אבל לא כף לאסטאה אע"ג דאינון רגל עגל ישרה איהו דלא אסטי לעלמין:
באותו הרעש, יוצאים ניצוצין ושלבת לצד זה, לשמאל, ואותם הניצוצין והשלבת מתחברים יחד, והם מתנוצצים לכל צד, ונעשה מהם צבאות ומחנות, וכולם נקראות רגלי החיות, לפי שיוצאות מאותם רגלים, וכולם הולכים ומשוטטים@ועפים בשליחות בעולם, להתלבש בגוף למטה, והם נראים כאותם האחרים הנראים ועושים שליחות בעולם, וחוזרים בערב ובלילה, ומקדשים את שם אדונם.	בהוא רגשא ³⁴ נפק נציצו ושלחובא לסטרא דא לשמאלא ואינון נציצו ושלחובא מתחברין כחדא ונציצין לכל עיבר ואתעביד מנייהו חיילין ומשריין וכלהו איקרין רגלי החיות בגין דנפקי מאינון רגלין וכלהו אזלין ושאטן בשליחותא בעלמא לאתלבשא בגופא לתתא ואתחזון כאינון אחרנין דאיתחזון ועבדי שליחותא בעלמא ומהדרין ברמשא ובפניא ומקדשי שמא דמאריהון:
ודמות פניהם פני אדם, "דמות" אותה הדמות שלמעלה, להצטייר בציור הגנוז, פנים הנקלטות בהכאות@קטנות@דקות, דמות הפנים שבפנים הציור דמות אדם, שמתנוצץ נצוץ@, שאותו הנצוץ מלהט@ בפנים של החשמל הפנימי שנסתר ונגנז, היה ולא היה.	ודמות פניהם פני אדם ³⁵ (&) דמות ההוא דיוקנא לעילא לאצטיירא בציורא גניזא פנים קליטין בקולפין דיקיין דמות אנפין דלגו ציורא דיוקנא דאדם דנציץ נציצו דהוא נציצא מלהטא דלגו דחשמל פנימאה דממיר וגניז ³⁶ הוי ולא הוי:
אור מתנוצץ ואש לוהטת, מלהטת בשלהבות אש, רוח המתנוצץ אחוז בצבעי, מכה@ בצדו@ תוך כלל אחד,	אור נציץ אשא להיט מלהטא בשלהובי דנורא רוחא מנציצא אחיד בגונוי קולפא

³² עי' תנחומא (בראשית יא): עד שלא נולד נח עושין מלאכה בידיהם לכך כתיב ומעצבון ידינו. נולד נח התקין להם מחרשות ומגלות וקרדומות וכל כלי מלאכה. ועי' רא"ש (בראשית ה כט): קבלה היתה בידם שלא תפסוק הקללה עד שיוולד אדם מהול ונח נולד מהול אמרו זה ינחמנו. נמצא בשם ר' יהודה החסיד ז"ל שקודם שנולד נח לא היה להם פיסוק אצבעות והיו חורשים בידיהם ונח נולד בחילוק אצבעות ולא היה בו כח לחרוש בידיו וזה שאחז"ל מחרשות תקן להם. ולפי זה צ"ל שנולד חסרון זו, אז, וצ"ע.

³³ עי' בהר"א בתיק'ז בפה ע"ד: שממית בידים תתפש (משלי ל כח), מאברהם ויצחק שיצאו מהן סיגים, מחטא אדה"ר, שנצטרף בהם אדם וחווה ויצאו זוהמא דס"ם ונחש, כמ"ש בפ' יתרו בזו"ח@ (לג ע"ג) וש"מ. וכן בנו"ה דלא אתכלילן באדם, ועי' בתיקון נ"ו (קה ע"א), ולכן בחילוק האצבעות נאחזין, וכמ"ש במעשה מרכבה³³. וכן חילוק הידים זה מזה, וידיים מרגלים, משא"כ גוף וברית שהן כחדא (זהר ח"ג רלו ע"א), ושם יחודא דאיש ואשה, ששניהם ביסוד, יסוד ועטרה, ברית אש הוא איש כמש"ל בהקדמה (יב ע"א), וכן האשה

עי' בהגר"א בתיק'ז קג ע"ד: כפום ענפין כו' - ר"ל, דכל הוי"ה הוא בכל ספירה (&), ובכל ספירה משתנין השמות והעריות וכמש"ל, דבחסד נקרא אחותו, כי יקח כו' חסד הוא (ויקרא כ יז), וכן בכל ספירה הן משתנין לפי הבחינה. ועי' לקמן סוף תיקון זה (קה ע"ב) ת"ח שכינתא תתאה אתקריאת בתה כו', וע"ש למעלה (קד ע"ב) ת"ח ארבע ענפין רברבין כו' ובכל אמה ה' ענפין זעירין כו', ועמ"ש במעשה המרכבה (זו"ח@ לט ע"א) בחילוקא דאצבעאן בסוד וכף רגליהם כו', דאהדר לשני טלפין, ולכן הם ח"י עריות דט' אוירין בין יו"ד אצבעות, ח' בין האצבעות וא' בין ידים, וכן הוא בין הרגלים: ופניהם וכנפיהם פרודות - פניהם ידוע וכנפיהם ג"כ ודי' למבין, וז"ש ולא יגלה כו' בענפין:

³⁴ עי' אד"ר

³⁵

³⁶ עי' לעיל הערה. **Error! Bookmark not defined.**

ז"ח – מעשה מרכבה

אחוז למעלה ואחוז למטה, צבעיו אחוזים לכמה צדדים.	בסומרא גו כלילא חדא אחיד לעילא אחיד לתתא גונוני אחידו לכמה סטריין:
הצבע של אור הגנוז, אחוז מאיר ומתנוצץ בהתנוצצות, והאור הזה הוא אחוז	גוון אור גניז אחיד נהיר ונציין בנציצו והאי אור אחיד
	לג/א
	זהר
ותפוס, ומכניס אליו אור של אש המלהטת ושללהביות אש, אלה השנים אינם מתישבים ביחד.	ותפים ואעיל לגביה נהירו דאשא מלהטא ושללהביו נורא אלין תריין לא מתישבין כחדא:
ומתוך מרגלית שאינה מתגלה כלל, יוצא רוח של בשמים, הכלול ב"ב בשמים עליונים, ומתוך אותה העליה@ של אותם השנים שאינם מתישבים יחד, אחוז בהם אותו הרוח, ומתישבים במקומם.	ומגו מרגלא דלא אתגלייא כלל נפקא רוחא דבוסמא כלילא בתריסר בוסמין עילאין ומגו ההוא סליקו דאינון תריין דלא מתישבין כחדא אחיד בהו ההוא רוחא ומתישבין בדוכתייהו:
ואז נצטבע@ אותו הרוח מתוך אותה הארה של האור הגנוז, והארת אש הלוהטת, ומתישבים ונמצאים בו, אז נצטייר בו ציור של פני אדם הכולל כל דמויות, וזהו הצבע הכולל את כל הצבעים, פנים הכוללים את כל הפנים.	וכדין אצטבע ההוא רוחא מגו ההוא נהירו דאור גניז ונהירו דאשא מלהטא ואתישבין וקיימא ביה כדין אצטיירו ביה ציורא דפני אדם דכליל כל דיוקנין והאי איהו גוון דכליל כל גוונין אנפין דכליל כל אנפין:
וכאשר הם נתקנות כראוי תוך הכסא, כולם הם בדמות אחת של אדם.	וכד אינון מתתקנן כדקא יאות לגו כרסייא בלהו בדיוקנא חדא דאדם:
וסוד זה, כשמתכלות לצד מזרח, כולם הם בדמות אחת של אדם, לפי	ורזא דא כד מסתכלין ³⁷ לסטר מזרח בלהו אינון בדיוקנא חדא דאדם ³⁸ בגין דמתמן

³⁷ עי' יהל אור ח"ג [יא ע"ד]: אדום כלילא מתרין גוונין, כמ"ש לעיל {זוהר פקודי רנד}. ואית לי' תלת סטריין אבל תריין אינון כו'. רק שבבקר הוא זריחת האור, ובערב שקיעת האור. וז"ש לסטר מערב דאתכניש נהור'. וזהו הפנים לצד מערב. ובשני זמנים אלו אין אור ממש, ואין צל ממש. וצד דרום וצפון, הפנים כמו אור השמש כל היום, שהוא לבן, והוא פנים של דרום, ושל צפון כמראה הצל של כל היום. ואלו הן ד' פנים של החיה שבמזרח שמשא. והכל בזריחת השמש, אלא שבמזרח הוא כמו החמה במזרח, ובמערב הוא כמו החמה במערב, ודרום וצפון הוא כמו כל היום שמש וצל, כי הליכת החמה כל היום הוא בדרום, כמ"ש הולך אל דרום. נמצא שבצד דרום אין צל, רק חמה. ובצפון להיפך. ונתן טעם למה מזרח ומערב הוא בזמן מיוחד, ודרום וצפון משמשין ביחד, לז"א בגין דשמשא וצלא ימינא ושמאלא ואזלין כחדא. בסוד הכלילות, משא"כ במזרח ומערב, שכ"א משניהם נכלל בימין ושמאל. וכל אלו הפנים הן בעצמן חלוקים במראהן, רק שבבקר משמש פנים של צד מזרח, וכן בכולם. וכל צד שמשמש נכללין כל הד' פנים בו, ומשנין פניהם לפנים של צד ההוא. כמ"ש בז"ח@ פ' יתרו דף ל"ג ע"א {מרגליות@ לט. ליוורנו מה:} כד מסתכלין לסטר מזרח בלהו אינון בדיוקנא חדא דאדם, בגין דמתמן איהו תקיפו דרזא דאדם. וכד מסתכלין לסטר דרום כל אנפין אינון בדיוקנא חדא, דיוקנא דארי', דתמן איהו חילא ותוקפא דכלא. וכד מסתכלין לסטר צפון, כל אינון אנפין בדיוקנא חדא, דיוקנא דשור, דלתמן איהו נגיחו דדינא תקיפא. וכד מסתכלין לסטר מערב, כל אנפין אינון בדיוקנא חדא, בדיוקנא דנשר, בגין דתמן נשר יעיר קנו על גוזליו ירחף כו', ובג"כ איהו לסטר מערב. ובגין דכל אנפין משתנין כפום ההוא אתר דההוא סטרא דמסתכלין בי', כתיב בכלהו בכל דיוקנא ודיוקנא לארבעת' פני אדם פני ארי' פני שור פני נשר לארבעתם. האי כד מתתקנן בכרסייא כמה דכרסייא פני למיזל, הכי אינון אתחזיין דיוקניהו, כפום ההוא סטרא דאזיל, כדכתיב אל אשר יהיה שמה הרוח ללכת ילכו. וכד לא אזלין ולא מתתקנין גבי כרסייא, כדין כל חד וחד אתפרש בדיוקני' דאחזי לי'. ועם כל דא כל חד וחד אתחזין בדיוקני' דחברי' כו'. וכן הוא בשמש דלתתא בעה"ז ג"כ ד' אנפין, ומשתנין לפי ההילוך. וכן הפנים מתהפכין, אל עבר פניו ילכו, אל אשר יהי' שמה הרוח ללכת ילכו. וכ"ז הוא ד' פנים של צד מזרח, מיכאל, שמשא, ארי', דגל יהודה.

ז"ח – מעשה מרכבה

שמשם הוא תוקף@ הסוד אדם. וכשמסתכלות לצד דרום, כל פנים הם בדמות אחת של דמות אריה, אשר שם הוא כח ותוקף הכל. וכשמסתכלות לצד צפון, כל אותם הפנים הם בדמות אחת דמות שור, אשר שם הוא הנגיחה של דין הקשה. וכשמסתכלות לצד מערב, כל פנים הם בדמות אחת בדמות נשר, כמו שנאמר "דרך הנשר בשמים", לפי ששם "נשר יעיר קנו על גוזליו ירחף", ודרך הנשר להתדבק תמיד בשמים, ששם הוא תאוותו [חביבותו@] לעלות ולהתדבק, ולכן הוא לצד מערב.	איהו תקיפו דרום דאדם וכד מסתכלין לסטר דרום כל אנפין אינון בדיוקנא חדא דיוקנא דאריה דתמן איהו חילא ותוקפא דכלא וכד מסתכלין לסטר צפון כל אינון אנפין בדיוקנא חדא דיוקנא דשור דתמן איהו נגיחו דדינא תקיפא וכד מסתכלאן לסטר מערב כל אנפין אינון בדיוקנא חדא בדיוקנא דנשר כד"א (&) דרך הנשר בשמים בגין דתמן נשר יעיר קנו על גוזליו ירחף (&) ואורח דנשר לאתדבקא תדיר בשמים דתמן איהו [תיאובתיה] [חביבתיה] לאסתלקא ולאדבקא ובג"כ איהו לסטר מערב:
ולפי שכל הפנים הם משתנות, כפי אותו המקום של הצד ההוא שמסתכלות בו, כתוב בכולם בכל דמות ודמות "לארבעתם", "פני אדם ופני אריה [אל הימין] לארבעתם פני שור [מהשמאל] לארבעתן ופני נשר לארבעתן".	ובגין דכל אנפין משתנין כפום ההוא אתר דההוא סטרא דמסתכלאן ביה כתיב בכלהו בכל דיוקנא ודיוקנא לארבעתם (יחזקאל א י) פני אדם ופני אריה לארבעתם פני שור לארבעתן ופני נשר לארבעתן:
זה כשמתקנות בכסא, כמו שהכסא פונה ללכת, כך הם מראות את דמותם, כפי צד ההוא שהולך, כמו שנאמר "אל אשר יהיה שמה הרוח ללכת ילכו".	האי כד מתתקן בכרסיא {לט ע"ב} כמא דכרסיא פני למיזל הכי אינון אתחזיין דיוקנייהו כפום ההוא סטרא דאזל כדכתיב (&) אל אשר יהיה שמה הרוח ללכת ילכו:
וכאשר אינן הולכות ואינן מתקנות תוך הכסא, אז כל אחת ואחת נפרדת בדמותה הראויה לה, ועם כל זה, כל אחת ואחת מתדבקת בצורתה של חברתה, וכולן נראות צורותיהן מתדבקות זו בזו, וזו כלולה בזו, כל אחת כלולה בחבירו וחבירו בו.	וכד לא אזלין ולא מתתקנין גו כרסיא כדין כל חד וחד אתפרש בדיוקניה דאתחזי ליה ועב"ד כל חד וחד אתדבק בדיוקנא דחבריה וכלהו אתחזיין דיוקנייהו מתדבקן דא בדא ודא כליל בדא כל חד כליל בחבריה וחבריה ביה:
צד אחד אומר "קדוש", וצד אחד אומר "קדוש", וצד אחד אומר "קדוש", וצד האחר "יהו"ה צבאות מלא כל הארץ כבוד".	סטרא חד אומר קדוש וסטרא חד אומר קדוש וסטרא חד אומר קדוש וסטרא אחרא אומר ה' צבאות מלא כל הארץ כבודו (ישעיהו 11: &):
"וידי אדם מתחת כנפיהם", זה לקבל בעלי תשובה אליהם, כי ימינו של הקב"ה פשוטה לקבל את כל אותם	וידי אדם מתחת כנפיהם (&) האי לקבלא מאריהון דתיובתא לגבייהו דהא ימינא

³⁸ עי' זהר ח"ג מח ע"א: תניא אמר רבי יוסי כתיב (יחזקאל א י) ודמות פניהם פני אדם כללא דכלא וכלא כלילן בהאי דיוקנא אמר רבי יהודה והא כתיב (שם) ופני אריה אל הימין לארבעתם ופני שור מהשמאל לארבעתן אמר ליה [כל (נ"א כלא אפי)] וכלא אפי' (כלפי (ס"א אפי)) אדם הו' ובההוא דיוקנא דאדם אתחזיין כל גוונין וכל דיוקנין כמה דתנינן אנפוי אנפי נשרא לא ודהוא (דהוה) נשרא אלא דאתחזי בדיוקנא דאדם משום דכליל כל גוונין וכל דיוקנין: תרגום: \$

ביאור: כללא דכלא - כאן ומתיקונים משמע בהדיא כסברת הרמב"ם, כי החיות הם צורת אדם דווקא, והכוונה בשור ונשר ואריה, הוא על היות להם הבטה כעין שור ונשר ואריה, ולעולם הם דווקא צורת אדם (רח"ו במ"מ). ופני אריה - פי' קס"ד שפני אריה ממש וכו' ולכן הקשה על ר' יוסי שאמר שכולם הם צורת אדם (מ"מ). אדם הו' - ור"ל כמ"ש שפניהם פני אדם, ומ"ש ופני אריה היינו הבטת אריה וכו' (מ"מ).

ז"ח – מעשה מרכבה

ששבים אליו. "מתחת כנפיהם", למה, משום צניעות, כי בעלי תשובה צריכים צניעות, שלא ידעו בהם אחרים, כמו שנאמר "כסוי חטאה".	דקב"ה פרישא (על) לקבלא כל אינון דתייבין לגביה ³⁹ מתחת כנפיהם אמאי בגין צניעו דהא מאריהון דתיובתא צניעו אצטריך דלא למנדע בהו אחרא כמד"א (&) כסוי חטאה:
וסוד הזה כי אינם מגביהם את ידיהם למעלה, כמו בני אדם שמגביהם את ידיהם על ראשם, ואלו אינם כן, כי אינם יוצאות לחוץ מתחת כנפיהם, כי כנפיהם ופניהם פרודות הם מלמעלה, כמו שנאמר "ופניהם וכנפיהם פרודות מלמעלה", שנפרדות כשאינם מתקנות תוך כסא כמו שאמרנו. ואלו הידים אינן נראות כלל, נכנס הסטרא מתוך שמגולות, על זה נאמר "מתחת כנפיהם".	רזא דא דלא סלקין ידיהו לעילא כמא דבני נשא ידיהו סלקין לעילא על רישיהו והני לאו הכי דהא מתחות גרפייהו לא נפקי לבר דהא גרפייהו ואנפייהו פרידן אינון לעילא כמא דאמר (&) ופניהם וכנפיהם פרודות מלמעלה דאתפרשן כד לא מתתקן גו כורסיא כדקא אמרן ואלין ידין לא אתחזיין כלל לאעלא סטרא מגו דאתגליין וע"ד מתחת כנפיהם כתיב:
וכשאלו נוסעים, כנפיהם מתחברות יחד להיות בדרך הישר, לנסוע זה עם זה יחד בשעה אחת בזמן אחד, וכולם יחד מעלים את הכסא, והם אינם יודעים לאיזה מקום הם נוסעים. ואינם רואים ואינם מסתכלים, מִזִּיעִים@זיעים, ומאותה הִזִּיעָה שלהם כשהם נוסעים ומעלים את הכסא הקדוש, נעשה מאותו הזיעה נהר דינור הנמשך ויוצא.	וכד אלין נטלין ⁴⁰ גרפייהו מתחברן כחדא למהוי בארע מישר לנטלא דא עם דא כחדא בשעתא חדא בזמנא חדא וכלהו כחדא סלקין לכרסיא לעילא ואינון דלא ידעי לאן אתר אזלין ולא חמאן ולא מסתכלין זעא ⁴¹ ומההוא זיעא דלהון כד אינון נטלין וסלקין לכורסיא קדישא אתעביד ⁴² מההוא זיעא נהר דינור נגיד ונפיק ⁴³ :
ואותו הזיעה, היא כפי הנסיעה שהם נוסעים, נוטפות טפות מד' צבעי אשנים: אש הלבנה מנטפת אש אדומה [ו]אש ירוקה. אש האדומה מנטפת אש שחורה [ו]אש ירוקה. אש הירוקה מנטפת אש אדומה [ו]אש לבנה. אש השחורה מנטפת אותו אש אדומה.	וההוא זיעא כנטילו דנטלי איהו טפין מנטפין מד' גווני אשין אשא חוורא מנטפא אשא סומקא אשא ירוקא אשא סומקא מנטפא אשא אוכמא אשא ירוקא אשא ירוקא מנטפא אשא סומקא אשא חוורא אשא אוכמא מנטפא ההוא אשא סומקא:
הלבנה השנית אינה אותו הלבנה	חיוורא תניינא לאו איהו ההוא חיוורא

³⁹ ע"י *

⁴⁰ ע"י יהל אור ח"א יג ע"ד: כלהו כד נטלין מזדעדעין. ר"ל החיות עצמן מזדעזעים בהילוכן, כמ"ש {ע' חגיגה יג:} מזיעתן של חיות שנושאים את הכבוד והולכין, והוא כמ"ש במעשה מרכבה {ז"ח@@ יתרו ליוורנו מו. מרגליות לט.} שנטלין להשיג את שלמעלה, וזהו זיעתן. וז"ס בזיעת אפך כו'.

⁴¹ ע"י זעאן זעין, וצ"ע אם זעאן היא מלשון זיעה וזעין מלשון זיעה. וע"י אמרי נועם ברכות (כב ע"א) וזיעה היינו שעושה מצוה בשלימות עד שמזיע וכמ"ש (חגיגה י"ג ע"ב) מזיעתן של חיות כי החיות עושין בשלימות גדולה: ⁴² זעאן ומההוא זיעא דלהון כד אינון נטלין וסלקין לכורסיא קדישא אתעביד (נמחק בדפ"א). ⁴³ האש של גיהנם הנה הוא נמשך ויוצא מנהר דינור, ונהר דינור הוא מזיעתן של חיות וכמ"ש בחגיגה (יג סע"ב) ובזוה"ק (ויקהל ריא ע"ב), וסוד זיעתן של חיות הנה הוא בסיבת הרע וכמו שכתבנו לעיל ח"א דרוש ו' סי' ד' אות ג' ע"ש. וע"ז יוצא מהם תוקף הדינין והוא זיעתן, ונעשה מזה הנהר דינור וממנו נמשך האש של גיהנם. וכל מה שיוורד למטה הוא יותר קשה, וכמ"ש בזוה"ק (ויקהל ריא ע"ב) ואף על גב דנחית מלעילא וכו', ע"ש כל הענין. (וע' עוד מענין הנהר דינור בפ' פקודי רמז ע"א רנב ע"ב ופ' מקץ רא ע"א ופ' בראשית מג ע"ב מב סע"א יט ע"א) (דע"ה ח"ב עז ע"ב).

ז"ח – מעשה מרכבה

הראשונה, ואותו האש השחורה [השניה] אינה אותו האש השחורה הראשונה, וכן כל הצבעים אין אלו כאלו, הראשונה והשניה והשלישית וכן כולם.	קדמאה וההיא אשא אוכמא לאו איהי ההיא אשא אוכמא קדמאה וכן כל גוונים לאו אלין כאלין קדמאה ותניינא ותליתאה וכן בלהו:
בשעה שמנטפות אלו האשיות, ונכללות להתחבר ביחד, עולות שלהבות מלהטות ומכות זו בזו, ומאותה המכה @ההכאה שמכות ביחד, נעשים כל אותם מלאכי חבלה שטורדים את הרשעים בגיהנם, מאותם השלהבות נעשה אש הגיהנם למטה, כי הם שלוחי חבלה, נתמנו לשרוף בשלהבות האלו את הרשעים שם, שסוד שלהם שם, שנאמר "מהאש יצאו והאש תאכלם".	בשעתא דנטפין אלין אשין ואתכלילו לאתחברא כחדא סלקין שלהובין מלהטן ובטשי דא בדא ומההוא בטישו דבטשו כחדא אתעבידו כל אינון מלאכי חבלה דטורדי חייביא בגיהנם מאינון שלהובין אתעביד [נורא ד]גיהנם לתתא דאינון שליחן דחבלה אתמנון באינון שלהובין לאוקרא חייביא תמן דרוא דילהון תמן דכתיב (&) מהאש יצאו והאש תאכלם:
כשנוסעים, כולם נוסעים כנגד פניו של אותו שנתמנה לצד ההוא, כשהרוח מתעורר ללכת לצד מזרח, מכה אותו הרוח כנגד פנים של אותו העומד לצד ההוא, והוא נוסע תחילה, וכלם עמו ביחד, שנאמר "ואיש אל עבר פניו ילכו אל אשר יהיה שמה הרוח ללכת ילכו".	כד נטלין בלהון נטלין לקביל אנפוי דההוא דאתמנא לההוא סטרא כד רוחא איתער למיהך לסטרא דמזרח בטיש ההוא רוחא לגבי אנפין דההוא דקיימא לההוא סטרא ואיהו נטיל בקדמיתא וכלהו עמיה כחדא דכתיב (יחזקאל א יב) ואיש אל עבר פניו ילכו אל אשר יהיה שמה הרוח ללכת ילכו:
זה הרוח הוא רוח המדבר @, רוח הכולל את כל הרוחות בתוכו, רוח הנסתר והנגז בתוכם, רוח זה הוא רוח הכולל בסוד שלמטה, כנגד שלש קדושות שנתקדש בהם יחד, והם קדוש קדוש קדוש, כנגד שלש פעמים רוח שנאמר כאן, "אל אשר יהיה שמה הרוח", אחת, "על אשר יהיה שם הרוח" שתיים, "שמה הרוח ללכת",	האי רוח איהו רוח ממלא רוח דכליל כל רוחין בגויה רוח טמיר וגניז ⁴⁴ בגווייהו רוח דא איהו רוח דכליל ברזא דלתתא לקבל תלת קידושין דאתקדש בהון כחדא ואינון קדוש קדוש קדוש (ישעיה ו ג) לקבל תלת זימנין רוח דכתיב הכא אל אשר יהיה שמה הרוח חד על אשר יהיה שם הרוח (יחזקאל א כ) תרי שמה הרוח ללכת
לג/ב	
זהר	
שלש. לפי שזה הרוח כלול משלש רוחות, סוד החיות הקודש העליונות, שהם סוד שלש קדושות, שיורדת מאותו קדש העליון, רוח סתום שכל הקדושות תלויות ממנו.	תלת בגין דרוח דא כליל מתלת רוחין רזא דחיות הקדש עילאין דאינון רזא דתלת קדושאן דנחתא מההוא קדש עילאה רוח סתימא דכל קדושאן מניה תליין: {לט ע"ג}
"ודמות החיות מראיהם כגחלי אש בוערות וכו'". "ודמות" [היינו] הדמות שמתלבשות באחת מהם, שמתלבשת באש, והוא לא ראה, אלא דמות המראה של המשמשים של גחלי אש.	"ודמות החיות מראיהם כגחלי אש בוערות וכו'". "ודמות" דיוקנא דמתלבשן בחד מגייהו דאתלבש בנורא ואיהו לא חזא אלא דיוקנא חיוז שמשי דגחלי דנורא:
"גחלי אש", אלו הם הנקראים "מראיהם", מראה של החיות, שבהם מסתכלים לראות במראה, כמראה @NOUN, המראה @VERB את כל הצבעים,	גחלי אש אלין אינון דאיקרין מראיהם חיוז דחיוז דבהו אסתכלן למיחמי בחיוז כמראה דאחזי כל גוונים הכי שרפים אינון כמראה לאחזאה בהון דיוקנין דחיוז בגין דכולא

⁴⁴ עי' לעיל הערה. Error! Bookmark not defined.

ז"ח – מעשה מרכבה

אתלבש דא בדא ודא מראה דדא:	כך השרפים הם כמראה, לראות בהם את דמויות של החיות, לפי שהכל מתלבש זה בזה, וזה מראה של זה.
אבל ודמות החיות לא אמר דיוקנא ⁴⁵ דילהון ולא איצטריך דהא בקדמיתא קאמר כל דיוקנא דילהון והכא אמר מאינון דמות דלהון דאינון מראות דילהון כגחלי אש מאן גחלי אש אלן שרפים מראיהם אינון אופנים דבהון אתלבשן לאחזאה דיוקנא וחיו דילהון:	אבל "ודמות החיות", ולא אמר הצורה@@ שלהם, ולא צריך, כי בתחילה אמר כל הדמויות שלהן, וכאן אמר מאותן הדמות שלהן, שהם המראות שלהן. "כגחלי אש", מי זה "גחלי אש", אלו הם השרפים, מראיהם הם האופנים, שבהם מתלבשים להראות הדמויות והמראה שלהם.
נציצו דילהון באינון דאיקרין לפידים ומאן אינון חשמלים תתאין דנפקי מההוא חשמל תתאה רזא דא כרזא עילאה לעילא בההוא חשמל פנימאה בגין דכלא גוונא חדא מתתא ועילא:	הניצוץ שלהם, באותם הנקראים לפידים, ומי הם, חשמלים תחתונים היוצאים מאותו חשמל התחתון. סוד זה, הוא כסוד העליון למעלה, באותו חשמל הפנימי, לפי שהכל בדוגמא אחד מלמטה ומלמעלה.
עד הכא רזא דחשמל בגוונא דלא אתחזון אלא בחיוו חיוו לגו מן חיוו חיוו דא לגו מן דא כמא דכתיב (יחזקאל א כז) ⁴⁶ ממראה מתניו ולמעלה וממראה מתניו ולמטה:	עד כאן הוא סוד חשמל, בצבעים שאינם נראים אלא במראה, מראה לפנים ממראה, מראה זה הוא לפנים מזה, כמו שנאמר "ממראה מתניו ולמעלה, וממראה מתניו ולמטה".
היא מתהלכת בין החיות ⁴⁷ (&) דאתייהיבת בין תרין סטריין ואתחקקת תמן בגלופא ודיוקנהא דכתיב (&) שימני כחותם על לבך ונ ⁴⁸ ומנו דהאי אבן טבא מרגליתא אזלא בין תרין סטריין אית לה נהירו לאנהרא ולסלקא נהורא על כל שאר אבנין מנצצן:	"היא מתהלכת בין החיות", שניתנה בין שני הצדדים, ונחקקת שם בחיקה ודמות, שנאמר "שימני כחותם על לבך וכו'", ולפי שאבן טובה המרגלית הזו הולכת בין שני צדדים, יש לה אור להאיר, ולהעלות את האור על כל שאר אבנים המתנוצצות.
ונגה לאש האי נוגה איהו מסטרא דימינא ואתכליל דשמאלא ושמאלא ⁴⁹ בימינא ואשא מלהטא מנצצא מההוא נוגה נהיר ההוא אבנא ואתייהיב בה חיוו לאסתכלא בשופרהא:	"ונגה לאש", הנוגה הזה הוא מצד ימין ונכלל בשמאל, ושמאל בימין. ואש להוטת המנצצת@ מזה הנוגה מאירה אותה האבן, וניתנה בה מראה, כדי להסתכל ביופיה.

⁴⁵ מכאן רואים שדמות ודיוקן הם ב' דברים, וצ"ע אם דמות היא כפי שרואים ודיוקן היא כפי מה שהם בעצמם

⁴⁶ ספר יחזקאל פרק א (כז) וארא כעין חשמל כמראה אש בית לה סביב ממראה מתניו ולמעלה וממראה מתניו ולמטה ראיתי כמראה אש ונגה לו סביב:

⁴⁷ ושכינתא כלילא מכלהו עלה אתמר היא מתהלכת בין החיות (תיקו"ז ד ע"ב).

⁴⁸ המשך לשונו:

⁴⁹ יהל אור ח"ב [כ ע"ב] : וז"ש כמראה אש בית לה סביב, והוא בהיכל נגה, שאופן אהדיאל סביבו. וממראה כו' כמראה אש ונגה לו סביב, הוא כאן הדרניא"ל, דאתכליל באש ומים, והוא נגה, כמ"ש בז"ח@ דף ל"ג ע"ב {ליוורנו מו. מרגליות לט:} והאי נגה איהו מסט' דימינא ואתכליל בשמאלא ושמאלא בימינא.

{דנשמתהון דצדיקייא, דסלקין לאתחזאה קמי מאריהון, ולקיימא מקמיה, וכד נשמתא סלקא ומטי להאי היכלא, כדן אזדמן חד ממנא, דאתפקד על אינון לבושין} וצדיקא"ל שמי'. וז"ש והלך לפניך צדקן, צדק לפניו יהלך כו'.

והאי נוגה⁵⁰ איהו נציצו דנציצן כאשא ונהיר סומקא דיליה ומגו [סומקא] דא בשעתא דעאל ונקיב גו ההוא אבנא איהי שפירא בחיזו בתרין גווינן אתחזיית האי אבנא ואצטבע בגין דאיהו גוון חשוך בקדמיתא כיון דאתתקנת לקבלא נהורא אתער נהירו מסטרא דימינא ואנהירת בחוורו כיון דאנהירת⁵¹ בחוורו כאבנא בדולחא עד כען לית לה חיזו בשפירו⁵² לאסתכלא עד דאתא סטרא דשמאלא דההוא נוגה דסומקא ועאל בגויה ההוא סומקא בההוא נוגה כדן איהי שפירא בחיזו שפירא בריוא לאסתכלא איהי אבנא יקירא בשלימו בגווינן כאתתא שפירא בחיזו חוור וסומק וכדן אתוון מנציצן בגוה ונפיק בגו ההוא נציצו ברק מברקת נהיר לפום שעתא חוור וסומק סומק וחיוור:	וזה הנוגה הוא ניצוצין המתנוצצין כאש, ומאיר האדום שבו, ומחמת [אדום] זה, בשעה שנכנס ונוקב תוך האבן ההוא, היא יפת מראה, בשני צבעים. נראית אבן זו, ונצטבע@, לפי שהוא צבע חשוך בתחילה, כיון שנתקנה לקבל האור@, מתעורר הארה@ מצד ימין, ומאירה בלבן. כיון שהאירה בלבן, כאבן הבדולח, עד עתה אין לה מראה של ביופי להסתכל, עד שבא צד שמאל של הנוגה ההוא, של אדום, ונכנס בתוכה אותו האדום באותה הנוגה, אז היא יפת מראה ויפת תואר להסתכל [בה], היא אבן יקרה שלימות בצבעים, כמו אשה יפת מראה לבן ואדום, ואז האותיות מתנוצצות בתוכה, ויוצא מתוך אותו ההתנוצצות ברק מברקת, מאיר לפי שעה לבן ואדום, אדום ולבן.
רוא קדישא לאצטבע שאר אבנין מההוא אבנא טבא דאקרי ברקת בגין דאצטבע מההוא נהירו דברק איקרי על שמיה ברקת בגין דהאי אבנא טבא מרגליתא עילאה אצטבע בתריסר גווינן מנהרין גו אינון תרין מגו נציצו דנציץ ואפיק אצטבען תריסר אבנין דילה ואינון תלת סדרין וכפום דאצטבעו מינה הכי אקרון על ההוא שמא ממש:	סוד קדוש, לצבוע שאר האבנים, מאותה אבן טובה הנקראת ברקת, לפי שנצטבע מאור ההוא של הברק, נקראת על שמו ברקת, לפי שאבן טובה זה מרגלית עליונה, נצטבע ב"ב צבעים, המאירים תוך אותם שנים, מתוך הניצוץ המתנוצץ ויוצא, נצטבעות ב"ב אבנים שלה, והם שלש סדרים, וכפי שנצטבעו ממנה, כך הם נקראות על אותו השם ממש.

⁵⁰ יהל אור ח"ב יט ע"ד: והאי רוחא כו' {שמאלא אקרי דרניא"ל, ואתכלילו דא בדא, כלילן כחדא, ואינון עצם השמים, דכלילא באש ומים. כתיב כמראה הקשת אשר יהיה בענן} ביום הגשם וגו'. ר"ל הרוחא שמאלא כלילא באש ומים, שהן שני הגווינן חוור ותכלת, כסא דין וכסא רחמים, בסוד הציצית, תכלת ולבן. ועצם הוא רוחא קדמאה, והשמים רוחא תניינא. וע"ז הרוחא אמר דכלילא באש ומים. ולכן נקרא דרניא"ל. ונק' הדר זיו כידוע, דלית שופרא אלא כד איהו בתרי גווינן, חוור וסומק, כמ"ש ב"ח@ דף ל"ג ע"ב {ליוורנו מו. מרגליות@ לט:} והאי נגה איהו נציצו דנציצן כאשא, ונהיר סומקא דיליה, ומגו סומקא דא בשעתא דעאל ונקיב גו ההוא אבנא, איהו שפירא בחיזו בתרין גווינן כו'. כיון דאתנהירת בחוורי כאבנא בדולחא ע"כ {-עד כען} ל"ל חיזו בשפירו לאסתכלא, עד דאתא סטרא דשמאלא דההוא נוגה דסומקא, ועאל בגויה ההוא סומקא, בההוא נוגה, כדן איהו שפירא בחיזו שפירא בריוא לאסתכל כו' כאתתא שפירתא בחיזו חוור וסומק כו'. (מגילה דף יג.) אסתר ירקרוקת היתה, שהוא גוון תכלת [הגה. וגוון תכלת אצטבע מגו גוון סומק כמ"ש בפ' תרומה {קמט:}. ולכן אחיד בסומק דלתתא כנ"ל]. אלא שחוט של חסד משוך עלי'. ולכן בימי' נגזר כלי' על ישראל וניצולו, בסוד כסא תכלת וכסא רחמים.

⁵¹ בהגר"א בתיקו"ז קו ע"א: דרגא דמשה רבינו ע"ה, וכמ"ש (במ"ר פ"ד סי' יט) בישראל לא קם כו', אשה כושית, ובזו"ח@ פ' יתרו (לג ע"ב לט ע"ג) כיון דאנהירת כחוורו דאבנא בדולחא ע"כ ל"ל חיזו בשפירו לאסתכלא כו', וז"ש (תהלים קמט ט) לעשות בהם משפט כתוב הדר הוא כו'. אבל כאן מיירי באופן אחר כנ"ל, וכל ג' עולמות ב"ע הוא גופא דילה, והן מבינה דילה ולמטה דמקנת בג' עלמין, והן גופא דילה

⁵² עי' יהל אור ח"ג ו ע"ג: הה"ד שבטי יה משפר סהדותא כו'. כי העדות באנפין, שהוא דאבנה ואמיה, חו"ג ותרין דאו"א (ה"ה) הן י"ב. וזהו שבטי י"ה. ואמר משפר. דאינו נאה כ"א בשתייהן, כמ"ש דודי צח ואדום, וכמ"ש צחו מחלב אדמו כו'. וכמ"ש במרכבה {ז"ח@ יתרו} ל"ג ב' {ליוורנו מו. מרגליות@ לט:} ע"כ ל"ל חיזו בשפירו כו'.

ז"ח – מעשה מרכבה

והחיות רצוא ושוב (&) נהירין גניזין גליין וסתריין קיימין ולא קיימין ⁵³ נהרין ולא נהרין זמנין נהרין בהאי גוון ולפום שעתא גוון אחרא השתא שמא דא ולפום שעתא שמא אחרא לית מאן דיכיל לקיימא באלין נהורין:	"והחיות רצוא ושוב", אורות הגנוזים נתגלו@, והנסתרים עומדים ואינם עומדים, מאירים ואינם מאירים, לפעמים מאירים בצבע זה, ולפי שעה צבע אחר. עתה שם זה, ולפי שעה שם אחר, אין מי שיכול לעמוד באלו האורות.
יהו"ה נהירו דאסתלק בשמא דא דכליל כל נהורין בשלימו ולפום [לט ע"ד] שעתא נחית ואתהדר נהירו בגוון אוחרא ואסתלק בשמא אחרא אלהים ולפום שעתא א"ל ולפום שעתא צבאות ולפום שעתא שד"י והכי בכל אינון שמחה דאיכרי בהו קב"ה:	הו"ה אור שעולה בשם זה, שכולל את כל האורות בשלימות, ולפי שעה יורד וחוזר האור בצבע אחר, ועולה בשם אחר אלה"ם, ולפי שעה א"ל, ולפי שעה צבאות, ולפי שעה שד"י, וכך בכל השמות הללו שנקרא בהם הקב"ה.
ובגין דאית אתר גניז דנפקי מנייהו וכפום דאיהו נביע מגו מבועא גניז דאתגניז ביה הכי אתחזי כל חד ולית מאן דיקום בהו ורוא דא מנא דמיאא ושמשא בכותלא:	ולפי שיש מקום גנוז, שיוצאות מהם@, וכפי שהוא נובע מתוך המבוע הגנוז שנגנזה בו, כך נראית כל אחת, ואין מי שיעמוד בהם, וסוד זה הוא כלי מים, והשמש בכותל.
וכמא דאינון רצוא ושוב אוף הכי בלבא ודעתא בר נביאי מהימני דמסתכלי מגו אינון דלתתא דאינון ברוא דאספקלריא דלא נהרא ומגו אלין הוו מסתכלין כבתר כותלא:	וכמו שהם רצוא ושוב, כמו כן בלב ודעת, מלבד נביאי האמת שמסתכלים מתוך אותם שלמטה, שהם בסוד המראה שאינו מאיר, ומתוך אלו היו מסתכלים כמו באחורי הכותל.
עד הכא דמות מאינון רוזין לעילא והשתא לתתא ⁵⁴ :	עד כאן דמות מאותם הסודות שלמעלה, ועתה שלמטה.
כתיב (&) וארא החיות והנה אופן אחד בארץ וגו' וארא החיות דא איהו אסתכלותא באספקלריא דלא נהרא ומגו דחמא אלין אסתכל במה דגניז וסתים:	נאמר "וארא החיות והנה אופן אחד בארץ". "וארא החיות", זו היא הסתכלות במראה שאינו מאיר, ולפי שראה אלו, הסתכל במה שהוא גנוז ונסתר.
והנה אופן אחד בארץ דא מטטרו"ן דאיהו עילאה מנייהו ת"ק שנין מטטרו"ן מיטטרו"ן זבול עבד זבוא"ל (נ"א עבדיא"ל זבוליא"ל) הא חמש וכפום שליחו דמאריה הכי אסניאו שמוי לד' סטרוי כד' סטריין דעלמא:	"והנה אופן אחד בארץ", זהו מט"ט, שהוא למעלה מהם ת"ק שנים, מטטרו"ן, מיטטרו"ן, זבול"ל, עבד, זבוא"ל, הרי חמשה [שמות], וכפי שליחות האדון, כך מתרבים שמותיו לארבע צדדיו, כארבע רוחות העולם.
קשיר קשרין ⁵⁵ למאריה שליט ברזין דארבע אלף וחמש מאה נהרי אפרסמונא דנגדין ונפקין מגו תליסר אחרנין גניזין וארבעה אלף ות"ק רבוא היכלין דאינון טמירין	הקושר כתרים לאדונו, שולט בסודות של ארבעה אלף ות"ק נהרות של אפרסמון, הנמשכים ויוצאים מתוך י"ג אחרים הגנוזים, וארבעה אלף ות"ק רבוא היכלות, שהם נסתרים
לג/ג	
זהר	
בגו אינון נהירין קיימין קמיה ואיהו ממנא עליהו:	בתוך אותם האורות, עומדים לפניו, והוא ממונה עליהם.

⁵³ [כנהירו דנהיר כותלא לזמנין אתחזי הכא ולפום שעתא באתר אחרא הא הוי לא הוי אתון מחקקן קיימין ולא קיימין. הרב נתן שפירא].

⁵⁴ ר"ל מה שאמר לאחר זה (דפ"מ).

⁵⁵ נר' כתריין (דפ"מ).

ז"ח – מעשה מרכבה

כל פעם שנכנס ויוצא, אלף ות"ק ריקיעים רועדים מפניו, ו"ב אלפי רבוא מימינו, ו"ב אלפי רבוא משמאלו, ו"ב אלפי רבוא לפניו, ו"ב אלפי רבוא מאחוריו, כל אלו המחנות מאירים מתוך שלהבת אחת המתנוצצת היוצאת ממנו, ובאותו השלהבת חקוקות האותיות של השם המפורש, נוצצות לזהטות מתוך אותה השלהבת, וכולם כאשר מסתכלים בהראת האותיות החקוקות, כולם רועדים ומפחדים, ונוסעים אל אותו נצנוץ של האותיות.	כל זמנא דעאל ונפיק אלף ות"ק ריקיעין זעאין קמיה תריסר אלפי רבוא מימיניה ותריסר אלפי רבוא משמאליה תריסר אלפי רבוא קמיה תריסר אלפי רבוא מאחוריה כל הני משריין נהרין מגו שלהובא חד מנצצא דנפקא מניה ובההוא שלהובא חקיקן אתוון דשם המפורש נציצין מלהטין מגו ההוא שלהובא וכלהו כד מסתכלאן בנהירו דאתוון מחקקן גליפין⁵⁶ כלהו זעאין ודחלין ונטלין לגבי ההוא נציצו דאתוון:
ומתוך שלהבת זו, מאירים אופנים אחרים, הנוסעים במרכבות אחרות למטה, תוך אותם ההיכלות שהם משולבים זה בזה, כמו שנאמר "כאשר יהיה האון בתוך האופן", כלול זה בזה, ונכנס זה בזה, הראשים בראשים אלו באלו (מאלו), והפנים נפרדים בצדיהם.	ומגו שלהובא דא נהרין אופנים אחרנין דנטלי ברכיכין אחרנין לתתא גו אינון היכלין דאינון משלבן דא בדא כד"א (&) כאשר יהיה האופן בתוך האופן כליל דא בדא ועאל דא בדא רישין ברישין אלין [באלין] (מאלין) ואנפין פרישין בסמריהו:
וכלם נוסעים אל צד הפנים, בתוך האור שמסתכלים אל אותם הפנים, כאשר מסתכלים ללכת, רואים אותו אור המאיר לאותו מקום שמאיר הולכים ונוסעים כולם, ואותיות של שם הקדוש החקוק, מאיר על כל, והוא נוטל את כולם תוך אותו רוח העליון הלוקח את כל המחנות.	וכלהו נטלין לגבי אנפין בגו נהירו דמסתכלאן לגבי אינון אנפין כד מסתכלאן למהך חמאן ההוא נהירו דנהיר לההוא אתר דנהיר אזלין ונטלין כלהו ואתוון דשמא קדישא מחקקא נהיר על כלא ואיהו נטיל כלהו גו ההוא רוחא עילאה דנטיל כל משריין:
ומט"ט שר הממונה עומד בקיום של אותו שם הקדוש, ולוקח את כל המחנות בסוד שלו, לארבע פניו, בד' דמויות, תוך ד' צדדי העולם, והוא כולל את השם הנקרא שד"י, וכולם קוראים את שם הזה, אצל שם העליון הקדוש.	ומטטרו"ן רב ממנא קאים בקיומא דההוא שמא קדישא ונטיל לכל משריין ברזא דיליה לד' פניו בד' דיוקנין גו ד' סטרין דעלמא ואיהו כליל שמא דאקרי שד"י⁵⁷ וכלהו קראן שמא דא גבי שמא עילאה קדישא⁵⁸:
בידו של מט"ט נמסרו ו"ב מפתחות עליונים, בסוד שם הקדוש, וד' מפתחות מהם, והם ד' סודות, אורות המתחלקים@הנפרדים, מפתח אחד נקרא אור המתנוצץ והוא נסתר וגנוז, ומאיר ואין לו צבע, ואותו ההתנוצצות אינו עומד להסתכל [בו], ולא נראה [בו] צבע, אלא מתנוצץ נצנוץ לעינים, ונגזז ולא נודע.	בידא דמטטרו"ן אתמסרו תריסר מפתחין עילאין ברזא דשמא קדישא וד' מפתחין מנייהו ואינון ד' ריזין נהורין דמתפרשין מפתחא חדא איקרי אור נציץ טמיר וגניז⁵⁹ ונהיר לית ליה גוון וההוא נציצו לא קיימא לאסתכלא ולא אתחזי גוון אלא נציץ נציצו לעיינין ואגניז ולא אתידע:
המפתח השני הוא אור המאיר, [ויש] שמחה להסתכל [בו], לפעמים הוא לבן לפעמים ירוק, לפעמים לא זה ולא זה.	מפתחא תניינא אור נהירו חידו לאסתכלא לזמנין איהו חידו לזמנין ירוק לזמנין לא דא ולא דא:

⁵⁶ נ"ל שחקקן וגליפן הם אותו דבר.

⁵⁷ עי' לעיל הערה. **Error! Bookmark not defined.**

⁵⁸ מט"ט אתבני בשמא קדישא ע"י מעשה הצדיקים {כראה מכאן} (בהגר"א בתיקו"ז כב ע"ד).

⁵⁹ עי' לעיל הערה. **Error! Bookmark not defined.**

ז"ח – מעשה מרכבה

המפתח השלישי נקרא אור זוהר המזהיר ומאיר, והוא זוהר שמאיר לכל שאר האורות, זה מרוקם בכל הצבעים, אור זה הוא מאותו הזוהר של הרקיע שעל גבי החיות, דכתיב כזוהר הרקיע, כלול בו עשרה נתיבות, היוצאים מאותם הל"ב נתיבות הגנוזים.	מפתחא תליתאה איקרי אור זוהר דזהיר ונהיר איהו זוהר ⁶⁰ דנהיר לכל שאר נהורין האי מרקמא בכל גוונין האי אור איהו מההוא זוהר דהוא רקיע דעל גבי חיון ⁶¹ דכתיב (&) כזוהר הרקיע (מ ע"א) כליל גו עשר שבילין דנפקי מאינון ל"ב שבילין גניזין:
המפתח הרביעי נקרא אור התבונה, שנותן תבונה בלב, לדעת ולהסתכל ולעמוד על סודות העליונים, והאור הזה המשמח את הלב, נותן הארת החכמה והתבונה לדעת ולהסתכל.	מפתחא רביעאה איקרי אור דסוכלתנו דיהב סוכלתנו בלבא למינדע ולאסתכלא ולקיימא על רזין עילאין והאי אור דחד ⁶² לבא יחייב נהירו דחכמתא וסוכלתנו למינדע ולאסתכלא:
ואלו הם ד' מפתחות עליונים, שכל שאר מפתחות כלולים בהם, וכולם נמסרו בידי השר הממונה הזה, מטטרו"ן, שר גדול@בעל השר, כולם (תוך) סודות של אדונו, בחקיקות של סודות שם הקדוש המפורש.	ואלין אינון ד' מפתחן עילאין דכל שאר מפתחן כלילן בהו וכלהו אתמסרו בידא דהאי רב ממנא מטטרו"ן מארי רב כלהו (גו) רזין דמאריה בגילופין דרזין דשמא קדישא מפורשא:
"על ארבעת רבעיהן בלכתם ילכו	על ארבעת רבעיהן בלכתם ילכו וגו' (יחזקאל

⁶⁰ עי' מלואים אות. **Error! Reference source not found.**

⁶¹ עי' בהגר"א בתז"ח יז ע"ב: כזוהרא דנשמחא כו' עד דלא יסטון מיניה - ר"ל כזוהר הרקיע האמור בפסוק הוא נשמה והוא הטעמים שע"י יודעים באיזה צד לילך ור"ל תנועי טעמים, ואמרו בז"ח@ כי ע"י הרקיע שעל גבי החיות הולכים החיות בכל צד שהרקיע הולך שם הם הולכין: כזוהר עד חיותא - ר"ל שהאופנים הן נפש, וחיות רוח. "אל אשר יהיה שמה הרוח כו' כי רוח החיה באופנים". וזוהר הרקיע הוא רקיע שע"ג החיות, שמשם נשמחא, ששם הכסא כמ"ש (&) וממל לרקיע כו' דמות כסא, ומן הרקיע הזה הנשמות, כמ"ש (זהר ח"ג כט ע"ב) הנשמות חצובות מתחת כסא הכבוד, והוא מזה הרקיע, וכמ"ש בריש הקדמת תיקונים (&) וכמ"ש לעיל (& פא ע"א) במאמר הנ"ל עשה"ה שהן ג' עולמות בי"ע וכן בארץ אצילות נפש אותיות נפש במלכות ריבוע' דאתחם לד' סטרין כמ"ש ל' ד' צ' ע"ב וכמ"ש (&) בז"ח@ מ"ד ע"ג אנת מרובעת כו' ע"ש רוח בז"א ונשמה מבינה והם מקננין בבי"ע כידוע וכן הוא בעולם השפל נפש בארץ והוא באדם בטן ששם הנפש בכבד ורוח באויר שמשם רוח החיוני והוא באדם גויה ששם הלב משכן הרוח ונשמה ברקיע ששם גלגל השכל והוא באדם הראש ששם המוח משכן הנשמה וכידוע בס"י שראש בטן גויה הן נגד שמים וארץ ואויר וכמ"ש (&) במ"ה לש"ה ד' מ"ח ע"ג רישא איהי בשמים כו' ע"ש, ואמר כגלידא תקיפא, ר"ל הרקיע כמ"ש (&) כעין הקרח הנורא והן כתרי אותיות כמו רקיע שהוא ככתר על הארץ כמ"ש ל' ד' פ"א שם ע"ש וכן הראש על הגוף וכן הכסא וכן בינה והכל בדרך אחד כנ"ל (&). והן כוללין כל הע"ס כמ"ש בתיקונים (כד ע"ב) בינה בג"ס מקנן בכורסיא ו"ק מקנן במט"ט מלכות מקננא באופן שבינה כוללת ג' וכן שמים וארץ ואויר כוללין כלל העולם וכן באדם כנ"ל (&). [הראש הוא כולל ג' שהם כלולים כא' וגויה ת"ת כולל חג"ת ג' אמצעיות ושם שורש עד"א כי נה"י לבר מגופא ועיקר כלילותו מחג"ת כמ"ש (&) בזוהר עד"א קול דכליל מיא אשא ורוחא ג' נקודין חש"ק ג' טיפין ממוחא ובטן כולל ג' אחרונות נה"י ושם קומת הנוק' לכן נכללין נה"י בנוקבא כידוע בהרבה מקומות ולכן אלו ג' שמות כוללים כל האצילות בכל העשר ספירות אה"ה יה"ה אדנ"י וכן נר"ן כלל הכל וכן בכל העולמות וכן ג' נקודות חש"ק כלל הכל כמ"ש לקמן]: דאיהו קאי' עד דבוצינא - ר"ל מ"ש כזוהר הרקיע דמ' הזוהר שלו ולא הרקיע עצמו מפני שהרקיע עצמו הוא סתים ואינו נגלה למטה כידוע בהרבה מקומות רק זוהר דנפיק מיניה מתפשט בזעיר ונוקבי' שהם נקודות ואותיות וכן ברקיע שעל גבי החיות וז"ש ולתתא ברזא דמשחתא דבוצינא. ר"ל שמתפשט למטה בסוד בוצינא דקרדינותא שהוא קו המדה והוא עטרה דגבורה דגניז באימא. וענין הבוצינא דקרדינותא יתבאר למטה היטב [והרקיע סוד הדעת המתפשט והוא הקרום התחתון שעל גבי המוח שעליו סוד אבן ספיר ועליה כמראה אדם החיה כ"ח מ"ה וברקיע הנשמה כמ"ש (&) בפ"ג דחולין והכסא שהוא הספירי הוא אש כמ"ש (&) כורסי' שביבין כו' והמוח מים והרקיע מורכב משניהם כמ"ש (&) שמים כו' ואש ההיא צריכה שמן וז"ש ושמן על כו' והמוחין הן החיות שהן ג' מוחין שנחלקין לד' וז"ש כאן כגלידא תקיפא שהוא מורכב וכמ"ש (&) במרכבה ע"ש]:

⁶² שעשועי תורה

ז"ח – מעשה מרכבה

א יי) על ארבעת דאינון ד' דתחותייהו ואינון דתחותייהו איקרון רבעיהן כד"א רביע תחות טועניה⁶³ ועל אינון דרביעין תחותייהו כד אינון בעאן למיזל אזלין דכל חד אית ליה ד' גלגלי אופנים רביעין תחותייהו ועל אלן רבעיהן אמר בלכתם ילכו⁶⁴:	וכו". "על ארבעת", שהם ד' שתחתיהם, ואלו שתחתיהם נקראים רבעיהן, כמו שנאמר "רובצת תחת משאו", ועל אותם הרובצים תחתיהם, כשהם רוצות ללכת, הולכים, כי כל א' יש לה ד' גלגלי האופנים, רובצים תחתיהם, ועל אלו רבעיהן אומר "בלכתם ילכו".
והיינו דכתיב (יחזקאל א יט) ובלכת החיות ילכו האופנים אצלם, ובהנשא החיות ינשאו האופנים ואי אופנים רבעיהם דחיות אצטריך למימר ובלכת האופנים אלא (מכאן) [נ"א כחן] דחיות נטלין [לדנטלין] (למטלין) לון כגוונא דא ארון נטיל למאן דנטיל ליה⁶⁵ כרסיא קדישא נטלת לחיות⁶⁶:	וזהו שנאמר "ובלכת החיות ילכו", האופנים אצלם, "ובהנשא החיות [מעל הארץ] ינשאו האופנים", ואם האופנים רובצים של החיות, היה צריך לומר "ובלכת האופנים", אלא מכאן שהחיות (כחן של החיות) נושאות את הנושאים אותם, כדוגמא זה הארון נושא את מי שנושא אותו, וכסא הקדוש נושא את החיות.
ואי איהי נטילת לון זיעא דחיות ממה אתעביד אלא זיעא דילהון באסתכלותא למינדע ולאסתכלא ולאדבקא במה דטמיר ונניז⁶⁷ ולא יכלין למיקם ביה ועל דא איהו זיעא דילהון אבל כל אינון דמתדבקאן בקדושה עילאה אינון נטלין לאינון דנטלין לון ורזא דא על ארבעת רבעיהן בלכתם ילכו:	ואם היא נושא אותם, הזיעה של החיות ממה נעשה, אלא הזיעה שלהן, בהסתכלותם לדעת ולהסתכל ולדבק במה שנסתר וגנוז, ואינון יכולות לעמוד עליו, ועל זה היא הזיעה שלהן, אבל כל אותם המתדבקים בקדושה עליונה, הם נושאים לאותם הנושאים אותם, וזה סוד "על ארבעת רבעיהן בלכתם ילכו".
וגביהם וגובה להם (&) וגביהם רזא דגוונין דגופא אתנהיר וסלקא בשיעורא מרישא דבוצינא לרישא דבוצינא כשיעורא דלתתא ואסתתרא בארבע גוונין נציצין גוון נהיר בנהירו ברזא דחשמל לעילא כד נהיר	"וגביהם וגובה להם", "וגביהן" סוד הצבעים של הגוף, מאיר ועולה בשיעור מראש של הנר לראש של הנר כשיעור שלמטה, ומסובב בד' צבעים המתנוצצים, צבע מאיר באורו בסוד החשמל שלמעלה, כשהאיר וגנוז תוך צבעיו, צבע נוצץ המתנוצץ

⁶³ תרגום אונקלוס רובצת תחת משאו (שמות כג ה).

⁶⁴ יהל אור ח"א יב ע"אף {דאופנין אחרנין. גדפהא דנשרא. האי אתמנא על אינון אופנים}. בארבע גלגלים כו' {נטלין כל חד וחד מאינון ארבע, בכל גלגלא}. ר"ל שכ"א מן האופנים יש לו ד' גלגלים. והוא מ"ש בינות לגלגל. ואף על פי שכתוב לאופנים להם קרא הגלגל, שלפי פשוטו משמע שהאופנים הן גלגלים, הענין אינו כן, וקרא, הוא כמו וקרא זה אל זה, וכמ"ש בתרגום ומקבלין כו' כידוע. והן מ"ש על ארבעת רבעיהן בלכתם ילכו. ואמר במעשה מרכבה {ז"ח@@} מרגליות מ. ליוורנו מו: { שהן הד' גלגלים דרביעין תחות האופנים. וז"ש בלכתם ילכו ע"ש.

⁶⁵ סוטה לה ע"א

⁶⁶ עי' יהל אור ח"א יד ע"א: ד' גלגלין לכל חד וחד כו' {גלגלא חדא אסתכי לסטר מזרח, תלת סמכין נטלין ליה ואסתכין לאמצעיתא, וגלגלא חדא אסתכי לסטר מערב, ותלת סמכין נטלין ליה ואסתכין לאמצעיתא, וגלגלא אחרא אסתכי לסטר צפון, ותלת סמכין נטלין ליה} ואסתכין לאמצעיתא. ר"ל לכל גלגל ג' סמכין, שהן י"ב סמכין לכל ח'י. והגלגלין כ"א מסתכל לצדו של הח'י שעומד בו, של מזרח מסתכל לצד מזרח של הח'י, וכן כולם, והגלגלין כלם מסתכלין לאמצעית החיה, שכולם מסתכלין לח'י שעליהם. וד' החיות מסתכלין לחיה שעליהן, וחיה לרוח. כל אחד מסתכל אל שעליו. וז"ש וכלהו סמכין תריסר נטלין מגו אמצעיתא. כמ"ש בז"ח@@ דף ל"ג ע"ב {ליוורנו מו. מרגליות מ.} דחיות נטלין למטלין לון כגוונא דא ארון כו'. והגלגלין מסתכלין אל הצדדין, והסמכין מסתכלין {אל} האמצע, ונטלין מגו אמצעיתא, בגין דאמצעיתא נטיל הכל, כמ"ש וההוא אמצעיתא סגר ופתח. ר"ל ברצונו הולכין ועומדין, ולכך נטלי הסמכין לגלגלין. וז"ש ותלת סמכין נטלין ל'י ואסתכין לאמצעיתא. וההוא אמצעיתא נטיל לסמכין, נמצא כולם נטלין ממנו.

⁶⁷ עי' לעיל הערה. Error! Bookmark not defined.

ז"ח – מעשה מרכבה

וּתְנִינֵי גוֹנוֹנֵי גוֹן נְצִיץ דְּנִצִּיץ בְּנִצְיָנִי גוֹן זְהִיר בְּזוּהָרָא דְרִקִּימוֹ דְרִקִּיעָא דְקִימָא עֲלִיָּהּ גוֹן מֶרְקָמָא מְכַל גוֹנִין וְאַתְכִּלִּיל בְּכִלְהוּ וְדָא אִיהוּ גּוֹפָא מְצִירָא בְּצִירָא לְאַתְכִּלִּיל בְּכִלְלָא חֲדָא:	בְּהִתְנוּצְצוֹת. צִבְע מְזַהִיר בְּזוּהַר שֶׁל רְקֵמָה@ שֶׁל הֶרְקִיעַ הָעוֹמֵד עֲלֵיהֶם, צִבְע הַמְרוּקֵם מְכַל הַצְּבָעִים וְנִכְלָל בְּכֹלֶם, וְזֶה הוּא גּוֹף הַמְצוּיִיר בְּצִיר, שֶׁיִּתְכַלֵּל בְּכִלְל אֶחָד.
וְגוֹבָה לָהֶם מִסְטְרָא דְלַעִילָא וִירָאָה לָהֶם מִסְטְרָא דְלִתְתָּא וְגוֹבָה לָהֶם גּוֹבָה שְׁמַיִם וִירָאָה לָהֶם דְּחִילוֹ דְּדַחִיל וּמִבְעִית וְאַרְעִישׁ כּוֹלָא דְחִילוֹ דְּסַחְרָא דְלָא לְקֶרְבָּא לְקוֹדֶשָׁא וְאִיהוּ דְּסַחְרָא לֹון מִסְטְרָא דְלִתְתָּא:	"וְגוֹבָה לָהֶם", מִצַּד שְׁלֻמְעֵלָה, "וִירָאָה לָהֶם", מִצַּד שְׁלֻמְטָה. "וְגוֹבָה לָהֶם", גּוֹבָה שְׁמַיִם. וִירָאָה לָהֶם, יִרְאָה שְׁמִירָאָה@ וּמִפְחִידָה וּמִרְעִישָׁה אֶת הַכֹּל@כּוֹלֶם, יִרְאָה הַמְסַבֶּבֶת שֶׁלֹא יִתְקַרְבוּ אֶל הַקְּדוּשָׁה, וְהוּא מְסַבֶּבֶת אוֹתָם מִצַּד שְׁלֻמְטָה.
וְגוֹבָה לָהֶם בְּסֻלִּיקוֹ דְּחִיזוֹ דְּגוֹנִין שְׁמַיִם בְּגִין דְּגוֹנֵי שְׁמַיִם הֵהוּא רִזָּא דְכִתִּיב (אִיּוֹב כ"ב) גּוֹבָה שְׁמַיִם וּמֵאֵן אִיהוּ (נִרְאָה הֵהוּא) דְּנִטִּיל כָּל גוֹנִין מִימִינָא וּמִשְׁמָאלָא וְכֵד נִטִּיל לֹון לְגַבִּיָּה אִיקְרִי גּוֹבָה שְׁמַיִם:	"וְגוֹבָה לָהֶם", בְּעֻלִּית שֶׁל מִרְאוֹת צְבָעֵי הַשְּׁמַיִם, לְפִי שְׁצָבָעֵי שְׁמַיִם הוּא@אוֹתוֹ סוֹד, שְׁנֵאמַר "גּוֹבָה שְׁמַיִם", וּמִי הוּא, [זֶה] שְׁלֹוקָה אֶת כָּל הַצְּבָעִים מִימִין וּמִשְׁמָאל, וְכִשְׁלֹוקָה אוֹתָם אֵלָיו, נִקְרָא "גּוֹבָה שְׁמַיִם".
וִירָאָה לָהֶם בְּחִיזוֹ דְּהֵהוּא יִרְאָה לִתְתָּא בְּסִדְרָא דְאֵינֹן גוֹנִין לְהַטִּין	"וִירָאָה לָהֶם", בְּמִרְאָה שֶׁל אוֹתָהּ הִירָאָה שְׁלֻמְטָה, בְּסִדֵּר שֶׁל אוֹתָם הַצְּבָעִים הַלּוֹהֲטִים,
לג/ד	
זְהִיר	
וּמִהִפְכוֹת אֶת מִרְאָה הָאֵשׁ שְׁאִינָה דְקָה@, כֹּאשׁ דְקָה@ שְׁלֻמְעֵלָה, כְּשִׁמְחָה (כְּמִרְאָה), וְזֶה הוּא שְׁמִפְחִיד אֶת הַכֹּל, וְלֹכֵן "וְגוֹבָה לָהֶם", מִלְּמַעֲלָה, "וִירָאָה לָהֶם" שְׁלֻמְטָה.	
וְגוֹבָתָם מִלְאוֹת עֵינִיִּים", לְהִסְתַּכֵּל בְּכָל הַצַּדִּדִּים, וְאֵף עַל פִּי שֵׁשׁ בְּעֻלִּי עֵינִיִּים בְּמִרְאָה, לְהִסְתַּכֵּל עַל אַחֲרִים לְמַטָּה, אִלוּ בְּאוֹתָם הָעֵינִיִּים לְהִסְתַּכֵּל אִלוּ בְּאֵלּוֹ מְסַבִּיב, לְפָנֵיהֶם וְלֵאחֹר, כִּי הָעֵינִים מְסַבְּבוֹת לְכָל הַצַּדִּדִּים, וְלֹכֵן הֵם רוֹאוֹת לְכָאֵן וְלִכְאֵן, בְּצַד זֶה וּבְצַד זֶה. רוֹאוֹת מֵהָ שְׁהִיָּה, מֵהָ שְׁעִתִּיד לְהִיֹּת מִצַּד אַחֹר, וְהֵינּוּ שְׁנֵאמַר "סְבִיב", וְרוֹאוֹת מִימִין וְרוֹאוֹת מִשְׁמָאל. רוֹאוֹת מִימִין, בְּכָל דֶּרֶךְ זְכוֹת@צִדְקוֹת וְאִמְתָּה. רוֹאוֹת מִשְׁמָאל, בְּכָל דֶּרֶךְ שְׁאִינָה אִמְתָּה וְאִינֹן עוֹמֵד בְּזְכוֹת@בְּצִדְקוֹת, וְעַל זֶה@מִסְתַּכְלוֹת בְּכָל הַצַּדִּדִּים, וְזֶה יֵשׁ לָהֶם שְׁלִיטָה וְתִבְנוֹנָה עַל הַכֹּל, לְהִסְתַּכֵּל בְּכָל אֵלּוֹ הַצַּדִּדִּים, מֵהָ שְׁכָל אִלּוּ אַחֲרִים לֹא מִסְתַּכְלִים.	
וְגוֹבָתָם מִלְאוֹת עֵינִיִּים לְהִסְתַּכֵּל בְּכָל הַצַּדִּדִּים, וְאֵף עַל פִּי שֵׁשׁ בְּעֻלִּי עֵינִיִּים בְּמִרְאָה, לְהִסְתַּכֵּל עַל אַחֲרִים לְמַטָּה, אִלוּ בְּאוֹתָם הָעֵינִיִּים לְהִסְתַּכֵּל אִלוּ בְּאֵלּוֹ מְסַבִּיב, לְפָנֵיהֶם וְלֵאחֹר, כִּי הָעֵינִים מְסַבְּבוֹת לְכָל הַצַּדִּדִּים, וְלֹכֵן הֵם רוֹאוֹת לְכָאֵן וְלִכְאֵן, בְּצַד זֶה וּבְצַד זֶה. רוֹאוֹת מֵהָ שְׁהִיָּה, מֵהָ שְׁעִתִּיד לְהִיֹּת מִצַּד אַחֹר, וְהֵינּוּ שְׁנֵאמַר "סְבִיב", וְרוֹאוֹת מִימִין וְרוֹאוֹת מִשְׁמָאל. רוֹאוֹת מִימִין, בְּכָל דֶּרֶךְ זְכוֹת@צִדְקוֹת וְאִמְתָּה. רוֹאוֹת מִשְׁמָאל, בְּכָל דֶּרֶךְ שְׁאִינָה אִמְתָּה וְאִינֹן עוֹמֵד בְּזְכוֹת@בְּצִדְקוֹת, וְעַל זֶה@מִסְתַּכְלוֹת בְּכָל הַצַּדִּדִּים, וְזֶה יֵשׁ לָהֶם שְׁלִיטָה וְתִבְנוֹנָה עַל הַכֹּל, לְהִסְתַּכֵּל בְּכָל אֵלּוֹ הַצַּדִּדִּים, מֵהָ שְׁכָל אִלּוּ אַחֲרִים לֹא מִסְתַּכְלִים.	
וְעַכְ"ד לֹא יִכְלִין לְאַסְתַּכְלָא לְעִילָא וְלֹא אֲתִיָּהִיב לֹון רִשּׁוֹ לְאַסְתַּכְלָא וְכֵד בְּעָאֵן לְאַסְתַּכְלָא כִּלְהוּ מִרְתָּנִי בְּדַחִילוֹ בְּאִימָתָא בְּזִיעַ וְכִלְהוּ קֶרְאֵן בְּדַחִילוֹ סְגִי בְּקַל רַב בְּרוּךְ כְּבוֹד ה' מִמְקוֹמוֹ (&):	וְעַם כָּל זֶה אֵינֶם יְכוּלִים לְהִסְתַּכֵּל לְמַעֲלָה, וְלֹא נִיתְּנָה לָהֶם רִשּׁוֹת לְהִסְתַּכֵּל, וְכִשְׁרוּצִים לְהִסְתַּכֵּל, כּוֹלֶם רוֹעֵדִים בִּירְאָה וּבְאִימָה וּבְזִיעַ, וְכוֹלֶם קוֹרְאִים בִּירְאָה גְּדוּלָה@רַבָּה בְּקוֹל גְּדוֹל "בְּרוּךְ כְּבוֹד יְהוָה" מִמְקוֹמוֹ.

ז"ח – מעשה מרכבה

וגביהם ולא כתיב מהו כמא דכתיב לבתר (&) וגבותם מלאות עינים אלא גופא דסטרא דמסתכלא לגו לגבי נקודה סתימא מההיא סטרא אית לון גובה וכלהו מסתכלין לגו כד"א (&) וכל אחוריהם ביתה:	"וגביהם", ולא כתוב מהו, כמו שנאמר אחר כך "וגבותם מלאות עיניים", אלא הגוף שבצד המסתכל לפנים, אל נקודה הסתומה, מצד ההוא יש להם גובה, וכולם מסתכלים לפנים, כמו שנאמר "וכל אחוריהם ביתה".
אברהם (כד) אתקריב לגבי רזא דקיימא עד דסליק ברזא עילאה לעילא ועם כל דא לא זכה כיעקב דיעקב איקרי איש תם (&) מהו איש תם רזא דא כמא דאתמר איש האלהים (&) מאריה דביתא משה איקרי איש האלהים יעקב אקרי איש תם וכלא רזא חדא:	אברהם @התקרב אל סוד הברית, עד שעלה בסוד העליון למעלה, ועם כל זה לא זכה כיעקב, כי יעקב נקרא "איש תם". מה זה "איש תם", סוד זה כמו שנאמר (זהר ח"א רלו ע"ב) "איש האלה"ם", בעל הבית, משה נקרא "איש האלה"ם", יעקב נקרא "איש תם", והכל הוא סוד אחד.
אוף הכי וגבותם ההוא דקיימא לגו כללהו מליין עיינין לאסתכלא לבר ואע"ג דלא מסתכלא לגו גובה להם וגבותם מלאות עינים:	כמו כן "וגבותם", אותו שעומד בפנים, כולם הם מלאות עיניים להסתכל לחוץ, ואף על פי שאינם מסתכלות לפנים, "גובה להם", "וגבותם מלאות עינים".
ובלכת החיות ילכו האופנים אצלם ובהנשא החיות מעל הארץ ינשאו האופנים (&) וכלהו כפום ההוא רוחא דאזיל ושלט עליהו:	ובלכת החיות ילכו האופנים אצלם ובהנשא החיות מעל הארץ ינשאו האופנים, וכלם כפי אותו הרוח ההולך ושולט עליהם.
על אשר יהיה שם הרוח ללכת (יהזקאל א כ) כתיב (שם יב) אל אשר⁶⁸ וכתיב על אשר אלא רוח קדישא כד נפיק מגו ההוא טמירא דכורסיא ובטייש בההוא דשרי עלוי כדין כללהו נטלין כחדא לגביה והיינו על אשר אל אשר דבטייש קמיה ההוא רוחא ולא שארי אלא דנטיל לגביה ונטלי כללהו כחדא לגבי ההיא סטרא:	"על אשר יהיה שם הרוח ללכת", כתיב "אל אשר", וכתיב "על אשר", אלא רוח הקודש כאשר יצא מתוך סתום הכסא, ומכה באותו ששורה עליה, אז כולם נוסעות יחד אליו, והיינו "על אשר". "אל אשר", שמכה לפני אותו הרוח, ולא שורה, אלא שנוסע אליה, כלם נוסעות @נוטלות אל הצד ההוא.
על אשר יהיה שם הרוח ללכת על ההוא אתר טמיר וגניז⁶⁹ דההוא רוחא עילאה שריא עלוי כללהו מסתכלין לגביה לאתוספא זיוא ומההוא זיוא אתוספא זיוא אינון קרני החיות⁷⁰ ואינון זיוא דלהיט ונציץ לפום אסתכלותא דיקרא דההוא רוח אחרא דנפיק מהאי רוח קדמאה דאיהו טמיר וגניז בגניזו יקרא:	"על אשר יהיה שם הרוח ללכת", על אותו מקום נסתר ונגנז, שאותו רוח העליון שורה עליו, כולם מסתכלות אליו להתווסף הזיו שלהן, ומאותו הזיו נתווסף זיו אל אותם קרני החיות, והוא זיו הלוהט ונוצץ, לפי הסתכלות הכבוד של אותו הרוח האחר, שיוצא מאותו הרוח הראשון שהוא נסתר ונגנז בגניזה הכבוד.
דא איהו ברזא דשמא קדישא דכליל ביה שם אהי"ה שמא רבה ושלמא מהאי שמא זעאין ודחלין ונטלין באימתא בזיע ודא	זהו בסוד השם הקדוש, שכלול בו שם אהי"ה, שם הגדול והשולט, משם זה רועדות ויראות ונוסעות @נוטלות באימה בזיע, וזהו השם השולט על

⁶⁸ יהיה שמה הרוח וכו'.

⁶⁹ עי' לעיל הערה. **Error! Bookmark not defined.**

⁷⁰ עי' יהל אור ח"א יא ע"א: קרני (כו'), והוא זיון של החיות, כמ"ש במעשה מרכבה {ז"ח@@} יתרו ליורנו מז. מרגליות מ.}, שהוא מבינה, קרני הוד שנתנו למשה מבינה, כמ"ש בר"מ קרן היובל, והוא היכל הז', ושם הכסא כידוע.

ז"ח – מעשה מרכבה

מרכבה זו, ברושם ג' שמות הכלולים בו.	איהו שמא שליט על רתיבא דא ברשימו דתלת שמהן דכלילן ביה:
בסוד זה יש שבעים שמות מפורשים, שולטים על כל הסודות והגזים @ העליונים, שכל @ הצבאות ומחנות רועדים מהם, ונוסעים @ נוטלות בגללם @ בשבילם, בסוד הזה כלולים כ"ב אותיות, וכל הנתיבים.	ברוא דא אית שבעין שמהן מפורשין שליטין על כל רזין וגניזין עילאין די כל חילין ומשריין זעאן מנייהו ונטלי בגנייהו ברוא דא כלילן כ"ב אתון וכלהו שבילין:
רוח אחר היוצא מאותו הרוח הראשון, הוא, שמשם הוא סוד האמונה בכל הצדדים, וזה הוא בסוד השם הקדוש, שכלול ורשום עליו השם הנקרא יהו"ה, היוצא ונרשם מתוך השם אהי"ה, ואף על פי שהכל הוא בסוד אחד, אבל השם יהו"ה בנין אב שנבנה משם הנסתר אהי"ה, וזהו סוד היוצא מרוח הראשון.	רוח אחרא דנפיק מהאי רוחא קדמא איהו דמתמן רוא דמהימנותא בכל סטריין ודא איהו ברוא דשמא קדישא דכליל ורשים עליה שמא דאקרי יהו"ה דנפיק ואתרשים מגו שם אהי"ה ואע"ג דכלא ברוא חדא אבל שם יהו"ה בנין אב דאתבני משמא טמירא אהי"ה ודא איהו רוא דנפיק מרוחא קדמא:
רוח אחר תחתון היוצא מתוך רוח זה, זה הוא בסוד שם הקדוש שכלול בו אדנ"י, שם הזה שולט על החיות והאופנים שלמטה.	רוחא אחרא תתא דנפיק מגו רוחא דא דא איהו ברוא דשמא קדישא כליל ביה שם אדני שמא דא שליט על חיות ואופנים לתתא:
וכך הוא סוד העליון והתחתון, העליון הוא השם אהי"ה, השולט על החיות העליונות האלו, בסוד שם הקדוש שאמרנו, התחתון הוא השם אדנ"י השולט על חיות התחתונות האלו שלמטה.	והכי איהו רוא עילאה ותתא עילאה שם אהי"ה שליט על אינון חיוון עילאין ברוא דשמא קדישא דקאמרן תתא שם אדני שליט על אלין חיוון תתאין לתתא:
והם אופנים וחיות עליונות, ואופנים עליונות וחיות תחתונות ואופנים תחתונים חיות העליונות שאמרנו, אופנים העליונים הם סוד שנאמר "שוקי עמודי שש", ואופנים עליונים הם בסוד שלמטה, כמו שחיות בסוד שלמטה.	ואינון אופנים וחיות עילאין ואופנים עילאין וחיות תתאין ואופנים תתאין חיות עילאין דקאמרן אופנים עילאין אינון רוא דכתיב (&) שוקי עמודי שש ואופנים עילאין ברוא דלתתא כמה דחיות ברוא דלתתא:
חיות העליונות [הם] ד', האופנים [הם] ד', כשמתחבר אחד באותן סוד החיות, אז הם והאופנים בחיבור של אותו האחד הם ארבע, וכן כדוגמא זה למטה, כולם בסוד זה של ארבע.	חיות עילאין ד' אופנים ד' כד מתחברא חד באינון רוא דחיות כדין אינון ואופנים בחיבורא דההוא חד אינון ד' וכן כדוגמא דא לתתא כלהו ברוא דא דד':
חיות ארבע, אופנים ארבע, ונחלקים @ ונפרדים למטה בסוד זה, וכאן בכולם מתבארים סודי מעלה ומטה, ועל כן נקראת מרכבה, ואף על פי שיחזקאל לא ראה אלא מתוך סוד שלמטה, הסתכל @ בסוד העליון.	חיות ד' אופנים ד' ואתפרשן {מ ע"ג} לתתא ברוא דא והכא בכלהו מתפרשאן רזי עילא ותתא וע"ד איקרי מרכבה ואע"ג דלא חמא יחזקאל אלא מגו רוא דלתתא אסתכי ברוא עילאה:
"על אשר יהיה שם הרוח ללכת ילכו", סוד אהי"ה כלל הכל, השולט על חיות העליונות הסתומות, "אל אשר יהיה שמה הרוח ללכת", סוד הוי"ה, בנין אב.	על אשר יהיה שם הרוח ללכת ילכו רוא אהי"ה כללא דכלא שליט על חיות עילאין סתימין ובג"כ אל אשר יהיה שמה הרוח ללכת רוא הוי"ה בנין אב:
"כי רוח החיה", סוד אדנ"י, להיות הסודות סתומים תוך סתומים של המרכבה זה, כדי שיהיו הכל	כי רוח החיה (&) רוא אדני למהוי סתימין רזין גו סתימין דרתיבא דא למהוי כלא

ז"ח – מעשה מרכבה

לד/א	
זהר	
ביחד, בסוד אחד.	כחדא ברזא חדא:
"בלכתם ילכו". "בלכתם" של מי, אם תאמר של החיות, אינו כן, אלא בסוד של אלו הג' רוחות, ג' שמות, כשהם מתנוצצים, מאירות ויוצאות אלו חיות העליונות ותחתונות.	בלכתם ילכו בלכתם דמאן אי תימא דחיות לאו אלא ברזא דאלין תלת רוחין תלת שמהן כד נצצי נהרין ונפקין אלין חיון עילאין ותתאין:
"ובעמדם יעמוד", כשאלו הם בחיבור אחד בלחש, כולם עומדים, אז נעשים הג' רוחות אחת, הג' שמות אחד, והקב"ה מתגאה בגאות על הכל.	ובעמדם יעמודו כד אינון בחבורא חד בלחישו כללו קיימין כדין אתעבידו תלת רוחין חד תלת שמהן חד וקב"ה איתגאי בניאותא על כלא:
ובהנשאים מעל הארץ ינשאו האופנים, בהסתלקות החיות בסוד הרוחות העליונים, "מעל הארץ", מלשמש@ על רוח התחתון, אותם האופנים מסתלקים עמהם, להראות שכולם הם גוף אחד וסוד אחד בלא פירוד מהם.	ובהנשאים מעל הארץ ינשאו האופנים בהסתלקות חיות ברזא דרוחין עילאין מעל הארץ מלשמשא על רוחא תתא אינון אופנים מסתלקין עמהון לאחזאה דכלהו גופא חדא ורזא חדא בלא פירודא מעמהון:
"כי רוח החיה באופנים". שהרצון של אותה החיה באופנים, כי אף על פי שרצונה באותם חיות העליונות, רצונה יותר באותם האופנים.	כי רוח החיה באופנים (&) רעותא דהחיה חיה באופנים דאע"ג דרעותא באינון חיות עילאין רעותא יתיר באינון אופנים:
[הם] שלשה, שנים גלויים, ואחד גנוז, ואלו עושים מעשה של רצון באותה החיה, וזהו שנאמר "ומעשיהם כעין תרשיש", כעין שנים שש, זה ימין ושמאל, שאלו הב' הם מאותם השש, ועל כן "כעין", כדוגמתם.	תלתא תרין גליין וחד גניז ואלין עבדין עובדא דרעו בהחיה חיה והיינו דכתיב (&) ומעשיהם כעין תרשיש כי עין (נראה כעין) תרי שש דא ימינא ושמאלא דאלין תרין מאינון שית וע"ד כעין כגוונא דילהון:
עד הכא רזא דחיות ברזא עילאה כדוגמא זה למטה.	עד הכא רזא דחיות ברזא עילאה כגוונא דא לתתא:
"ודמות על ראשי החיה רקיע", "ודמות" שהדמות@ צורה שלמטה כדוגמא שלמעלה, כי עד כאן יש רשות לפרש, מכאן ולהלאה, מי שרואה רואה, כי אין רשות להסתכל, מזה הרקיע ולמטה יש רשות לראות, ומזה הרקיע ולמטה יש רשות להסתכל, ממקום של הסתכלות ולמעלה, נתכסו הנתיבות והדרכים, ואין עין שמסתכל בו, הכל הוא מכוסה.	ודמות על ראשי החיה רקיע (&) ודמות דיוקנא לתתא כגוונא דלעילא דעד הכא אית רשו לפרשא מכאן ולהלאה מאן דחמי חמי דלא אית רשו לאסתכלא מהאי רקיע ולתתא אית רשו למיחמא ומהאי רקיע ולתתא אית רשו לאסתכלא מאתר דאסתכלותא ולעילא אתכסיין שבילין ואורחין לית עינא דאסתכל ביה דכולא אתכסיא:
"ראשי החיה", הם מרכבות ארבע ראשי אורות לד' זויות@ זיווין, והם י"ב חדשים, והם י"ב מדות [הרחמים], ואחת השולטת עליהם, להיות שלשה עשר, ואלו נקראים ראשי שלטונות,	ראשי החיה אינון רתיכין ד' רישי נהורין לד' זיווין ⁷¹ ואינון תריסר ירחין ואינון תריסר מכילן וחד דשלטא עלייהו למהוי תליסר וז"ש כאן תליסר אינון ברזא דשמא כו' רזא דא"ס ר"ל כתר שנק' א"ס כמו שמפרש והולך א"ס דל"ל שיעורא דמשחתא דבוצינא: (בהגר"א בתז, ח יח ע"ב).

⁷¹ בתריסר חיוון - כידוע שד' חיות כ"א מתפרש לג' ג' וכן הד' גוונין שהן גוונין של החיות שכל חיה בגוון א' כמ"ש בזוהר הרבה פעמים, מתפרש ג"כ לג' ג', כמ"ש בזו"ח@ (לד ע"א) ארבעה רישי נהורין לארבעה זיווין ואינון תריסר ירחין מאינון תריסר מכילן וחד דשלטא עלייהו למהוי תליסר וז"ש כאן תליסר אינון ברזא דשמא כו' רזא דא"ס ר"ל כתר שנק' א"ס כמו שמפרש והולך א"ס דל"ל שיעורא דמשחתא דבוצינא: (בהגר"א בתז, ח יח ע"ב).

ז"ח – מעשה מרכבה

שליטים המאירים לכל.	נהירין לבלהו:
רקיע, באחד יש סוד דמויות שאינן נראות, ובאחד אין בו דמויות ולא צבעים, ואין לדעת ולהסתכל, ואין מי שיעמוד בו, זהו רקיע העליון הטמון@הנסתר, שגנוז בו מה שגנוז, ונותן שמחה וקיום לכל, בסוד שם אה"ה, [שהוא] שלמות כל השמות.	רקיעין בחד אית רזא דדיוקנין דלא אתחזון ובחד לית ביה דיוקנין ולא גוונין ולא למנדע ולא לאסתכלא ולית מאן דיקום ביה דא איהו רקיע עילאה טמירא דגניז מה דגניז ויהב חידו וקיימא לבלא ברזא דשם אה"ה שלימו דכל שמהן:
סוד המרכבה הקדושה, בסוד ד' זיוים@זויות של עולם העליון, סוד ד' שמות שכלולים יחד, שלשה שמות עליונים, ואחד המתחבר עמהם בכלל אחד. ה"ה, סוד סתר עליון כלל הכל, הרקיע העליון הנסתר העומד בגניזה, וספירה אחת הגנוזה ונסתרה שהכל עליו, זו נתאחד ואינו נתאחד במה שלא נודע ואינו עומד להבנה, סוד הכלל, כלל הכל, ברוך הוא ברוך שמו לעולם ולעולמי עולמים.	רזא דרתיכא קדישא ברזא דד' זיוון דעלמא עילאה רזא דד' שמהן דכלילן בחד תלת שמהן עילאין וחד דאתחבר עמהן בכללא חד י"ה רזא טמירא עילאה כללא דכלא רקיע עילאה טמיר דקיימא בגניזו וחד ספירא גניזא טמירא דכלא עליה האי איתאחד ולא אתאחד במה דלא אתיידע ולא קיימא בסוכלתנו רזא דכללא כללא דכלא ב"ה וברוך שמה לעלם ולעלמי עלמין:
למטה, כשמתפשט השם הזה, הוא ו' [נ'] במקום של א'@ בסוד אחד, אז הוא הרקיע של מטה, כדגומא שלמעלה, ואבן אחת, ספיר, למעלה על אותו הרקיע, וזהו סוד ה' שנתפשט@שנפרד השם למטה, בסוד הו"ה, לפעמים מתחבר בשם זה אות ו', והוא כלל אחד, הוא ובית דינו, וכולם אחד, סודי סודות תוך שמות הקדושים.	לתתא כד אתפשט שמא דא איהו ו' [נ"א ו'] באתריה דאלפא ברזא חדא כדן איהו רקיע לתתא כגוונא דלעילא וחד אבן ספירא לעילא על גבי ההוא רקיעא ודא איהו רזא ה' דאתפרשא שמא לתתא ברזא יהו"ה ולזמנין דאתחבר בשמא דא את ו' ואיהו כללא חדא הוא ובית דינו וכלא חד רזא דרזין ⁷² גו שמהן קדישין:
"נטוי על ראשיהם מלמעלה", רקיע פרוש למעלה, החיות אינן יכולות לדעת ולהסתכל, שהכל אחוז זה בזה, סוד זה סימן בעלמא, שאין האדם יכול לראות את ראשו, ואף על פי שהוא הוא, כל שכן מי שסתום בו, הרקיע העליון הזה, אין בו דמות כלל, אין מי שיסתכל, משם ולמעלה הכל סתום וחתום בחותם.	נטוי על ראשיהם ⁷³ מלמעלה (&) רקיע פריש לעילא דלא יכילין חיות למנדע ולאסתכלא דכלא אחיד דא בדא רזא דא סימנא בעלמא ב"נ לא יכיל למחמי לראשיה ואע"ג דאיהו הוא כ"ש מאן דסתים ביה האי רקיעא (מ"ע"ד) עילאה לית ביה דיוקנא כלל לית מאן דאסתכל מתמן ולהלאה כולא סתים וחתים בגושפנקא:
רקיע פרוש על ראשי החיות ולמעלה, המזון שלהם נוטף מזה הרקיע ולמטה, וכולם עומדים בקיום מתחת זה הרקיע.	רקיע פריש ע"ג רישי דחיון ⁷⁴ לעילא מזונא דילהון נטיפ מההוא רקיעא ולתתא כלהו קיימין בקיומא מתחות האי רקיע:
ברקיע הזה תלויים ג' שמות למעלה,	רקיע דא תליין ביה תלת שמהן [לעילא]

⁷² עי' לעיל הערה. **Error! Bookmark not defined.**

⁷³ עי' בהגר"א בתיקו"ז צב ע"ד ד"ה רצוא ושוב בדגש ורפה דאינון י"ו - כצ"ל, כמ"ש בסוף תיקון ה' (כב ע"א) רפה איהו לעילא מאתוון ועליה אתמר ודמות על ראשי החיה רקיע כו', שהוא הרקיע שעל ראשם, כמ"ש בז"ח@ פרשת בראשית (י ע"ב) נטוי על ראשיהם מלמעלה, (לעיל כב ע"א) ודא איהו רפה נטוי כו' דגש איהו מלגאו דאתוון כגוונא דא כו' ובהון והחיות רצוא ושוב רצוא בדגש ושוב ברפה, וז"ש דאינון י"ו, י' דגש ו' רפה. ודגש בתוך האתוון, שהוא הגוף, כמ"ש, והוא בלבא דשם הבל נחית. ורפה, הבל סליק בפה,

⁷⁴ עי' לעיל הערה. **Error! Bookmark not defined.**

ז"ח – מעשה מרכבה

כמו שמתפשט למטה, קדוש, רחום, חנון, כנויי השמות הקדושים הסתומים למעלה בסוד שלמטה, הכל כדוגמא, זה מזה.	(בעינא) כמא דמתפרשא לתתא קדוש רחום חנון כנוי שמהן קדישין סתימין לעילא ברוא דלתתא כלא כנוונא דא מן דא:
אלו השמות בתוך סודות האמונה, הסוד שלהם, כל אותם כינוי השמות, תלויים בסוד השם הקדוש, אלו נקראים חיות נסתרות, מכסים על השמות שמבפנים, ומעופפים באלו ומתכסים בהם, הקב"ה נקרא באלו, וזהו שנאמר "פשטתי את כותנתי", להתתקן אליה.	אלין שמהן גו רזי מהימנותא רזא דילהון כל אינון כינוי שמהן תליין ברוא דשמא קדישא אלין איקרון חיוון טמירין מחפייין על שמהן דלגאו ומעפפן באלין ואתחפייין באלין קב"ה איקרי בהו ודא איהו דכתיב (&) פשטתי את כותנתי לאתתקנא לגבה:
מהרקיץ הזה ולמטה תלויים אותם הכינויים, לכסות בהם את סוד של שם הקדוש. מהרקיץ הזה ולמעלה לא תלויים כנויים, זהו שנאמר "ותחת הרקיץ כנפיהם ישרות אשה אל אחותה", ודאי, כדי לכסות בהם סוד של שם הקדוש ותחת הרקיץ אותם כנפיים להתכסות @ בהם, אלו הנסתרים העליונים, בסודות השמות הקדושים. כנפים כסוים להתכסות בהם את השמות בהסתר, ולעתיד לבא, לא יתכסה סוד השם הקדוש, כי כל צדיקי האמת ידעו בגלוי, ולא מתוך הכנויים, וזהו הסוד שנאמר "ולא יכנף עוד מוריד, והיו עיניך רואות את מוריד".	מהאי רקיע ולתתא תליין אינון כינוייין לאתחפייא בהו רזא דשמא קדישא מהאי רקיע ולעילא לא תליין כינוייין הה"ד (יחזקאל א כג) ותחת הרקיץ כנפיהם ישרות אשה אל אחותה ודאי בגין לאתחפייא בהו [רזא דשמא קדישא ותחת הרקיץ אינון כנפיים לאתחפייא בהו] אינון טמירין עילאין ברוי שמהן קדישין כנפים כסויין לאתכסאה שמהן בטמירו ולזמנא דאתי לא יתכסה רזא דשמא קדישא דכלהו זכאה קשוט ינדעון באתגלייא ולא מגו כינוייין ורזא דא כתיב (&) ולא יכנף ⁷⁵ עוד מוריד והיו עיניך רואות את מוריד:
"לאיש שתיים מכסות להנה", שתיים הם לכל א' וא' להתכסות בהם, אותו הימנית יש לו אחת של ימין ואחת של שמאל, יש לו אחת של שמאל ואחת של ימין, וכן כלם כלולים אלו באלו, להתכסות בהם.	לאיש שתיים מכסות להנה תריין אינון לכל חד וחד לאתכסיא בהו ההוא דימינא אית ליה חד דימינא (וחד) [והאי] דשמאלא אית ליה חד דשמאלא וחד דימינא וכן כלהו כלילין אלין באלין לאתחפייא בהו:
"גויתיהם", סודות שבפנים בשמות הקדושים בעיניהם, סוד הגוף	גויתיהם רזין דלגאו בשמהן קדישין בעיניהו [בגיניהו] רזא דגופא
	לד/ב
	זהר
שלהם, ועם כל זה אלה כדוגמת אלה, זהו שנאמר "ואשמע את קול כנפיהם כקול", א"ל, אלה"ם, יהו"ה, דכנפיהם: גדול, גבור, ונורא. זהו בסודי סודות שלמעלה, להסתיר את כולם בגניזה, למטה עומדות במראה הכנפים תוך שיעור, בת"ק פרסי@ השיעור, ואותם הכנפים במראה.	דילהון ועכ"ד אלין כנוונא דאלין הה"ד (יחזקאל א כד) ואשמע את קול כנפיהם כקול אל אלהים ה' דכנפיהם גדול גבור ונורא האי ברוא דרזין ⁷⁶ לעילא לאטמרא כלא בגניזו לתתא קיימין בחיזו גרפין גו שעורא בת"ק פרסי דשיעורא ואינון גרפין בחיזווא:
כאן יש חמשה קולות, כנגד חמש עליונות הסתומות, שנאמר "ואשמע את קול כנפיהם כקול מים רבים כקול שדי בלכתם קול המולה כקול	הכא אית חמש קולות לקבל חמש עילאין סתימין דכתיב ואשמע את קול כנפיהם כקול מים רבים כקול שדי בלכתם קול

⁷⁵ יהל אור ח"ב [לח ע"ד]: כא"א {-כתוב אחד אומר} שש כנפים כו'. ענין הכנפים הן כינויים דאתכסי בהון קב"ה כידוע בסוד ולא יכנף כו'. ועיין במעשה מרכבה בז"ח@ {יתרו מרגליות@ מ. ליוורנו מז:}. והן ד' כנפים, האל הגדול הגבור והנורא,

⁷⁶ עי' לעיל הערה. **Error! Bookmark not defined.**

ז"ח – מעשה מרכבה

מחנה".	המולה בקול מחנה:
"קול כנפיהם", שהרי באותם הכנפים יש שם אחד, מאותו השם שהוא מאותם השמות שבפנים, ומי הוא, א"ל. כי שם זה הולך באותם הכנפים, וזהו שם כשם של מים רבים, ומכאן נתפשט שם זה לתחתונים.	קול כנפיהם דהא באינון כינויין אית שמא חד מההוא שמא דאיהו מאינון שמחן דלגו ומאן איהו א"ל דהא שמא דא אזל באינון כינויין ודא איהו שמא כשמא דמים רבים ומהכא אתפרש שמא דא לתתאי:
"כקול שדי", אלהי"ם, כי שם [זה] מתכנים התחתונים, ומחתים בתחתונים אלה".	כקול שדי אלהי"ם דשמא (נראה דא) אתכני בתתאי ואתחתים בתתאי אלהי":
"קול המולה", זהו השם הנקרא אלוה, ושם זה נבנה בבית דין למטה, במקום שהזכות שורה.	קול המולה דא שמא דאיקרי אלו"ה ושמא דא אתכני בבי דינא לתתא באתר דזכותא שריא:
"כקול מחנה", זהו השם שיעקב שורה בו, שנאמר "מחנה אלהים זה".	כקול מחנה דא שמא דיעקב שריא ביה דכתיב (&) מחנה אלהים זה:
עוד "קול" זה מכסה גוף א', להבדיל זה מזה, להכיר ולחבר גוף אחד כאן וגוף אחד כאן, כמו שנאמר "לאיש שתיים חוברות איש", מחברות איש, להכיר ולהבדיל זה מזה.	תו קול דא מחפיין חד גופא לאפרשא דא מן דא לאשתמודעא ולאחברא גופא חד הכא וגופא חד הכא כד"א (&) לאיש שתיים חוברות איש מחברן איש לאשתמודעא ולאפרשא דא מן דא:
ושתי אחרות מכסות את גוף, ושתי כנפים מכסות את גופתו, וכולם חקוקים, חקוקות באותיות של סוד השם הקדוש של מ"ב אותיות, תחת שתי אבנים למעלה ולמטה, להכיר את הקב"ה בשמו בכבודו, להיות אחת.	ותרין אחרנין מחפיין לגוף ושתיים מכסות את גויותיהנה וכלהו גליפין מחקקן באתוון דרזא דשמא קדישא בארבעין ותרין אתוון תחות תרין אבנין עילא ותתא לאשתמודעא קב"ה בשמיה ביקריה למהוי חד:
מ"ח מרכבות נסתרות בהם@בעצמותם, נסתרות מצד האדם ההוא השורה על הכסא, בסוד מ"ח אותיות, ומאתים אחרות חקוקות בעצמן@בעצמותם@בעצמותם, כנגד אברי הגוף, וכולם שולטות על הכסא למטה, כגימטריא מצות התורה בסוד זכור.	ארבעין ותמנייא רתיכין טמירין בגרמייהו טמירין בסטרא דההוא אדם דשריין על כרסייא ברזא דארבעין ותמניא אתוון ומאתן אחרנין גליפן בגרמייהו לקביל שייפין דגופא וכולהון שלטין על כורסייא לתתא כחושבן פקודי אורייתא ברזא דזכור:
אותו האדם לקח כל אלו המצות, ולכל הסודות הללו של אברי הגוף, והושיב את סודם לתוך כסא הקדוש, ובהם מתעלה הכסא בשס"ה מצות אחרות, בסוד שמור.	ההוא אדם נטיל לכל הני פקודי (ומא ע"א) ולכל הני רזין דשייפין דגופא ואותיב ברזא דילהון לגו כרסייא קדישא ובהו אסתלקת כרסייא בתלת מאה ושתיין וה' פקודין אחרנין ברזא דשמור:
כסא העליון הוציא את כל אלו, מתוך מבוע אחד נסתר גנוז שנגזז ששולט עליו אותו מבוע, אין מי שיודע אותו, ואין מי שמסתכל בו, עליו נאמר "ונעלמה מעיני כל חי ומעוף השמים נסתרה", "לא ידע אנוש כו".	כרסייא עילאה אפיק כל אינון מגו חד מבועא טמירא גניזא דאתגניז דשלמא עליה ההוא מבועא לית מאן דידע ליה ולית מאן דאסתכל ביה עליה כתיב (איוב כה כא) ונעלמה מעיני כל חי ומעוף השמים נסתרה (שם יג) לא ידע אנוש ⁷⁷ וגו':

⁷⁷ המשך הלשון: ערכה ולא תמצא בארץ החיים.

ז"ח – מעשה מרכבה

וכתיב (&) שש מעלות לכסא אלן שית סיטרין לתתא כגוונא דשית סטרין לעילא שש מעלות לכרסייא עילאה שש מעלות לכרסייא תתאה אלן ואלן לא יכלין לאסתכלא ולמנדע ליקרא דכרסייא דעליהו כל שכן למאן דשרי על כרסייא כלהו באימתא בדחילו תחות כרסייא קיימין נטלין כרסייא עליהו ולא ידעו לאן אתר מתחבראן גופין כד"א (יהוקאל א ט) חוברות אשה אל אחותה כנפיהם בגין לסלקא לה:	ונאמר "שש מעלות לכסא", אלו ששה צדדים למטה, כדוגמת ששה צדדים למעלה, שש מעלות לכסא העליון, שש מעלות לכסא התחתון, אלו ואלו אינן יכולות להסתכל ולדעת את כבוד הכסא שעליהם, כל שכן למי ששורה על הכסא, כולם באימה וביראה תחת הכסא, עומדים הנושאים את הכסא עליהן, ואינם יודעות לאיזה מקום מתחברים הגופים, כמו שנאמר "חוברות אשה אל אחותה כנפיהם", כדי להעלות אותה.
וכדין כל אינון כינויין דמכסיין לשמהן קדישין שלטין בשמייהו ואקרי קב"ה בכנוייה:	ואז כל אלו הכנויים המכסים את השמות הקדושים, שולטים בשמותם, ונקרא הקב"ה בכנויים@.
וכד קיימא כרסייא בכינוייה דחדוה באתר דאצטריך כדין אינון חיון תרפינה כנפיהם (&) ולא שלטין באינון כינויין וחדוה דילהון בהווא זמנא דאינון כינויין תרפינה כנפיהם דהא כדין קב"ה איקרי בהון בשמהן אחרנין קדישין עילאין:	וכשהכסא עומד בכנויים של שמחה במקום שצריך, אז אלה החיות "תרפינה כנפיהם", ואינן שולטות באלו הכנויים, והשמחה שלהם באותו הזמן, שהם הכנויים "תרפינה כנפיהם", כי אז נקרא הקב"ה, בשמות קדושים אחרים העליונים.
הה"ד (&) בעמדם על קיומיהו בעמדם דלא נטלין אלא דחדאן מחדוה דקדושא ונהרין מגו נהירו דנטלין מכורסיא ועל דא כתיב תרפינה כנפיהם ושלטין שמהן אחרנין עילאין קדישין דקב"ה איקרי בהו:	זהו שנאמר "בעמדם", על עמדם, "בעמדם", שאינן נוסעות, אלא ששמחות משמחה של קדושה, ומאירים מתוך הארה@האור שנוטלים מן הכסא, ועל זה נאמר "תרפינה כנפיהן", ושולטים שמות אחרים העליונים הקדושים, שהקב"ה נקרא בהם.
וארא כעין חשמל כמראה אש בית לה סביב וגו' (&) וארא דהא אסתלק מניה ההוא חיוז דחמי לפום שעתא בג"כ אמר וארא ולא כתיב ואראה:	"וארא כעין חשמל כמראה אש בית לה סביב וגו'", "וארא" שהרי נסתלק ממנו אותו מראה שראה לפי שעה, לכך אמר "וארא", ולא נאמר "ואראה".
כעין חשמל ולא חשמל כעין כגוון מלהטא מנצצא סלקא בגונוני כעין כגוונא דעינא דלא יכיל לאסתכלא באסתכלותא אלא סתים ופקיחא פקיחא וסתים הכי איהו חשמל:	"כעין החשמל", ולא חשמל, כעין כמו צבע לוהט מתנוצץ עולה בצבעיו, "כעין", כדוגמת העין, שאינה יכולה להסתכל בהסתכלות, אלא נסתמת ונפקחת, נפקחת ונסתמת, כך הוא חשמל.
ואית חשמל סתים דלא אתחזי כלל אלא מגו מראה סתימא דלית מאן דיכיל לקיימא ביה ולאשתמודעא ביה כלל:	ויש חשמל סתום שאינו נראה כלל, אלא מתוך מראה סתום, שאין מי שיכול לעמוד בו, ולהכיר בו כלל.
ואית חשמל דקיימא בגונונין גו נציצו לאנהרא ולאסתכלא לפום שעתא ודא איהו לתתא דהא לעילא לא כתיב וארא אלא ואראה ודא חשמל דאתחזי בגונונין גוון ארגוונא ירוק אדום לבן סלקא דא ונחתא	ויש חשמל העומד בצבעים תוך התנוצצות, להאיר ולהסתכל לפי שעה, וזהו למטה, שהרי למעלה לא נאמר "וארא", אלא "ואראה", וזה חשמל הנראה בצבעים, צבע ארגמן, ירוק אדום לבן, זה עולה וזה יורד, מתנוצץ ולוהט עולה ויורד.

ז"ח – מעשה מרכבה

דא נציץ ולהיט סלקא ונחתא:	
ובג"כ כתיב (&) כעין חשמל ולא כתיב וארא חשמל ולא וארא החשמל דלאו איהו חשמל אלא כגוונא דיליה כגון דאתחזי הכי גונוי חשמל דא איהו נהירו דנקיט נהירו בגויה ההוא נהירו דאתחזי באינן נצוצין נהירו אחרא דקיק זהיר ונציץ יתיר אית בגויה והאי דקאמר הכא לאו איהו חשמל אלא כעין חשמל:	ולכך כתוב "כעין החשמל", ולא כתיב "וארא חשמל", ולא "וארא החשמל", כי אין הוא חשמל אלא כדוגמתו, כדוגמא שנראה כך צבעיו, החשמל זה הוא אור שלוקח אור בתוכו, אותו האור הנראה באותם הניצוצין, יש בתוכו אור אחר דק המזהיר ונוצץ יותר, וזהו שאמר כאן, אין הוא החשמל, אלא "כעין חשמל".
כחיו דקדמא מה כתיב (&) ואש מתלקחת ונוגה לו סביב ולבתר ומתוכה כעין החשמל והכא בקדמיתא כעין חשמל ולבתר כמראה אש בית לה סביב מאמצעיתא דגופא לעילא ומאמצעיתא דגופא (נראה לתתא):	במראה הראשון מה כתוב "ואש מתלקחת ונוגה לו סביב", ואחר כך "ומתוכה כעין החשמל" וכאן בתחילה "כעין חשמל", ואחר כך "כמראה אש בית לה סביב, מאמצע הגוף למעלה, ומאמצע הגוף (למטה).
ותלת גוונין הכא חשמל בקדמיתא ולבתר אש לגו מינה ולבתר נוגה ואינן רזין גליפין גו שמא קדישא אדני	וג' צבעים כאן, בתחילה החשמל, ואחר כך לפניו ממנו האש, ואחר כך הנוגה, והם סודות חקוקים תוך שם הקדוש, אדני
לד/ג	
זהר	
בקדמיתא כעין חשמל אלהים לבתר כמראה אש בית לה יהו"ה לגו מכולא ונוגה לו וכולהו תלת גליפאן גו האי רזא כלילן בחד למהוי כולא חד דא בדא ⁷⁸ ועל דא {מא ע"ב} יחזקאל אסתכל לעילא ואסתכל לתתא גו מהימנותא ברזין עילאין ממראה מתניו:	בתחילה "כעין חשמל אלהים", אחר כך "כמראה אש בית לה", יהו"ה בפנים מהכל, "ונוגה לו", וכלם ג' חקוקים בתוך סוד הזה, כלולים ביחד, להיותם כולם אחד זה בזה, ועל זה יחזקאל הסתכל למעלה, והסתכל למטה, תוך האמונה, בסודות עליונים, "ממראה מתניו".
ע"כ מצאתי	
עוד לפרשת יתרו	
וידבר אלהים את כל הדברים האלה לאמר (&) איהו בלחודוי בדיבורא חדא והא אוקימנא אנכי ולא יהיה לך בדיבורא חדא אתאמרו:	"וידבר אלהים את כל הדברים האלה לאמר", הוא לבדו בדיבור אחד, והרי ביארנו "אנכי" ולא יהיה לך בדיבור אחד נאמרו.
וכי הני ותו לא אלא הני כללא דכלא הני כללא דכל אורייתא והכי נמי זכור ושמור ובגין דזכור ושמור אינן כללא דכלא נקט הני דאינן כללא זכור ושמור אנכי זכור לא יהיה לך שמור וכלא בדיבורא חדא:	וכי אלו ולא יותר, אלא אלו כלל הכל, ואלו הם כלל של כל התורה. וכן גם "זכור" ו"שמור", ולפי ש"זכור" ו"שמור" הם כלל הכל, נקטו אלה שהם כלל, "זכור" ו"שמור", "אנכי" "זכור", "לא יהיה לך" "שמור", והכל בדיבור אחד.
מאי בדיבורא חדא הכי הוא ודאי בדיבורא חדא ולא בתרין בגין דהאי דבור איהו אתכליל מכלהו קלי ואיהו דהוה אמר בתוקפא וחילא דכלהו דכל חד וחד הוא	מהו בדיבור אחד. כך הוא ודאי, בדיבור אחד ולא בשנים, לפי שזה הדיבור, הוא נכלל מכל הקולות, והוא שהיה אומר בתוקף וכח של הכל, שכל אחד ואחד הכה בו בלחש, והוא

⁷⁸ ואלין ג' שמיהן אדני אלהים יהו"ה (נוסף בדפ"מ).

ז"ח – מעשה מרכבה

היה אומר.	במש ביה בלחישו ואיהו הוה אמר:
ולפי שכלם היו בלחש ולא נשמעו, נאמר "וכל העם רואים", ולא נאמר "וכל העם שומעים", לפי שלא נשמעו כלל, אלא כלם היו באים, וכל אחד ואחד נשק לזה הדיבור בלחש, כמי שמשק בחביבות של אהבה, ואחרי זה הדיבור פירש ואמר את הדיבור והכריז אותו.	ובגין דכלהו הוו בלחישו ולא אשתמעו כתיב (&) וכל העם רואים ⁷⁹ ולא כתיב וכל העם שומעים בגין דלא אשתמעו כלל אלא כלהו הוו אתיין וכל חד וחד נשיק להאי דבור בלחישו כמאן דנשיק בחביבו דרחימותא ולבתר האי דבור פריש ואמר מלה ואבריו לה:
ועל זה נאמר "וידבר אלהים את כל הדברים האלה", שהם כלל של "זכור" ו"שמור", "אנכי ו"לא יהיה לך". אנכי הוא כלל של כל מצות התורה, שהם בכלל זכור, ונקראות מצות עשה.	וע"ד כתיב (&) וידבר אלהים את כל הדברים האלה דאינון כללא דזכור ושמור אנכי ולא יהיה לך אנכי כללא דכל פיקודי אורייתא דאינון בכלל זכור ואיקרון מצות עשה:
אנכי הוא כלל זכר ונקבה כאחד, ומי שאומר שהוא סוד הכסא, אינו הכסא לבדו, ואינו כן, כי הוא סוד זכור, והוא זכר, אבל אף על פי שהוא זכר, הוא כלל זכר ונקבה כאחד.	אנכי כללא דדכר ונוקבא כחדא ומאן דאמר דאיהו רזא דכורסיא לאו איהו כורסיא בלחודוהי ולא הכי דהא רזא דזכור איהו ואיהו דכורא אבל אע"ג דאיהו דכורא כללא דדכר ונוקבא כחדא איהו:
ואף על פי שהכל יפה, אבל "אני", הוא סוד הברית קודש, יסוד העולם, כ' הנכללת בתוכו, זהו סוד הנוקבא, ובכל מקום זה היא נוקבא הנקראת כתר.	ואע"ג דכללא שפיר אבל אני דא רזא דברית קדישא יסודא דעלמא ⁸⁰ כ' אתכליל בגויה דא איהו רזא דנוקבא ובכל אתר כ' דא איהי נוקבא דאקרי כתר:
ולכן הכל הוא כאחד, סוד זכר ונקבה כאחד, והכל נקרא זכור, כי זכר אינו לבד, וכן הנוקבא אינה לבדה, ולעולם אינם נפרדים זה מזה, זכור בא עם נקבה שלו, שמור גם כן באה בסוד ו' שהוא זכר, לפי שאינם נפרדים זה מזה.	ובג"כ כללא איהו כחדא רזא דדכר ונוקבא כחדא וכללא אקרי זכור דהא דכר לאו איהו בלחודו ונוקבא אוקף הכי לאו איהי בלחודוהא ולעלמין לא אתפרשן דא מן דא זכור אתיא בנוקביה שמור אתיא אוקף הכי ברזא דוא"ו דאיהו דכורא בגין דלא מתפרשן דא מן דא ⁸¹ :
אנכי הוא כלל זכר ונקבא יחד, והכל נקרא זכור, למה, לפי שהוא לוקח את הנקבה וכולל אותה בתוכו, ועל כן לא נזכר אלא הוא לבדו, וכשהיא ממשכת את בעלה עמה, והוא בא אליה, כמו שנאמר "עד שהבאתיו אל בית אמי", אז היא לוקחת את השם, והכל נקרא שמור. למה, לפי שהיא המשיכה אותו אליה ולקחה אותו, אז כל הבית עומד ברשותה, ואינה נזכרת אלא היא בלבדה, ולעולם אינם נפרדים זה מזה.	אנכי כללא דדכר ונוקבא כחדא וכללא אקרי זכור מ"ט בגין דאיהו נטיל לנוקבא ואכליל לה בגויה וע"ד לא אידכר אלא איהו בלחודו וכד איהי אמשיכת לבעלה בהדה ואתי איהו לגבה כד"א (&) עד שהבאתיו אל בית אמי כדין איהי נטלא שמא וכללא אקרי שמור מ"ט בגין דאיהי אמשיכת ליה לגבה ונטלת ליה כדין כל ביתא קיימא ברשותהא ולא אדכר אלא איהי בלחודוהא ולעלמין לא מתפרשין דא מן דא:

⁷⁹ עי' עבה"ק בענין שומעים את הנראה

⁸⁰

⁸¹ עי' זהר צו דף לא ר"ח ור"י הוו אזלי מאושא לטבריה ובפרדס בעי' ערך? [זכור (דפ"מ)].

ז"ח – מעשה מרכבה

אנכי, סודי סודות, להיודעים חכמה, באותו שעה שאלו האותיות יצאו בסוד שכלולים יחד, יצא ניצוץ לחקוק החוט, מדד בצד זה עשר אמות, ויצאו ניצוצין, בע"א ניצוצין, ונתלהטו להבות, וניצוצין עולים יורדים, אחר כך נשקטו, וקמו בעליה למעלה למעלה, מדד עשר אמות בצד האחר, ויצאו גם כן ניצוצין באותו הדגומא הראשון, וכן לכל הצדדין.	אנכי רזא דרזין ⁸² לידעי חכמתא בההוא שעתא דאלין אתוון נפקו ברזא דכליל כחדא נפקא בוצינא לגלפא משחתא מדיד בסטרא דא עשר אמין ונפקו זיקין בזיקין שבעין ואחד ⁸³ ואתלהטן שביבין נציצין סלקין ונחתין לבתר אשתככו וקאימו בסליקו לעילא לעילא מדיד בסטרא אחרא עשר אמין ונפקו אוף הכי זיקין בההוא גוונא קדמאה וכן לכל סטריין:
נתפשט ניצוץ וסיבב סביב סביב, ונתלהטו להבות וניצוצות, ועלו למעלה למעלה, ונתלהטו השמים, וכל צבאות העליונים כלם נתלהטו והתנוצצו יחד.	אתפשטא בוצינא וסחרא סחור סחור ואתלהטו שביבין נציצין וסליקו לעילא לעילא ואתלהטו שמיא וכל חיילין עילאין בלהו אתלהטו ואתנציצו כחדא:
סיבב הניצוץ אח"כ מצד הדרום, ומדד וסיבב משם למזרח, וממזרח לצפון, עד שסיבב ושב לצד הדרום כבתחילה.	סחרא בוצינא לבתר מסטרא דדרום ומדיד וסחרא מתמן למזרח וממזרח לצפון עד וּמא ע"ג דאסחר ותב לסטרא דדרום כדבקדמיתא:
אחר כך ה' נתגלגל הניצוץ להסתלק, והניצוצין והלהבות נשקטו ואז יצאו אלו האותיות חקוקות ולוהטות, מתנוצצות כזהב כשמתלהט בהתנוצצות, כמו האומן הזה כשצורף כסף וזהב, ומוציא אותם מתוך אש לוהטת, הכל מבורר ומצורף, כמו כן יצאו האותיות צרופות מבוררות מתוך המדה של ניצוץ, ועל זה שנאמר "אמרת יהוה צרופה", כמי שצורף כסף וזהב.	לבתר מתגלגלא בוצינא לאסתלקא וזיקין ושביבין אשתככו וכדין נפקו אלין אתוון מחקקן מתלהטן נציצין כדהבא כד אתלהט בנציצו כהאי אומנא כד מצרף כספא ודהבא ואפיק לון מגו אשא מלהטא בריר וצריף כולא הכי נמי נפקי אתוון צריפן ברירן מגו משחתא דבוצינא וע"ד כתיב (&) אמרת ה' צרופה כמאן דמצרף כספא ודהבא:
כשיצאו אלו האותיות, כולן יצאו צרופות, חקוקות ברורות מתנוצצות ולוהטות, וכל ישראל היו רואים אותן שהיו פורחות באויר, והולכות לכל הצדדים, ובאו ונחקקו על לוחות אבנים.	כד נפקו אלין אתוון נפקו כלהו צריפין מחקקן ברירן נציצין מלהטן וישראל כלהו הוו חמאן לון דהוו פרחי באוירא ואזלין לכל סטריין ואתו ומתחקקן על לוחי אבנייא:
ובא וראה, כשאלו האותיות היו יוצאות בסוד כללות זכר ונקבה, ברורות וחקוקות, אות אחת היתה עולה עליהם, שהיתה רושמת וחוקקת את אלו האותיות ומעטרת אותן, ואותו האות הולכת בכולן, (מסוד) של ניצוץ חקוק, ואותו האות היא אות ו', שהיא עולה על כל אותיות האחרות, וחוקקת אותם על הכל.	ות"ה כד הוו נפקי אלין אתוון ברזא דכללא דדכר ונוקבא ברירן מחקקן חד אָת הוה סליק עלייהו דהוה רשים וגליף להני אתוון ומעטר לון וההוא את אזיל בכולהו [מרישא] (נ"א מרזא) דבוצינא אתגליף וההוא את איהו אות ו' דהוא סליק על כל אתוון אחרנין וגליף לון על כלא:
וסוד זה "וכל העם רואים א"ת ה"קולות ו"את ה"לפידים ואת קול השופר". "את הקולות",	ורזא דא וכל העם רואים א"ת ה"קולות וא"ת ה"לפידים ואת קול השופר את הקולות

⁸² עי' לעיל הערה. **Error! Bookmark not defined.**

⁸³ צ"ע אי גרסינן ע"ב והווי להו רפ"ח ניצוצין (דפ"מ).

ז"ח – מעשה מרכבה

לד/ד	
זהר	
אלו הם אותיות האחרות שהיו יוצאות מאותם הקולות כמו שאמרנו, ונראות באויר לעיני כל, שנאמר "את הקולות", ולא נאמר "וכל העם רואים הקולות", אלא "את הקולות", אלו הם האותיות שיצאו מהם.	אלו הם אותיות האחרות שהיו יוצאות מאותם הקולות כמו שאמרנו, ונראות באויר לעיני כל, שנאמר "את הקולות", ולא נאמר "וכל העם רואים הקולות", אלא "את הקולות", אלו הם האותיות שיצאו מהם.
ואת קול השופר דא את ו' דהוה סליק על כל אתוון וגליף לון כמא דאיתמר בגין דרזא דאת ו' איקרי קול השופר ובג"כ כתיב (&) רואים וכד שמעו לא שמעו אלא קול מילולא חדא דכתיב (&) קול דברים אתם שומעים ההוא קול דאיקרי דברים דהוה הוה אמר מלה בלחודוי:	"ואת קול השופר", זו אות ו', שעלתה על כל האותיות וחוקקת אותם כמו שנתבאר, לפי שסוד אות ו' נקראת קול השופר, ולכך כתיב "רואים", וכששמעו, לא שמעו אלא קול דיבור אחד, שנאמר "קול דברים אתם שומעים", אותו הקול הנקרא "דברים", שהוא היה אומר דבר לבדו.
ואע"ג דכל ישראל חמו יקריה דקב"ה לא הוו חמאן אלא כמאן דחמי מגו עשיתא והוו מסתכלן למנדע חכמתא באינון אתוון דהוו נפקי והוו חמאן נהירו דנהיר מגו נהירו אחרא וע"ד כתיב (&) כי לא ראיתם כל תמונה:	ואף על פי שכל ישראל היו רואים את כבודו של הקב"ה, לא היו רואים אלא כמי שרואה מתוך עשית, והיו מסתכלים לדעת החכמה באלו האותיות שהיו יוצאות, והיו רואים אור שהאיר מתוך אור אחר, ועל זה שנאמר "כי לא ראיתם כל תמונה".
אנכי רוא דזכור רזא דדכורא דבטש ואנהיר לדבור ונפקי אליו אתוון לאתעטרא ובאליו אתוון הוו חמאן והוו שמעין מלה דאקרי אנכי דאיהו אסתכלותא הוו חמאן מנייהו:	אנכי סוד זכור סוד של זכר, שהכה והאיר לדבור, ויצאו אלו האותיות להתעטר, ובאלו האותיות היו רואים, והיו שומעים את הדיבור הנקרא אנכי, שהוא הסתכלות, היו רואים ממנו.
שמיעה דתיבותא דילהון הוו שמעין דכתיב (&) קול דברים אתם שומעים ההוא שמיעה למעבד דברים מאינון אתוון דהוו חמאן ואע"ג דקול דברים איהו ואיהו הוה ממלל ולא הוה ממלל אלא מלה דאינון אתוון כמא דאיתמר:	שמיעת התיבות שלהם היו שומעים, דכתיב קול דברים אתם שומעים, השמיעה ההיא, לעשות דברים, מאותם האותיות שהיו רואים, ואף על פי שהוא "קול דברים", והוא היה מדבר, לא היה מדבר אלא הדיבור של אותן האותיות כמו שנתבאר.
אנכי הכא איהו רזא כלל ופרט יהו"ה אלהיך ⁸⁴ ה' רזא דזכור אלהיך רזא דשמור ועל דא הכא כלל ופרט ואורייתא ברזא דא מתעטרא אנכי רזא דזכור בכלל ופרט כלל דכל אורייתא וכל פקודי אורייתא בגין דאיהו כלל דזכור ושמור כחדא כמה דאוקימנא בספרא דשלמה בגילופא דעיטורא דאתוון אנכי א"י דכר נ"כ נוקבא ⁸⁵ ושפיר איהו והכי קאמר אני דכר	אנכי, כאן הוא סוד כלל, ופרט יהו"ה אלהיך. יהו"ה סוד זכור, אלהיך סוד שמור. ועל זה, כאן כלל ופרט. והתורה מתעטרת בסוד הזה, בכלל ופרט. כלל של כל התורה וכל מצות התורה, לפי שהוא כלל של זכור ושמור יחד, כמו שביארנו בספרו של שלמה, בחקיקה של עיטורי האותיות: אנכי, א"י הן זכר, נ"כ נקבה, ויפה הוא. וכך אמר, אני, הוא זכר ונקבה יחד, שהרי נ' כפופה היא נקבה בכל מקום, גם כאן אנכי הכל כאחד.

⁸⁴ ר"ל שהכל נכלל באנכי בכלל. וה' אלקיך הוא נפרט כמ"ש שם (יהל אור ח"ב א ע"ב). עי' מלואים אות. **Error! Reference source not found.** – לא ברור שזה נצרך ואולי הוא רק נוגע לגר"א כאן.

⁸⁵ נלע"ד דזכור ושמור א"נ ר"ה כ"י ה"י כ"כ הר"מ מלונזאנו ז"ל עי' פרדס ח"ב בע' אנכי (דפ"מ).

ז"ח – מעשה מרכבה

ונוקבא כחדא דהא נו"ן כפופה איהו נוקבא בכל אתר אוף הכא אנכי כלא כחדא:	
אמאי נקט אנכי ולא אני אלא נ"כ תרי נוקבי אינון ותנינן כגוונא דשכינה לתתא אוף הכי שכינה לעילא וכלא אשתכח במלת אנכי בחיבורא חדא אנכי כללא דזכור רזא דכל מהימנותא כללא דעילא ותתאה יו"ד לעילא לעילא ראשיתא דכל מהימנותא נ"כ תרינן נוקבי (מא ע"ד) עילאה ותתאה תרינן עלמין עילא ותתא א רזא דקו אמצעיתא דנטיל מכל סטרינן מעילא ומסטרוי וע"ד הכא אשתכח כל רזא דמהימנותא:	למה נקט "אנכי" ולא "אני", אלא נ"כ הם ב' נקבות, ולמדנו, כדוגמת שכינה למטה, כך שכינה למעלה, והכל נמצא במלת אנכי בחיבור אחד, אנכי כלל של זכור, הסוד של כל האמונה, כלל שלמעלה ושלמטה, י' למעלה למעלה, הראשית של כל האמונה, נ"כ שתי נקבות עליונה ותחתונה, שני עולמות למעלה ולמטה, א' סוד קו אמצעי, שלוקח מכל הצדדים, מלמעלה ומצדדיו, ועל כן נמצא כאן כל סוד האמונה.
ובגין דהכא תליא כלא בחיבורא חדא בכללא חדא שארי בהאי מלה לאעטרא רזא דאורייתא במלה דא אנכי ⁸⁶ כללא דכלא ה' אלהיך פרטא דכלא שמא שלים דאתגליף עלייהו דישראל תדיר:	ולפי שכאן תלוי הכל בחיבור אחד בכלל אחד, התחיל בדיבור זה, לעטר את סוד התורה בדיבור זה. אנכי היא כלל הכל, יהו"ה אלהיך, פרט הכל, שם שלם, שנחקק על ישראל תמיד.
ת"ה ה' אלהים שם מלא על עולם מלא דקיימא איהו בלחודוי ואתעטיר בגויה בגין דלא אשתכח בההוא זימנא עמא ולישן על מה דאתעטיר ובג"כ הוה מתעטיר בגויה ואקרי ה' אלהים:	בא וראה, יהו"ה אלהי"ם, שם מלא, על עולם מלא (&), שעמד הוא לבדו, ונתעטר בתוכו, כי בעת ההיא לא נמצא עם ולשון על מה שיתעטר, ולכן היה מתעטר בתוכו, ונקרא יהו"ה אלהי"ם.
כיון דאתו ישראל וקיימו על טורא דסיני וקבילו אורייתא כדין אתעטיר שמא שלים עלייהו דישראל ואיקרי אלהיך:	כיון שבאו ישראל ועמדו על הר סיני וקבלו את התורה, אז נתעטר שם שלם על ישראל ונקרא אלהיך.
וכד אמר משה ה' אלהינו (שמות ג יח) בגין דאיהו שבחא דישראל ועמיה אהרן כהנא רבא ובנוי דמשה מסטרא אוחרא ביה הוה מתעטיר שמא שלים יתיר מישראל וע"ד הוה אמר ה' אלהינו ועב"ד אכליל עמיה לכל ישראל דלא כתיב ה' אלהים אלא ה' אלהינו כלא כחדא לאתעטרא עלייהו:	וכשאמר משה "יהו"ה אלהינו", לפי שהוא היה שבחם של ישראל, ועמו היה אהרן הכהן הגדול, ובניו של משה מצד האחר, בו נתעטר שם שלם יותר מישראל, ועל זה היה אומר "יהו"ה אלהינו", ועם כל זה כלל עמו את כל ישראל, שלא נאמר "יהו"ה אלהים", אלא "יהו"ה אלהינו", הכל יחד להתעטר עליהם.
וע"ד אתעטירן ישראל על טורא דסיני למהוי שמא שלים מתעטרא עלייהו כחדא דהא מקדמת דנא לא אקרי ה' אלהיך אלא ה' אלהים:	ועל כן נתעטרו ישראל על הר סיני, להיות השם שלם מתעטר עליהם יחד, כי לפני כן לא היה נקרא "יהו"ה אלהיך", אלא "יהו"ה אלהי"ם".
כיון דקבילו ישראל אורייתא ם סתימא דהוה אסתים בגויה בההיא שעתא אתפתח	כיון שקבלו ישראל את התורה, ם' סתומה היה סתום בתוכה, באותה השעה נפתחה ונמשכו להאיר למטה,

⁸⁶ אנכי כללא דזו"ן (יהל אור ח"ב א ע"ג).

ז"ח – מעשה מרכבה

ולתתא לאנהרא לתתא ולאתעטרא עליהו דיישראל ומן אות ס' אתפתח⁸⁷ ואתמשך לאנהרא לתתא ואתעבידך:	ולתתעטר על ישראל, ומן אות ס' נפתחה ונמשכה להאיר למטה, ונעשה ׳.
ועל דא תנינן ברזא דאתוון שיעורא דאתך' כשיעורא דסתימו דס' סתימא ומשכו דאת נון' לתתא כשיעורא דכפלתא דנון' כפופה דהא כלא ברזא חדא וכלא הוה נפיק מדהוא קול דברים דקאמרן דכתיב (&) וידבר אלהים את כל הדברים האלה לאמר⁸⁸:	ועל זה למדנו בסוד האותיות, השיעור של אותך', כשיעור הסתימה של ס' הסתומה. כך המשיכה @ של אות נ' למטה, כשיעור הכפילות של נ' כפופה, כי הכל בסוד אחד, והכל יצא מאותו "קול דברים" שאמרנו, "וידבר אלהים את כל הדברים האלה לאמר".

⁸⁷ יהל אור ח"ג [טו ע"א]: והנה בד' אותיות שלאחריו הן הכל הכפופין, אבל בג' אותיות שלפניו הכף הוא כפוף ופשוט, ולאשלמא למ"ם כנ"ל, כי המ"ם אתפתח כמ"ש בז"ח @ פ' יתרו {ליוורנו מט. מרגליות @ מא:}. וזה שחזר ואמר כלך סי' כל"ך יפה כו' שבשם כלך הוא שלימה בלא מום, שכולה בה. וידוע שהכפופין והפשוטין הן רזא דחור"ג, וידוע בסוד הדר הוא לכל חסידיו שהיפוי הוא בלובן ואודם, כמ"ש דודי צח ואדום כו', וכמ"ש במעשה מרכבה {ז"ח @ יתרו ליוורנו מו. מרגליות @ לט. ועי' יה"א פקודי יט, ד}, וזהו כלך יפה כו'. ואמר זה לסימן שכאן ב' הכפין בה. והנה נשלם כאן מ"ם, אבל שלימות הנון הוא בשאר אותיות מהשמות.

⁸⁸ עי' רע"מ פרשת וארא דף כה על תיבת אנכי (דפ"מ).